

Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ

Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας

**ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ»**

Ηλεκτρονική διακυβέρνηση (E-Government) και εφαρμογές cloud computing: Προβλήματα, προτάσεις, προοπτικές

Διπλωματική Εργασία
που υποβλήθηκε στο Τμήμα Λογιστικής του Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ
ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Λογιστική και Ελεγκτική
από τον

Αναστάσιο Σκούρα

Ηράκλειο

Σεπτέμβριος 2012

Δήλωση Αυθεντικότητας

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής που εκπόνησε την παρούσα διπλωματική εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στη βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (μη-εμπορικός, μη-κερδοσκοπικός, αλλά εκπαιδευτικός-ερευνητικός), της πάσης φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες κ.λ.π.), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης στην αγορά ή την γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου».

Αναστάσιος Σκούρας

Σελίδα Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής

Η παρούσα διπλωματική εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την τριμελή εξεταστική επιτροπή η οποία ορίστηκε από την ΓΣΕΣ του Τμήματος Λογιστικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης, σύμφωνα με το νόμο και τον εγκεκριμένο Οδηγό Σπουδών του ΠΜΣ «Λογιστική και Ελεγκτική».

Τα μέλη της επιτροπής ήταν:

-(Επιβλέπων)
-(Μέλος)
-(Μέλος)

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Τμήμα Λογιστικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης δεν υποδηλώνει αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα.

Πρόλογος – Ευχαριστίες

Η έλλειψη ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε θέματα εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας, επιβαρύνει όλους τους χρήστες (επιχειρήσεις, εργαζόμενους, κρατικούς μηχανισμούς κτλ.), αλλά κυρίως συνδράμει στην επιδείνωση του φαινομένου της αδήλωτης εργασίας, φαινόμενο το οποίο έχει πολλαπλές δυσάρεστες επιπτώσεις σε ένα κράτος, τόσο στην οικονομία του όσο και στην κοινωνία του.

Με την παρούσα μελέτη επιχειρείται να προταθεί ένας εναλλακτικός τρόπος ηλεκτρονικής διακυβέρνησης μέσω υπολογιστικών νεφών. Καθώς ο εκσυγχρονισμός και η εξέλιξη της κοινωνίας απαιτούν μία μέθοδο όσο το δυνατόν απλούστερη, ώστε όχι μόνο να μετατραπούν οι διαδικασίες σε ηλεκτρονικές, αλλά να απλοποιηθούν, να καταργηθούν πολλές από αυτές. Σκοπός μεταξύ άλλων είναι να περιοριστεί το πρόβλημα της γραφειοκρατίας, να προστατευτεί όσο γίνεται περισσότερο ο εργαζόμενος, τα οικονομικά του κράτους και των ασφαλιστικών ταμείων, καθώς και να καταπολεμηθεί τουλάχιστον εν μέρει η αδήλωτη εργασία.

Θα πρέπει να γίνει ιδιαίτερη μνεία στο καθηγητή Κ. Στεφάνου, ο οποίος με τις εξειδικευμένες γνώσεις του σε θέματα επιχειρησιακών συστημάτων και όχι μόνο, βοήθησε στην «σύνθεση» της σκέψης αυτής και στη δημιουργία του οράματος, ενός μοντέλου απλούστατης ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Καθηγητής ο οποίος επιπροσθέτως βοήθησε στο να παρουσιαστεί επιτυχώς απόσπασμα της διπλωματικής μελέτης με τίτλο : «E-Government: Cloud solutions in Labor Regulatory Area in Greece» (pp. 390-406) στο 9th International Conference on Enterprise Systems, Accounting and Logistics (9th ICESAL 2012), που πραγματοποιήθηκε από 3 -5 Ιουνίου του 2012 στα Χανιά της Κρήτης. Η μελέτη παρουσιάζεται στα αγγλικά στο παράρτημα.

Επίσης, μνεία θα πρέπει να γίνει στη διοίκηση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Λογιστική και Ελεγκτική» του ΤΕΙ Κρήτης, Θ.Σταματόπουλο, Σ. Αρβανίτη και Γ. Ιατράκη, καθώς κατάφεραν με τη συμμετοχή Ακαδημαϊκών Καθηγητών από όλη την Ελλάδα αλλά και του Σώματος Ορκωτών Λογιστών, όχι μόνο να προσφέρουν ένα ακαδημαϊκό πρόγραμμα σπουδών, αλλά ένα εργαλείο που προωθεί την γνώση και την ώριμη σκέψη. Ο «γάμος» μεταξύ του ακαδημαϊκού και

του επαγγελματικού χώρου, επέφερε εντυπωσιακά αποτελέσματα στην προώθηση των εξειδικευμένων γνώσεων και στο άνοιγμα του ορίζοντα σκέψης και προβληματισμού των περισσότερων σπουδαστών, καθιστώντας τους πολύτιμα εργαλεία στην αγορά εργασίας. Αποτέλεσμα, παρά τη δύσκολη συγκυρία που επικρατεί στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια, οι περισσότεροι από τους σπουδαστές να έχουν ήδη αποκατασταθεί σε αξιοπρεπέστατες θέσεις εργασίας ή να έχουν αναβαθμιστεί και προαχθεί στους οργανισμούς που ήδη παρείχαν υπηρεσίες. Επίσης, μέρος των σπουδαστών συνδράμουν ήδη με ακαδημαϊκό έργο.

Περαιτέρω, θα πρέπει να ευχαριστήσουμε τις επιχειρήσεις που αφιέρωσαν χρόνο και συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο και μας παρείχαν μέσω συνεντεύξεων πληροφορίες, ιδέες και σχόλια για την προτεινόμενη εφαρμογή.

Τέλος, θα πρέπει να ευχαριστήσουμε τους συναδέλφους Επιθεωρητές Εργασίας του Σ.ΕΠ.Ε. Κρήτης, καθώς αποδέχτηκαν και συμμετείχαν και στους τρεις γύρους της έρευνας, παρέχοντας τη γνώση τους, την εμπειρία τους, αλλά και τις ιδέες τους.

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο I	11
1.0 Εισαγωγή.....	11
Κεφάλαιο II	13
2.1 Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση	13
2.2 Υπολογιστικά Νέφη (cloud computing)	16
2.3 Πρότυπο XBRL	20
2.4 Αδήλωτη Εργασία	24
2.4.1 Προβλήματα που δημιουργεί	26
2.4.2 Αιτίες από τις οποίες απορρέει	27
2.4.3 Η αδήλωτη εργασία ενισχύει τον αθέμιτο ανταγωνισμό	29
2.4.4 Η αδήλωτη εργασία ως πολλαπλασιαστής του κοινωνικού ντάμπινγκ και άλλων προβλημάτων όπως ο αθέμιτος ανταγωνισμός μεταξύ των εργαζομένων	29
2.4.5 Πως το πρόβλημα ενισχύεται κατά την περίοδο της κρίσης	30
2.4.6 Χάνεται η εμπιστοσύνη στους Δημόσιους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς	31
2.4.7 Πως μπορεί να μετρηθεί η παραοικονομία και η αδήλωτη εργασία άμεσα και έμμεσα.....	32
2.4.8 Πολιτικές που προτείνονται	39
2.5 Παρουσίαση των συστημάτων και των διοικητικών διαδικασιών	42
2.5.1 Η κατάσταση σήμερα	43
2.5.2 «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα - Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας» (ΟΠΣ-ΣΕΠΕ)	46
2.5.3 Πληροφοριακό Πρόγραμμα Μισθοδοσίας παρεχόμενο από το δημόσιο μέσω υπολογιστικών νεφών (ΠΠΜ)	49
2.5.4 Ο έλεγχος του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας	54
2.5.5 Τα οφέλη που θα ανακύψουν από το ΠΠΜ	56
2.5.6 Το κόστος και ο κίνδυνος αποτυχίας της Προτεινόμενης εφαρμογής.....	58
Κεφάλαιο III	60
3.0 Μεθοδολογία	60
3.1.0 Ερωτηματολόγιο για επιχειρήσεις (Α)	60
3.1.1 Ερευνητικές Ερωτήσεις, Α ομάδα	63
3.1.3 Το δείγμα	64

3.2.0	Ερωτηματολόγιο για Επιθεωρητές Εργασίας (B)	67
3.2.1	Ερευνητικές Ερωτήσεις	71
Κεφάλαιο IV		71
4.0	Ανάλυση	71
4.1.0	Ανάλυση ερωτηματολογίου για επιχειρήσεις (A)	71
4.1.1	Ερευνητικές Ερωτήσεις, Α ομάδα, ανάλυση	80
4.2.1	Ερευνητικές Ερωτήσεις, Β ομάδα, ανάλυση	84
Κεφάλαιο V		85
5.0	Συμπεράσματα	85
5.1	Συνεισφορά εργασίας	87
5.2	Περιορισμοί – περαιτέρω έρευνα	88
Βιβλιογραφία - Παραπομπές		90
Προσάρτημα		90

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 4.1	Απαντήσεις Α ερωτηματολογίου 1 ^ο μέρος	72
Πίνακας 4.2	Απαντήσεις Α ερωτηματολογίου 2 ^ο μέρος	73
Πίνακας 4.3	Απαντήσεις Α ερωτηματολογίου 2 ^ο μέρος	76
Πίνακας 4.4	Α ερωτηματολόγιο, επιφυλάξεις επιχειρήσεων	78
Πίνακας 4.4	Β ερωτηματολόγιο, σύγκριση συστημάτων	82

Ευρετήριο Σχεδιαγραμμάτων

Σχεδιάγραμμα 2.1	Οι διαδικασίες που απαιτούνται για την πρόσληψη ενός επιπλέον εργαζόμενου μέχρι σήμερα Μάρτιο του 2012 στην Ελλάδα	44
Σχεδιάγραμμα 2.2	Οι διαδικασίες που θα απαιτούνται για την πρόσληψη ενός επιπλέον εργαζόμενου σύμφωνα με το ΟΠΣ-ΣΕΠΕ	48
Σχεδιάγραμμα 2.3	Οι διαδικασίες που θα απαιτούνται για την πρόσληψη ενός επιπλέον εργαζόμενου σύμφωνα με την προτεινόμενη εφαρμογή	50

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη πραγματεύεται την ανάγκη επέκτασης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην Ελλάδα σε θέματα εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο πως η ηλεκτρονική διακυβέρνηση θα βοηθήσει να περιοριστούν τα διοικητικά βάρη των επιχειρήσεων, πως οι εργαζόμενοι θα λαμβάνουν καλύτερη προστασία, αλλά κυρίως, πως οι κρατικοί μηχανισμοί θα πραγματοποιούν ελέγχους περισσότερο αποτελεσματικούς και αποδοτικούς. Γίνεται παρουσίαση του «Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος – Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας», συστήματος που θέτει το Ελληνικό Δημόσιο σε εφαρμογή για τον περιορισμό των ανωτέρω προβλημάτων. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό οι περισσότερες διοικητικές διαδικασίες θα γίνονται πλέον ηλεκτρονικά. Όμως, κατά την άποψη του συγγραφέα, ο κύριος σκοπός δεν είναι απλά να μετατραπούν οι διαδικασίες σε ηλεκτρονικές, αλλά να επαναπροσδιοριστούν και μέρος αυτών να καταργηθεί. Ως πιθανός τρόπος ηλεκτρονικής διακυβέρνησης προτείνεται η παροχή ή διαχείριση από το Δημόσιο ενός Πληροφοριακού Προγράμματος Μισθοδοσίας μέσω υπολογιστικών νεφών. Το προτεινόμενο σύστημα υπόσχεται να εξαλείψει τις περισσότερες διαδικασίες. Επίσης, καθώς το δημόσιο θα είναι κάτοχος και διαχειριστής της ίδιας της βάσης των δεδομένων της επιχείρησης, θα έχει όλη την απαιτούμενη πληροφόρηση και κατά συνέπεια τον πραγματικό και ουσιαστικό έλεγχο. Επειδή όμως οι επιχειρήσεις πιθανότατα θα ήταν επιφυλακτικές στο να παραχωρήσουν τόσο πολύ πληροφόρηση στο Δημόσιο, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του ερωτηματολογίου επιχειρείται να διερευνηθεί κατά πόσο οι επιχειρήσεις θα ήταν πρόθυμες να υιοθετήσουν μία ανάλογη με την προτεινόμενη εφαρμογή. Όπως προέκυψε περίπου οι μισές επιχειρήσεις του δείγματος θα εμπιστευόντουσαν την προτεινόμενη εφαρμογή, ιδιαίτερα οι πολύ μικρές σε μέγεθος επιχειρήσεις. Επίσης χρησιμοποιείται η τεχνική «Delphi», σε μία προσπάθεια να διερευνηθεί κατά πόσο οι προαναφερόμενες εφαρμογές θα βοηθούσαν τους κρατικούς ελέγχους στο να γίνουν αποτελεσματικότεροι και αποδοτικότεροι. Το πάνελ το οποίο αποτελείται από Επιθεωρητές Εργασίας κατέληξε ότι κάθε μορφή ηλεκτρονικής διακυβέρνησης θα βοηθούσε ουσιαστικά προς την κατεύθυνση αυτή, αλλά εκτιμήθηκε ότι η παροχή ενός Πληροφοριακού Προγράμματος Μισθοδοσίας μέσω υπολογιστικών νεφών θα βοηθούσε τα μέγιστα, ιδιαίτερα στον απώτερο στόχο της παρούσας μελέτης, την καταπολέμηση την αδήλωτης εργασίας.

Abstract

The present study primarily addresses the need for expanding e-government in Greece in labor and social security legislation issues. Some of the aspects met are how e-government can help companies reduce their cost, how can workers receive better protection, and most importantly, how e-governance can help public services conduct more effective and simpler controls. The Greek Ministry of Labour in an attempt to address the problem has initiated the IIS (Integrated Information System Labour Inspectorate), which today appears to be in the final phase of implementation. According to this system numerous procedures are carried out electronically. However, according to the authors' opinion the main objective is not simply to make procedures electronic, but to re-organize and re-define these procedures. So the authors propose as a possible way of e-governance the provision in and by the Public Sector of a Payroll Information System (PIS) via cloud computing. This system promises to remove most procedures, as it will turn the State to become the holder and administrator of the businesses database, thus having all the information required and the final control. Using a questionnaire for our survey filled in by companies in the area of Heraklion, we attempt to identify whether these companies would feel positive about using such applications. In addition, we use the Delphi technique, in an attempt to identify which of the aforementioned hypotheses would help make controls more efficient and effective. The panel of experts consisting of Inspectors of the Ministry of Labour suggests that the provision via cloud computing by the public sector of a payroll information system would help the most in the fight against undeclared work.

Keywords: E-government, Cloud computing, Payroll Information System, Government Auditing, Undeclared Work.

Λέξεις Κλειδιά: Ηλεκτρονική Δικυβέρνηση, Υπολογιστικά Νέφη, Πληροφοριακό Πρόγραμμα Μισθοδοσίας, Κρατικός Έλεγχος, Αδήλωτη Εργασία

Κεφάλαιο I

1.0 Εισαγωγή

Στην Ελλάδα του 2012, η ανάγκη για την απλούστευση των διαδικασιών και τη μείωση των διοικητικών βαρών, ανάγεται σε εθνική προτεραιότητα για την ελληνική διοίκηση και την ελληνική Οικονομία. Όπως δήλωσε ο Υπουργός Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με το δελτίο τύπου που εξέδωσε στις 30-01-2012: «Αποτελεί κοινή διαπίστωση η ανάγκη για μια ριζοσπαστική αλλαγή στη δημόσια διοίκηση της χώρας, μια μεταρρυθμιστική δημιουργική έκρηξη στο κράτος, η οποία ασφαλώς συνδέεται απολύτως με την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση». Διαπίστωση με την οποία συμφωνεί και η πλειοψηφία των ερευνητών διεθνώς.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι αρχικά να εντοπισθούν τα προβλήματα που ανακύπτουν από την ελλιπή ηλεκτρονική διακυβέρνηση στην Ελλάδα σε εργατικά και ασφαλιστικά θέματα. Πως δηλαδή το κενό που υπάρχει στα θέματα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης επιβαρύνει το κόστος των επιχειρήσεων, παρέχει ελλιπή πληροφόρηση στις Δημόσιες Υπηρεσίες, στους Στατιστικούς Οργανισμούς, δυσκολεύει τις διαδικασίες ελέγχου των κρατικών μηχανισμών κτλ. Αποτέλεσμα είναι να παρέχεται περιορισμένη προστασία στους εργαζόμενους, να υπάρχει αθέμιτος ανταγωνισμός, να ανθεί η αδήλωτη εργασία, που με τη σειρά της δημιουργεί αλυσίδα προβλημάτων σε ολόκληρη την κοινωνία. Κατά συνέπεια αποσκοπείται η αναγνώριση ανάγκης για επέκταση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Σε πρώτη φάση παρουσιάζεται το σχεδιαζόμενο από το υπουργείο “Integrated Information System Labor Inspectorate” και στη συνέχεια παρουσιάζεται η εναλλακτική πρόταση του συγγραφέα, η παροχή δηλαδή από το Ελληνικό Δημόσιο ενός συστήματος μισθοδοσίας μέσω υπολογιστικών νεφών.

Ο στόχος της μελέτης είναι να παρουσιάσει μία πρόταση ηλεκτρονικής διακυβέρνησης μέσα από την οποία δεν θα μετατραπούν απλά οι διαδικασίες σε ηλεκτρονικές και θα περιορισθούν τα διοικητικά βάρη. Αλλά θα πρέπει να απλοποιηθούν οι διαδικασίες και να επαναπροσδιοριστούν. Θα πρέπει το μεγαλύτερο μέρος αυτών να εξαλειφθεί, έτσι ώστε να προκύψουν οφέλη για όλους τους

ενδιαφερόμενους. Θα πρέπει επίσης να υποβοηθηθεί το έργο των Σωμάτων Επιθεώρησης Εργασίας με την απλοποίηση των ελεγκτικών τους διαδικασιών, με απώτερο στόχο την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας.

Επειδή όμως η διεθνής βιβλιογραφία έχει δείξει ότι η εγκατάσταση μιας εφαρμογής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης δεν επιτυγχάνει πάντα, με την παρούσα μελέτη επιχειρείται να περιοριστεί η πιθανότητα ότι οι επιχειρήσεις δεν θα ανταποκριθούν και δεν θα χρησιμοποιήσουν τη προτεινόμενη εφαρμογή. Επίσης γίνεται προσπάθεια να ενισχυθεί η πεποίθηση ότι η προτεινόμενη εφαρμογή θα επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα για όλους τους ενδιαφερόμενους.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, αυτό της βιβλιογραφικής επισκόπησης, αναλύονται ως επιμέρους αντικείμενα, αυτό της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, των υπολογιστικών νεφών, των εναλλακτικών προτάσεων όπως αυτή της XBRL και της αδήλωτης εργασίας. Επίσης παρουσιάζονται οι δύο βασικές εφαρμογές, η σχεδιαζόμενη από το Υπουργείο Εργασίας και η προτεινόμενη από το συγγραφέα.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται ώστε να ερευνηθούν οι ερωτήσεις της παρούσας μελέτης. Κεφάλαιο το οποίο χωρίζεται σε δύο βασικά μέρη και δύο διαφορετικές έρευνες, καθώς δημιουργείται μία ομάδα ερωτημάτων η οποία θα απαντηθεί μέσω ερωτηματολογίου που θα διανεμηθεί σε επιχειρήσεις, και άλλη, μία ομάδα ερωτημάτων η οποία θα απαντηθεί μέσω ερωτηματολογίου που θα διανεμηθεί σε Επιθεωρητές Εργασίας.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται η ανάλυση των δύο αποτελεσμάτων που απορρέουν από τα δύο ερωτηματολόγια και τέλος παρουσιάζονται τα συμπεράσματα, οι περιορισμοί και οι προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

Κεφάλαιο II

2.1 Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

Στην Ελλάδα του 2012, η ανάγκη για την απλούστευση των διαδικασιών και τη μείωση των διοικητικών βαρών, ανάγεται σε εθνική προτεραιότητα για την ελληνική διοίκηση και την ελληνική Οικονομία (Λευκή Βίβλος για τη Διακυβέρνηση, 2012). Ο Υπουργός Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, με το δελτίο τύπου που εξέδωσε στις 30-01-2012, δήλωσε ότι : «Αποτελεί κοινή διαπίστωση η ανάγκη για μια ριζοσπαστική αλλαγή στη δημόσια διοίκηση της χώρας, μια μεταρρυθμιστική δημιουργική έκρηξη στο κράτος, η οποία ασφαλώς συνδέεται απολύτως με την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση». Όπως και αρκετοί ερευνητές αναγνωρίζουν την ηλεκτρονική διακυβέρνηση ως καταλύτη ή εργαλείο για την επίτευξη της διοικητικής αυτής μεταρρύθμισης (Heldig et al., 2009; Kraemer & King, 2003). Ο πρώην πρόεδρος της World Bank J. Wolfensohn (2001) διατύπωσε την άποψη ότι επιθυμητό θα ήταν η ηλεκτρονική διακυβέρνηση να χρησιμοποιείται για να προσθέτει αξία και όχι απλά για να επιδεικνύεται ως κόσμημα.

Περαιτέρω, οι υπουργοί που είναι υπεύθυνοι για τα θέματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (E.E., 2009) διακήρυξαν ότι η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα επιτυγχάνεται από μία αδιάκοπη προσπάθεια να χρησιμοποιείται η ηλεκτρονική διακυβέρνηση ως εργαλείο για τη μείωση των διοικητικών βαρών, για να αναπτυχθούν και να βελτιωθούν οι οργανωτικές διαδικασίες και με γνώμονα την οικολογία, για να επιτευχθεί μία συνεχή μείωση των εκπομπών καυσαερίων.

Το θέμα όμως της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης δεν περιορίζεται στην εγκατάσταση μίας ηλεκτρονικής εφαρμογής στο δημόσιο. Θα πρέπει να γίνει μία γενική αξιολόγηση του περιβάλλοντος, τόσο του δημοσίου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Θα πρέπει να γίνουν ενέργειες που είναι ρεαλιστικές και θα γίνουν αποδεκτές από την κουλτούρα, τόσο των ιδιωτών όσο και των δημόσιων λειτουργών. Η κουλτούρα, οι αξίες και γενικά συνήθειες πρακτικές ενός έθνους, σχετίζονται με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση (Khalil, 2011). Διάφοροι ερευνητές αναφέρουν, ότι ένα από τα κύρια προβλήματα και αιτίες αποτυχίας υλοποίησης συστημάτων ηλεκτρονικής

διακυβέρνησης, είναι ο ανθρώπινος παράγοντας, ιδιαίτερα αυτός των υπαλλήλων, οι οποίοι συνήθως αντιστέκονται στις αλλαγές αυτές (Nograsedk, 2011; Sacheva, 2009), κυρίως σκεπτόμενοι την υποχρέωση επανεκπαίδευσης τους και την πιθανή αλλαγή των αρμοδιοτήτων και των ευθυνών τους (Rabaiah et al, 2006).

Βεβαίως υπάρχουν και άλλοι λοιποί παράγοντες που επηρεάζουν το βαθμό επιτυχίας μίας εφαρμογής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Για παράδειγμα, βασικό ρόλο στις περιπτώσεις αποτυχίας διαδραματίζει η διαχείριση εκ μέρους της πολιτείας γενικά των ηλεκτρονικών εφαρμογών (Beachboard & McClure, 1996), επίσης η εξωτερική τεχνική και περιβαλλοντική πολιτική (Chen & Chen, 2009), ο συντονισμός και η υποστηρικτική ικανότητα των κέντρων πληροφόρησης (Chen & Chen, 2009). Σύμφωνα με τους Schware & Deane (2003), επιπρόσθετοι κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας ή αποτυχίας, είναι οι νομικές και κανονιστικές πράξεις που απαιτούνται για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και η ικανότητα πληροφόρησης και επικοινωνίας των υποδομών ανάπτυξης της τεχνολογίας.

Επειδή όμως συνήθως η υπόθεση ηλεκτρονική διακυβέρνηση θεωρείται κατά κύριο λόγο μόνο ως αποστολή εφαρμογής τεχνολογίας και όχι ως ζήτημα οργανωτικού μετασχηματισμού (Nograsedk, 2011), με την παρούσα μελέτη επιχειρείται μία προσέγγιση με την οποία κυρίως οραματίζεται μία αναδιοργάνωση των λειτουργιών και των διαδικασιών του δημοσίου, ώστε με την βοήθεια της ηλεκτρονικής τεχνολογίας να επιτευχθούν οι επιθυμητοί στόχοι για όλους τους ενδιαφερομένους.

Ωστόσο, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή, διότι παρά το γεγονός ότι η ηλεκτρονική διακυβέρνηση υπόσχεται παροχή καλύτερων υπηρεσιών και παρά τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται για την υλοποίησή αυτής, υπάρχουν διαφωνίες μεταξύ των ερευνητών κατά πόσο επιτυγχάνεται το αρχικό όραμα (Murray et al., 2009; Heeks & Bailur, 2007; Heldig et al, 2009). Η έννοια όμως της ποιοτικής υπηρεσίας και ανάλογα της υπηρεσίας που παρέχεται στα πλαίσια της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, δεν μπορεί να γίνει εύκολα αντιληπτή (Chee-Wee et al, 2010). Από μελέτη του Heeks (2003) σε 40 αναπτυσσόμενες χώρες, έχει προκύψει ότι το ποσοστό επιτυχούς υλοποίησης σχεδίων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης φτάνει μόλις το 15%. Περίπου το 35% των σχεδίων αποτυγχάνουν πλήρως, δηλαδή είτε δεν υλοποιούνται, είτε εγκαταλείπονται κατά το στάδιο της υλοποίησης τους. Τέλος, το υπόλοιπο 50% αποτυγχάνουν μερικώς, δηλαδή υλοποιούνται αλλά δεν επιφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Η υλοποίηση βέβαια σε αναπτυσσόμενες χώρες παρουσιάζει περισσότερες δυσκολίες από ότι στις ανεπτυγμένες (Schuppan, 2009). Ωστόσο,

σύμφωνα με στοιχεία από την Παγκόσμια Τράπεζα, ενώ η Ελλάδα μέχρι πριν από λίγα χρόνια κατατασσόταν στις ανεπτυγμένες χώρες παγκοσμίως.

Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν κοινωνικές ομάδες που δεν μπορούν να απολαύσουν τα οφέλη από την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση (Helbig et. al, 2009). Περαιτέρω υποστηρίζεται, ότι η υπόθεση ηλεκτρονική διακυβέρνηση θα πρέπει να αναπτυχθεί ως ανεξάρτητος τομέας έρευνας, χωρίς βέβαια να αγνοηθούν οι θεωρίες περί πληροφοριακών συστημάτων του ιδιωτικού τομέα (Dwivedi et al. 2011).

Στην Ελλάδα, ιδιαίτερη ανάγκη για ηλεκτρονική διακυβέρνηση παρουσιάζεται στον ευαίσθητο χώρο της αγοράς εργασίας, όπου θέμα δεν είναι μόνο τα λογιστικά στοιχεία και οι αριθμοί, αλλά αφορά κυρίως ανθρώπινες ψυχές, αυτές των εργαζομένων. Επίσης, η ύπαρξη ομαλού κλίματος στο χώρο της εργασίας, επηρεάζει θετικά τόσο τις επιχειρήσεις, όσο και το σύνολο της κοινωνίας. Επίσης, ενισχύει τα κίνητρα για επενδύσεις, σε μία περίοδο που πραγματικά η Ελλάδα το έχει μεγάλη ανάγκη.

Είναι φανερό ότι το πρόβλημα την ηλεκτρονικής διακυβέρνησης δεν αποτελεί μόνο ένα ζήτημα ηλεκτρονικής υποδομής. Συνδέεται με πολλά άλλα προβλήματα της σύγχρονης κοινωνίας. Καθώς στην παρούσα μελέτη γίνεται αναφορά πάνω στα θέματα εργατικού και ασφαλιστικού χαρακτήρα, το πρόβλημα που γίνεται ανάλυση είναι κυρίως αυτό της αδήλωτης εργασίας.

Βεβαίως, όλα τα ανωτέρω έχουν γίνει αντιληπτά από τις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχουν συσταθεί διάφορες επιτροπές για την καταπολέμηση των φαινομένων αυτών. Σύμφωνα λοιπόν με την Commission of the European Communities (2007), για να πραγματοποιηθεί προσέγγιση του προβλήματος της αδήλωτης εργασίας, μία από τις σπουδαιότερες πολιτικές που προτείνει η επιτροπή είναι η διοικητική αναμόρφωση και απλοποίηση, με γνώμονα τη μείωση του κόστους συμμόρφωσης των επιχειρήσεων με τους κανονισμούς και τη νομοθεσία. Παράδειγμα το οποίο παρουσιάζεται για να δοθεί έμφαση στο πως συνδέονται τα δύο αυτά θέματα και για αναδειχτεί η σπουδαιότητά τους.

Μέχρι σήμερα στην Ελλάδα υπάρχει περιορισμένη ηλεκτρονική διακυβέρνηση στα θέματα αυτά, με αποτέλεσμα, να δημιουργούνται μεγάλα διοικητικά βάρη και γραφειοκρατικές διαδικασίες για τις επιχειρήσεις, να αυξάνει το κόστος της κρατικής μηχανής και ο εργαζόμενος να λαμβάνει «πίεση» από την εργοδοτική πλευρά και περιορισμένη προστασία από το ελεγκτικό σύστημα.

Στη συνέχεια της παρούσας μελέτης θα γίνει ανάλυση των περισσότερων όρων που αναφέρθηκαν στο παρόν υποκεφάλαιο, με ιδιαίτερη βαρύτητα σε αυτά των υπολογιστικών νεφών και του προβλήματος της αδήλωτης εργασίας.

2.2 Υπολογιστικά Νέφη (cloud computing)

Το Υπουργείο Εργασίας στην προσπάθειά του να δημιουργήσει ηλεκτρονικές υποδομές ώστε πολλές διαδικασίες να γίνονται πλέον ηλεκτρονικά, έχει σχεδιάσει ένα ηλεκτρονικό σύστημα που έχει λάβει την ονομασία ΟΠΣ-ΣΕΠΕ (Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα – Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας) και πιθανότατα θα τεθεί σε λειτουργία πολύ σύντομα. Σύμφωνα όμως με το συγγραφέα του παρόντος, υπάρχει η σκέψη, αντί οι επιχειρήσεις να είναι υποχρεωμένες να αποστέλλουν προς τις δημόσιες αρχές ηλεκτρονικές αναφορές, οι δημόσιες αρχές να έχουν διαθέσιμο το αρχείο των επιχειρήσεων, τόσο για έλεγχο, όσο και για άντληση πληροφοριών. Την τεχνολογία αυτή πραγματεύονται τα υπολογιστικά νέφη (cloud computing), μία τεχνολογία που όλο και περισσότερες επιχειρήσεις εμπιστεύονται σήμερα.

Τα υπολογιστικά νέφη θεωρούνται ως μία από τις σημαντικότερες εξελίξεις στην τεχνολογία των υπολογιστών (Marston et al, 2011) και αποτελούν μία από τις αναδυόμενες τεχνολογίες που πιθανότατα θα επιδράσουν στη δημιουργία ενός νέου μοντέλου πληροφόρησης και διοίκησης (Underwood & Isikdag, 2011). Αναφέρονται στην επεξεργασία και την αποθήκευση των δεδομένων ενός χρήστη, αντί σε υπολογιστές και server που διατηρεί και συντηρεί ο ίδιος στις εγκαταστάσεις του, στους υπολογιστές και τα κέντρα δεδομένων ενός τρίτου, σε ένα άγνωστο πολλές φορές χώρο. Σύμφωνα με τους Armbrust et al (2009), η φιλοσοφία του cloud computing είναι μία παλιά ιδέα, της οποίας όμως έχει έρθει η ώρα για υλοποίηση. Όπως έχει καθιερωθεί στο χώρο των υπολογιστών, με απλά λόγια μπορεί να πει κάποιος ότι, τόσο οι χρήστες όσο και οι προγραμματιστές μπορούν να κάνουν περισσότερα με λιγότερα (The Economist 2008a), αποκτώντας πρόσβαση σε υπολογιστές με περισσότερες δυνατότητες και υπολογιστική ισχύ (Peiyu & Dong, 2011), με ταυτόχρονη μείωση του κόστους της επένδυσής τους σε υπολογιστές, τόσο σε hardware όσο και σε software. Η υιοθέτηση όμως του cloud computing στην επιχείρηση επιφέρει οργανωτικές αλλαγές που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη σε μία εκ των προτέρων αξιολόγηση (Khajeh-Hosseini, 2012). Θεωρείται ελκυστική

επιχειρηματική λύση (Sultan, 2010), ιδιαίτερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που μπορούν να αδράξουν τα οφέλη αυτά με χαμηλό κόστος (Sultan, 2011), να προσεγγίσουν ένα ευρύτερο φάσμα των αγορών και να γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικές. Ωστόσο, σύμφωνα με το περιοδικό *The Economist* (2008b), τα υπολογιστικά νέφη δεν έχουν υιοθετηθεί σε μεγάλη κλίμακα από τις μεγάλες επιχειρήσεις και όσες τα χρησιμοποιούν είναι σε επιμέρους εφαρμογές που δεν έχουν βαρύνουσα σημασία για την επιχείρηση. Σημειώνεται όμως, ότι στην Ελλάδα, το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων, περίπου το 98,5%, αποτελούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΣΕΒ 2011).

Η υπολογιστική νέφος είναι πολύ διαδεδομένη στους ιδιώτες χρήστες, μέσω εφαρμογών όπως το Facebook και το Twitter. Χωρίς λοιπόν κάποιος να διαθέτει ιδιαίτερα λογισμικά προγράμματα ή αποθηκευτικό χώρο, στις εφαρμογές αυτές μπορεί να καταχωρεί πληροφορίες, φωτογραφίες, δεδομένα, να επικοινωνεί, να διασκεδάζει με παιχνίδια και λοιπά προγράμματα. Οι απαιτήσεις του συστήματος περιορίζονται στο ελάχιστο, στο να έχει δηλαδή κάποιος μία συσκευή δικτύωσης που στις σημερινές ημέρες μπορεί να μην είναι καν υπολογιστής αλλά ένα κινητό τηλέφωνο και να διαθέτει πρόσβαση στο διαδίκτυο. Βεβαίως οι ασύρματες συσκευές δικτύωσης λειτουργούν με μπαταρίες οι οποίες περιορίζουν την δυνατότητα συνεχούς ασύρματης χρήσης (Choi et al, 2011). Το mobile cloud computing αποτελεί μία από τις σημαντικότερες αναδυόμενες τεχνολογίες (Dinh, 2011). Φυσικά, η επικοινωνία μέσω δικτύων υψηλών ταχυτήτων είναι καίριας σημασίας για τα υπολογιστικά νέφη (Dwivedi & Mustafee, 2010).

Οι υπολογιστές στην αρχική τους μορφή ήταν τεράστια μεταλλικά κουτιά που γέμιζαν ολόκληρα δωμάτια πριν αρχίσουν να μικραίνουν και να διαδίδονται στο ευρύ κοινό. Τώρα εξαφανίζονται εντελώς και αποκτάται η πρόσβαση από οπουδήποτε (The Economist 2008a). Από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των υπολογιστικών νεφών είναι ότι μειώνεται το κόστος. Μειώνεται τόσο το κόστος εγκατάστασης (και ο χρόνος εγκατάστασης), όσο και το κόστος hardware, δηλαδή οι ανάγκες σε κεντρικούς υπολογιστές (servers) κτλ. Κατά συνέπεια μειώνονται και οι ανάγκες σε ενέργεια (κατανάλωση ηλεκτρικής ισχύος) (Helvacioğlu Kuyucu, 2011), σημείο που στηρίζεται κάποιος για να ισχυριστεί ότι το

cloud computing είναι πιο φιλικό στο περιβάλλον, από οικολογικής άποψης (Greenpeace, 2010).

Επίσης, υπάρχουν πλεονεκτήματα στην αποθήκευση των δεδομένων και μειώνεται ο κίνδυνος απώλειάς τους (back up). Οι χρήστες έχουν πρόσβαση σε τεχνολογία τελευταίας γενιάς, καθώς οι αναβαθμίσεις γίνονται αυτόματα από ειδικούς, χωρίς να χρειάζονται την παραμικρή ενέργεια από τους χρήστες. Ανάλογα αντιμετωπίζονται από ειδικούς η προστασία δικτύου και τα προβλήματα με ιούς. Υπάρχει μεγάλη ευκολία στη «κλίμακα» των υπολογιστικών νεφών που κάποιος χρησιμοποιεί ο χρήστης. Δηλαδή αγοράζει κάποιος το μέγεθος του χώρου και του λογισμικού που τον ενδιαφέρει και μπορεί πολύ εύκολα να προσθέτει ή να αφαιρεί λογισμικά σύμφωνα με τις απαιτήσεις του. Για το λόγο αυτό θεωρείται πολύ οικονομική λύση, καθώς ο χρήστης δεν πληρώνει για προγράμματα ή αποθηκευτικό χώρο που δεν χρησιμοποιεί. Τα υπολογιστικά νέφη δεν απαιτούν από το χρήστη να κατέχει κεντρικούς ή περιφερειακούς υπολογιστές υψηλών απαιτήσεων. Το μεγαλύτερο όμως πλεονέκτημά τους είναι ότι υπάρχει προσβασιμότητα οποιαδήποτε στιγμή, από οποιοδήποτε σημείο, με αποτέλεσμα να καθίσταται πολύ εύκολη, η μετακίνηση, η μετεγκατάσταση, η χρήση από πολλά σημεία ταυτόχρονα χωρίς να υπάρχει υλική υποδομή κτλ. Μπορεί δηλαδή πλέον μία επιχείρηση, όπου το επιτρέπουν οι ειδικές συνθήκες, να προσλαμβάνει εργαζόμενους οι οποίοι να παρέχουν υπηρεσίες από το σπίτι τους, γεγονός που ανακουφίζει τόσο την επιχείρηση που δεν χρειάζεται κόστος υποδοχής (κτιριακούς χώρους με το συνεπαγόμενο κόστος τους), τόσο και τους ίδιους τους εργαζόμενους, που δεν έχουν το κόστος και το χρόνο της μετακίνησης. Ωστόσο, θα πρέπει να υπάρχει η κατάλληλη εποπτεία και ο απαιτούμενος έλεγχος για την ασφάλεια του συστήματος, ώστε να αποφευχθούν δυσάρεστες συνέπειες (Papulette et al, 2010), διότι, παρά τα πλεονεκτήματα που προσφέρει το cloud computing, η ασφάλεια και η αξιοπιστία είναι από τα σημαντικότερα μειονεκτήματά του (Li-Qin et al, 2011). Στο θέμα της ασφάλειας έχουν εστιαστεί πολλοί ερευνητές (Subashini & Kavitha, 2011; Che et al 2011; Lang & Schreiner, 2011) και για το λόγο αυτό θα πρέπει να γίνεται μία εκ των προτέρων αξιολόγηση και εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν.

Περαιτέρω, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις και συγκεκριμένα οι επιχειρήσεις που δεν έχουν οργανωμένο εσωτερικό λογιστικό τμήμα και δικό τους πληροφοριακό σύστημα

αλλά χρησιμοποιούν εξωτερικό συνεργάτη, αποκτούν ειδικό πλεονέκτημα με τη χρήση του cloud computing. Ο εξωτερικός συνεργάτης-λογιστής, ενεργεί σε δικό του πληροφοριακό σύστημα τις λογιστικές ανάγκες της επιχείρησης, με αποτέλεσμα όταν διακόπτεται η μεταξύ τους συνεργασία, στην επιχείρηση να μην παραμένει ηλεκτρονικό αρχείο παρά μόνο έντυπο. Με την υπόθεση της παροχής από το δημόσιο πληροφοριακού συστήματος σε περιβάλλον cloud computing, η κάθε επιχείρηση θα είχε δικό της λογαριασμό και απλά θα δίνεται στον εξωτερικό συνεργάτη κωδικός πρόσβασης και ενέργειας. Άρα, το ηλεκτρονικό αρχείο θα παρέμενε στον οργανισμό, αφού το μόνο που θα άλλαζε θα ήταν ο χρήστης.

Σε μία εποχή οικονομικών περιορισμών το cloud computing προσφέρει τη δυνατότητα σε κυβερνήσεις, να μειώσουν το κόστος και κατά συνέπεια τα ελλείμματα τους, ενώ καταστούν τα δεδομένα πιο εύκολα προσιτά στους πολίτες και βελτιώνουν σημαντικά τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Σύμφωνα με τον αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που είναι υπεύθυνος για την ηλεκτρονική ατζέντα, καθώς κράτη όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Μεγάλη Βρετανία έχουν περιορίσει το κόστος τους με τη χρήση υπολογιστικών νεφών ανά περιπτώσεις κατά 20%, «θα ήταν τρελές οι υπόλοιπες κυβερνήσεις να αγνοήσουν τέτοιες ευκαιρίες» (Kroes, 2010).

Η δημόσια διοίκηση, για να έχει πληροφόρηση από τις επιχειρήσεις και τη δυνατότητα ελέγχου αυτών, έχει επιβάλει ορισμένες διοικητικές διαδικασίες, οι οποίες αποτελούν τα διοικητικά βάρη των επιχειρήσεων. Εφόσον όμως, το ίδιο το δημόσιο γινόταν μέσω υπολογιστικών νεφών, πάροχος (είτε διαχειριστής) πληροφοριακών συστημάτων και ειδικότερα και όσον αφορά την μελέτη αυτή, πάροχος προγραμμάτων μισθοδοσίας, θα είχε την απόλυτη ενημέρωση για τα εργατικά και ασφαλιστικά θέματα, αφού θα διατηρούσε τη βάση δεδομένων των επιχειρήσεων. Θα μπορούσε να υπάρξει πλήρης διαχωρισμός του επιτόπιου από του εξ αποστάσεως ελέγχου. Όπως γίνεται αντιληπτό, θα είχε τη δυνατότητα εξ αποστάσεως και από τα γραφεία των ελεγκτικών μηχανισμών, να γίνεται το μεγαλύτερο μέρος των ελέγχων. Δυνατότητα, που είναι το μεγαλύτερο πλεονέκτημα όχι μόνο για το κράτος, αλλά και για την προστασία των εργαζομένων, την προστασία του αθέμιτου ανταγωνισμού, την προστασία της χρηματοδότησης των ταμείων των ασφαλιστικών οργανισμών κτλ. Συγχρόνως όμως θα ήταν και ο

μεγαλύτερος φόβος των επιχειρήσεων που ήθελαν να αποκλίνουν από τις νομοθετικές διατάξεις.

Σε επόμενο υποκεφάλαιο γίνεται αναλυτική παρουσίαση της ανωτέρω πρότασης. Επίσης, για να μπορέσει να γίνει αντιληπτή η επίδραση που θα είχε μία ανάλογη εφαρμογή στον έλεγχο των κρατικών μηχανισμών, σε επόμενο υποκεφάλαιο γίνεται συνοπτική παρουσίαση του ελέγχου, τόσο όπως αυτός γίνεται σήμερα, όσο και το πώς εκτιμάται πως θα μεταμορφωνόταν σε ενδεχόμενη υιοθέτηση της προτεινόμενης εφαρμογής. Θα ήταν όμως επίσης πολύ χρήσιμο με τη λήψη δείγματος, να ερωτούνταν οι επιχειρήσεις κατά πόσο θα ήταν πρόθυμες να ενταχθούν σε μία ανάλογη εφαρμογή και τι φόβους ή επιφυλάξεις θα είχαν. Για διερευνηθεί η υπόθεση αυτή, στα επόμενα κεφάλαια, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του ερωτηματολογίου θα επιχειρηθεί να ληφθεί δείγμα από επιχειρήσεις.

2.3 Πρότυπο XBRL

Επειδή όμως πολλές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα οι μεγάλες που έχουν επενδύσει σημαντικά κεφάλαια και χρόνο για τα πληροφοριακά τους συστήματα, δύσκολα θα δεχτούν να τροποποιήσουν έστω και μέρος αυτών. Για να μπορέσει όμως να αντλήσει το δημόσιο πληροφόρηση ανάλογη που θα αντλούσε από τη βάση δεδομένων της ανωτέρω εφαρμογής, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να στέλνουν αμέτρητες αναφορές και πιθανότατα θα υπάρξει η κατάληξη, αντί να περιοριστεί η γραφειοκρατία, να επεκταθεί. Για το λόγο αυτό θα χρειαστούν γλώσσες και πρότυπα πιο εξελιγμένα. Πρότυπα που θα μπορούν να αποστέλλουν ολοκληρωμένες αναφορές που θα καλύπτουν πλειάδα διαδικασιών. Τα περισσότερα πληροφοριακά επιχειρησιακά συστήματα που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις σήμερα, μπορούν να δημιουργήσουν και να εξάγουν ηλεκτρονικές αναφορές. Για παράδειγμα, η αποστολή των Α.Π.Δ. προς το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων γίνεται εδώ και χρόνια με τον τρόπο αυτό. Από τις πλέον κατάλληλες γλώσσες για την δημιουργία, αποστολή, λήψη και επεξεργασία ηλεκτρονικών αναφορών σε χρηματοοικονομικές πληροφορίες, είναι η γλώσσα XBRL. Μία γλώσσα που προέρχεται από την XML και υπόσχεται την αποστολή δεδομένων σε πολλαπλούς τύπους για πολλαπλές χρήσεις (Bovee et al, 2002).

Ήδη από το 2009, η επιτροπή κεφαλαιαγοράς του αμερικάνικου χρηματιστηρίου (SEC), υιοθέτησε κανόνες για την υποχρεωτική υποβολή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων προς αυτή σε XBRL γλώσσα. Σύμφωνα με την SEC, οι νέοι κανόνες δεν στοχεύουν μόνο στην παροχή καλύτερης πληροφόρησης στους επενδυτές, αλλά επιδιώκουν να βοηθήσουν στην αυτοματοποίηση των κοινοποιήσεων που απαιτεί η κείμενη νομοθεσία από τις εταιρίες και στην ευκολότερη επεξεργασία των πληροφοριών αυτών (SEC 2009). Σήμερα πλειάδα δημόσιων οργανισμών υιοθετεί το πρότυπο αυτό.

Η XBRL είναι ένα σύγχρονο πρότυπο που βελτιώνει σημαντικά τις παρεχόμενες από την επιχείρηση αναφορές (Strivastava & Kogan, 2010), καθώς προσφέρει ταχύτατη, αξιόπιστη, δυναμική και αποκαλυπτική χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Είναι μία γλώσσα που διευκολύνει την ανταλλαγή και την επεξεργασία οικονομικών στοιχείων ανάμεσα στις επιχειρήσεις και στους εποπτικούς και κυβερνητικούς οργανισμούς σε όλο τον κόσμο. Προσφέρει νέες δυνατότητες, τόσο την συλλογή των στοιχείων, όσο και την επεξεργασία αυτών (Andrew, 2001). Η διαφορά που έχει από μία στατική αναφορά είναι ότι η δυναμική αναφορά μπορεί να μεταβάλλεται. Η γλώσσα XBRL έχει τη δυνατότητα να φέρει επανάσταση, τόσο στην χρηματοοικονομική λογιστική όσο και στα πληροφοριακά συστήματα (Richards & Tower, 2004).

Μπορεί να μειώσει το κόστος των επιχειρήσεων (Burnett et al, 2006), να αυξήσει την ποιότητα της εταιρικής διακυβέρνησης (Alles & Piechocki, 2010; Premuroso & Bhattacharya, 2008), καθώς και να βοηθήσει στην συμμόρφωση αυτών με τις ανάγκες της κείμενης νομοθεσίας (Baldwin & Trinkle, 2011). Επίσης, συμβάλει στη μείωση του κόστους για τους επενδυτές, αφού διευκολύνει τις αναζητήσεις τους, βελτιώνει την ικανότητά τους να εντοπίζουν σημαντικά στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων, όπως τα κέρδη χρήσης μίας επιχείρησης (Peng et al, 2011) και μειώνει την ασύμμετρη πληροφόρηση (Hyungwook et al 2011).

Η γλώσσα αυτή μπορεί να βοηθήσει τόσο στην εσωτερική όσο και εξωτερική χρηματοοικονομική πληροφόρηση, με παρουσιάσεις σε διαφορετικά επίπεδα απαιτήσεων και αναγκών (Florescu & Tudor, 2009). Τελικά, όπως αναφέρουν οι Higgins & Harrell (2003), όποια επιχείρηση δεν χρησιμοποιεί πλέον το πρότυπο XBRL για την εξαγωγή των χρηματοοικονομικών της πληροφοριών υστερεί των επιχειρήσεων που απολαμβάνουν τα πλεονεκτήματα της γλώσσας αυτής. Ωστόσο,

υπάρχουν ερευνητές που πιστεύουν ότι δεν απουσιάζει η πιθανότητα οι επιχειρήσεις να είναι απρόθυμες στην υιοθέτηση της γλώσσας XBRL, εφόσον αντιληφθούν ότι η διαφάνεια που επιφέρει στις οικονομικές τους καταστάσεις μπορεί να βλάψει την εικόνα της επιχείρησης και να επηρεάσει αρνητικά τις αποφάσεις των επενδυτών προς αυτήν (Bodaghi & Ahmadpour, 2010). Επίσης, μέρος των επιχειρήσεων πιστεύει ότι η γλώσσα αυτή δεν θα βοηθήσει στην μείωση του κόστους συμμόρφωσης (Carolyn et al, 2011). Ανεξάρτητα όμως το τι αποζητάει μέρος των επιχειρήσεων, η διαφάνεια πρέπει είναι βασική μέριμνα ενός κράτους δικαίου.

Η XBRL είναι μία γλώσσα που έχει την δυνατότητα να λαμβάνει διάφορες ταξινομήσεις-μορφές ώστε να προσαρμόζεται στις νομοθετικές ανάγκες της κάθε χώρας. Ενώ λοιπόν για ορισμένους μελετητές το χαρακτηριστικό αυτό μπορεί να αποτελεί πλεονέκτημα υπάρχει μία μερίδα που ισχυρίζεται ότι η διαφοροποίηση αυτή καθιστά τις οικονομικές καταστάσεις μεταξύ των χωρών μη συγκρίσιμες (Bonson et al, 2008). Σήμερα στην Ελλάδα, οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να αποστέλλουν πλειάδα ενημερώσεων, είτε ηλεκτρονικά όπου υπάρχει εφαρμογή, είτε σε έντυπα, με αποτέλεσμα να αναλώνονται πάρα πολλές εργατοώρες, τόσο από πλευράς των επιχειρήσεων, όσο και από πλευράς των δημόσιων μηχανισμών. Η XBRL δίνει την ελπίδα ότι μπορεί στο μέλλον με μία ηλεκτρονική αναφορά, να ενσωματώνονται πλειάδα σημερινών αναφορών, καθιστώντας τις πληροφορίες περισσότερο ολοκληρωμένες και σχετικές. Να μην αποστέλλονται δηλαδή στη δημόσια διοίκηση μόνο οι Λογιστικές Οικονομικές Καταστάσεις, αλλά να αποστέλλονται ολοκληρωμένες αναφορές που να συμπεριλαμβάνουν για παράδειγμα υποχρεώσεις της επιχείρησης, προς τις φορολογικές αρχές, προς τους ασφαλιστικούς φορείς, προς τους λοιπούς εποπτικούς μηχανισμούς της εργατικής νομοθεσίας κτλ. Άρα το χαρακτηριστικό της προσαρμογής της ταξινόμησης που προσφέρει η XBRL, αποτελεί πλεονέκτημα στα πλαίσια της παρούσας μελέτης.

Από τα ανωτέρω μπορεί να γίνει η υπόθεση, ότι η δημιουργία περαιτέρω ηλεκτρονικών υποδομών, σε συνδυασμό με τη χρήση της γλώσσας XBRL, θα επέφερε πολλά πλεονεκτήματα, όχι μόνο για τους κρατικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς, αλλά για όλους τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων και των χρηματοοικονομικών πληροφοριών που παρέχει μία επιχείρηση. Βεβαίως, η γλώσσα αυτή μπορεί να υποστηρίξει πλειάδα αναφορών και θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί

όχι μόνο σε θέματα εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας, αλλά και σε φορολογικά και άλλα θέματα.

Τονίζεται ότι η χρήση του προτύπου XBRL, προτείνεται ως μία εναλλακτική μέθοδος, ως μια εναλλακτική επιλογή. Βεβαίως, το πρότυπο XBRL έχει επιλεγεί καθώς είναι το πρότυπο που μπορεί να μεταδώσει πληρέστερα την απαιτούμενη πληροφόρηση που αναφέρετε στην παρούσα μελέτη. Θα μπορούσε ωστόσο, για την πληροφόρηση αυτή να δημιουργηθεί ένα διαφορετικό πρότυπο τύπου XML που καλύπτει ακριβώς τις απαιτούμενες ανάγκες και όχι απλά να τις πλησιάζει. Σε κάθε περίπτωση στη παρούσα μελέτη έμφαση δίνεται στην δημιουργία ενός προγράμματος μισθοδοσίας που θα παρέχεται από το δημόσιο μέσω υπολογιστικών νεφών.

2.4 Αδήλωτη Εργασία

Η αδήλωτη εργασία στη μορφή που βρίσκετε σήμερα είναι, ένα φαινόμενο που έχει τις ρίζες του από τη δημιουργία των ταμείων υποχρεωτικής ασφάλισης, ενώ θα μπορούσε να ισχυριστεί κάποιος ότι έχει ρίζες ακόμα και στην αρχαιότητα, όταν οι άρχοντες δεν δήλωναν όλους τους δούλους και τους υπηρέτες τους σε περιπτώσεις που ίσχυαν κεφαλικοί ή άλλης σχετικής μορφής φόροι. Ως έννοια έχει μεγάλη σχέση με την φοροδιαφυγή, αφού οι εισφορές προς τα δημόσια ασφαλιστικά ταμεία αποτελούν ένα είδος φορολόγησης. Φορολόγηση που εισέρχεται στο δημόσιο προϋπολογισμό, διοχετεύεται σε διάφορες μεταβιβαστικές πληρωμές, σε χορήγηση συντάξεων και διαφόρων παροχών, καθώς και σε επιμέλεια ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕΚ) αποδίδει την έννοια της αδήλωτης εργασίας ως : *«όλες τις αμειβόμενες δραστηριότητες που είναι νόμιμες ως προς τη φύση τους αλλά δεν δηλώνονται στις δημόσιες αρχές, λαμβανομένων υπόψη βεβαίως των διαφορετικών κανονιστικών ρυθμίσεων που εφαρμόζονται στα διάφορα κράτη μέλη».*

Η αδήλωτη εργασία συναντάται στην ελληνική πραγματικότητα και ως μαύρη ή ανασφάλιστη εργασία. Ο όρος όμως της αδήλωτης εργασίας περικλείει πιο ολοκληρωμένα την έννοια αυτής, αφού από τη μη δήλωση ενός εργαζόμενου στις δημόσιες αρχές, απορρέουν πολλές παραβάσεις, όχι μόνο ασφαλιστικές αλλά και φορολογικές. Για το λόγο αυτό και η ΕΕΚ συνδέει επίσης την φορολογική με την ασφαλιστική απάτη.

Όπως θα δούμε αναλυτικότερα στη συνέχεια, η αδήλωτη εργασία αποτελεί ένα φαινόμενο ιδιαίτερα πολυσύνθετο και πολυδιάστατο, το οποίο σύμφωνα με συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2007) βρίσκεται σε άνοδο σε πολλά κράτη, καθώς οικονομικοί, κοινωνικοί, θεσμικοί, πολιτισμικοί και άλλοι παράγοντες το επηρεάζουν ιδιαίτερα (Pfau-Effinger, 2009). Η αδήλωτη εργασία χαρακτηρίζεται ως «ανησυχητικό και επίμονο» φαινόμενο για της αγορές εργασίας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θεωρείται ότι απειλεί σε σημαντικό βαθμό τόσο τις ίδιες τις χώρες, όσο και «την βιωσιμότητα του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου», καθώς αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα, τόσο για την ανάπτυξη, όσο και για τις δημοσιονομικές και κοινωνικές πολιτικές (Ε.Ε., 2007). Δυστυχώς η καταπολέμησης

της αδήλωτης εργασίας δεν είναι εύκολη υπόθεση και πολιτικές που εφαρμόζουν συνήθως φέρνουν μικρό αποτέλεσμα σε σχέση με το μέγεθος της αδήλωτης εργασίας (Repooy, 2007). Σε πρόσφατη έρευνα των Colin και Round (2010) στη Μόσχα , κατέληξαν ότι δεν υπάρχει απλοϊκή εξήγηση για το φαινόμενο αυτό.

Η αδήλωτη εργασία συνδέεται επίσης με την έννοια της παραοικονομίας (Schneider, 2000; 2002; Schneider and Enste, 2004), χωρίς όμως σε καμία περίπτωση να ταυτίζεται με αυτή (Βασαρδάνη, 2006). Το πρόβλημα της παραοικονομίας υπάρχει σε κάθε οικονομικό σύστημα όπως υπήρχε και στη Σοβιετική Ένωση (Blaney and Gfoeller, 1993).

Πολύ δύσκολη είναι και η μέτρηση της παραοικονομίας (Gaertner and Wenig, 1985) και υπάρχουν μεγάλες αποκλίσεις σε προσπάθειες που γίνονται για τη μέτρησή της (Smith, 1987). Περαιτέρω, είναι πολύ δύσκολο να αναβρεθούν οι αιτίες από τις οποίες απορρέει. Επίσης πολύ δύσκολο να καταπολεμηθεί, καθώς υπάρχει μερίδα πολιτών που καταφεύγει σε πολύ ευρηματικές μεθόδους για να φοροδιαφύγει (Slemrod, 2007). Ακόμα σε ορισμένες περιπτώσεις, υπάρχει πρόβλημα στο να προσδιοριστεί η φοροδιαφυγή όταν βρίσκετε στα όρια το νόμου, με αποτέλεσμα να δημιουργείται το ερώτημα: Ποιος είναι ο καλύτερος κριτής ο έφορος ή ο φορολογούμενος (Elffers et al. 1991). Η παραοικονομία συσχετίζεται και με τη διαφθορά (Katsios, 2006), όμως είναι δύσκολο να ερευνηθεί λόγω του μεγάλου εύρους της έννοιας «διαφθορά» (Virta, 2010).

Ωστόσο, μερίδα ερευνητών πιστεύει ότι η ύπαρξη παραοικονομίας ίσως να μην έχει μόνο αρνητικές συνέπειες (Conway, 1991). Από κοινωνικής άποψης, η μαύρη αγορά είναι μία διέξοδος για ένα απλό πολίτη όταν το κράτος επιβάλλει πολύ αυστηρούς φόρους (Lyssiotou et al. 2004). Σύμφωνα με τους Colin and Windebank (2009) φτωχοί και άνεργοι βρίσκουν καταφύγιο στη μαύρη αγορά. Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί, ότι ενώ σε εύπορες και αστικές περιοχές η μαύρη αγορά έχει τον κερδοσκοπικό χαρακτήρα, σε αγροτικές περιοχές είναι περισσότερο μία μορφή βοήθειας από γείτονα σε γείτονα ή από συγγενή σε συγγενή (Williams 2004; 2006a). Ένα επιπλέον λόγο σύνδεσης της αδήλωτης εργασίας με την παραοικονομία είναι ότι συνήθως τα εισοδήματα από την αδήλωτη εργασία ξοδεύονται στη μαύρη αγορά (Fortin et al. 2000). Αν και ο Schneider (2000; 2002) ισχυρίζεται ότι μόνο το ένα τρίτο των εισοδημάτων που αποκτώνται από την μαύρη αγορά (όπως δηλαδή και τα εισοδήματα της αδήλωτης εργασίας) ξοδεύονται στην παραοικονομία, καθώς τα δύο τρίτα ξοδεύονται στην επίσημη αγορά.

2.4.1 Προβλήματα που δημιουργεί

Ορισμένα από τα κύρια προβλήματα που δημιουργεί είναι:

- η στρέβλωση του ανταγωνισμού, τόσο στις εσωτερικές αγορές, όσο και μεταξύ των κρατών μελών,
- η πρόκληση και επιδείνωση του κοινωνικού ντάμπινγκ,
- ο αθέμιτος ανταγωνισμός μεταξύ των εργαζόμενων,
- υπονομεύει τη χρηματοδότηση των κρατικών οργανισμών και ταμείων,
- αποστερεί πόρους από τα ασφαλιστικά ταμεία,
- κατά συνέπεια και απώλεια της εμπιστοσύνης προς τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς
- υπονομεύει τη κατανομή της κοινωνικής πρόνοιας και των δημοσίων υπηρεσιών,
- εκθέτει σε κίνδυνο τους αδήλωτους εργαζομένους, καθώς συνήθως απασχολούνται χωρίς κοινωνική προστασία και ασφάλιση,
- εκθέτουν σε κίνδυνο την υγεία των υπολοίπων εργαζομένων, καθώς δεν υπόκεινται σε έλεγχο,
- εκθέτουν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία, εφόσον απασχολούνται σε επισιτιστικές ή παρόμοιες εργασίες,
- έχει αρνητικές συνέπειες για την πλήρη απασχόληση, την ποιότητα και την παραγωγικότητα της εργασίας και την κοινωνική συνοχή, που αποτελούν τους πυλώνες της Στρατηγικής της Λισαβόνας (Ε.Κ., 2008).

Η κυριότερη επίπτωση που προκύπτει από την αδήλωτη εργασία είναι η αποστέρηση πόρων από τα ασφαλιστικά ταμεία, διότι, όχι μόνο αποτελούν το μέσο διαφύλαξης πλούτου για την απόδοση συντάξεων και την προστασία του πολυτιμότερου αγαθού, αυτού της υγείας, αλλά αποτελούν και βασικό πυλώνα χρηματοδότησης και δανεισμού του ελληνικού δημοσίου μέσω της αγοράς ομολόγων. Θέμα βέβαια που συναντά μεγάλες αντιδράσεις καθώς το να δανείζει κάποιος στον εγγυητή του είναι ένας παράδοξος φαύλος κύκλος, ο οποίος οδηγεί σε τραγικές συνέπειες κατά τις περιόδους κρίσεως, όπως αυτές που διανύουμε σήμερα.

2.4.2 Αιτίες από τις οποίες απορρέει

Σημαντικότερη αιτία για τη ύπαρξη της αδήλωτης εργασίας αποτελεί η σχέση κόστους – οφέλους. Δηλαδή το δυνητικό κέρδος που υπάρχει, τόσο για τους εργοδότες όσο και για τους εργαζόμενους και η σχέση αυτού με την πιθανότητα αποκάλυψης της απάτης και του ύψους των κυρώσεων που επιβάλλονται.

Όσον αφορά τις επιχειρήσεις, το κέρδος από την αδήλωτη εργασία προέρχεται κυρίως από τη μη πληρωμή των ασφαλιστικών εισφορών, οι οποίες ανέρχονται περίπου στο 45-50% του καταβαλλόμενου μισθού (ανάλογα την ειδικότητα και την κλάση ασφάλισης). Επίσης, οι επιχειρήσεις δεν επωμίζονται τα διοικητικά βάρη που απορρέουν από την εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία καθώς και μεγάλο μέρος του διοικητικού κόστους, διότι συνήθως οι σχέσεις εργασίας είναι πολύ απλούστερες από τις συμβάσεις εργασίας και απαιτούν αρκετά λιγότερη διοικητική υποστήριξη.

Όσον αφορά τον εργαζόμενο, υπάρχει κέρδος, τόσο από τη μη φορολόγηση των εισοδημάτων αυτών, όσο και από την απολαβή μεταβιβαστικών πληρωμών και παροχών, ως υποτιθέμενος άνεργος. Πολλές φορές εργαζόμενοι στο καθεστώς αυτό εμφανίζονται ως άτομα που ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας, με αποτέλεσμα να λαμβάνουν επιδόματα ενοικίου, σπίτια από τον οργανισμό εργατικής κατοικίας και άλλα ειδικά επιδόματα και παροχές. Δυστυχώς το καθεστώς αυτό ενισχύεται από τον ελλιπή έλεγχο της ανεργίας (Χατζηδημητρίου, 1991). Κατά συνέπεια, οι δικαιούχοι επιδομάτων κοινωνικής πρόνοιας «τείνουν» προς την αδήλωτη εργασία (Lemieux et al. 1994)

Σε αντίβαρο των ανωτέρω δυνητικών κερδών, είναι οι κυρώσεις που αντιμετωπίζει ένας εργοδότης σε περίπτωση αποκάλυψης της απάτης αυτής. Καταρχήν επιβάλλεται από τον ασφαλιστικό οργανισμό πρόστιμο ύψους 500€. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 30 του Νόμου 3996/2011, όπως έχει τροποποιήσει την παράγραφο 5 του άρθρου 16 του Νόμου 2874/2000, πρέπει να κατατίθεται συμπληρωματικός πίνακας προσωπικού σε περίπτωση νέας πρόσληψης, αυθημερόν και σε κάθε περίπτωση πριν την ανάληψη της υπηρεσίας από τον εργαζόμενο. Για τη μη κατάθεση του συμπληρωματικού πίνακα προσωπικού το πρόστιμο αρχίζει από τα 1.500€, ενώ για εκπρόθεσμη κατάθεση από τα 500€. Επειδή συνήθως οι εργοδότες και οι

εργαζόμενοι δηλώνουν ως πρώτη ημέρα πρόσληψης την ημέρα του ελέγχου, το συνολικό πρόστιμο που επιβάλλεται αρχίζει από τα 1.000€. Συμπεραίνεται, ότι για ένα μέσο εργαζόμενο στην Ελλάδα, που τον Ιανουάριο του 2012 αμείβεται με περίπου με 1000€, έχει γίνει απόσβεση του δυνητικού προστίμου μόλις σε δύο μήνες αδήλωτης εργασίας. Σημειώνεται, ότι πριν τον Αύγουστο του 2011 το συνολικό πρόστιμο περιοριζόταν στα 500€ και ο χρόνος απόσβεσής του ήταν περίπου ένας μήνας. Άρα προκύπτει πολύ ισχυρό κίνητρο για την πλευρά του εργοδότη. Στην περίπτωση που όπως προαναφέραμε το όφελος του εργοδότη, συνδυάζεται με όφελος του εργαζόμενου από τις διάφορες παροχές και φοροαπαλλαγές που λαμβάνει, η αδήλωτη εργασία λαμβάνει μεγάλες διαστάσεις. Επίσης, περιορίζεται η πιθανότητα αποκάλυψης, αφού ο εργαζόμενος δεν έχει κίνητρο να καταγγείλει την απάτη αυτή. Αντίθετα έχει όφελος και θα εξαντλήσει κάθε περιθώριο συγκάλυψης της αδήλωτης εργασίας. Έτσι υπάρχουν περιπτώσεις εργαζόμενοι είτε να εγκαταλείπουν το χώρο εργασίας κατά τον έλεγχο, είτε να κρύβονται, είτε να ισχυρίζονται ότι δεν είναι εργαζόμενοι στην επιχείρηση αλλά επισκέπτες, με αποτέλεσμα οι ελεγκτικοί μηχανισμοί να μην έχουν επαρκή στοιχεία για την τεκμηρίωση παράβασης. Ωστόσο, σύμφωνα με μελετητές δεν κερδίζουν πάντα οι εργαζόμενοι από την αδήλωτη εργασία σε σχέση με αυτούς που είναι δηλωμένοι (Colin and Nadina, 2012).

Επίσης, σημαντική αιτία από την οποία απορρέει το φαινόμενο της αδήλωτης εργασίας, είναι ότι πολλά κράτη μέλη, μεταξύ αυτών και η Ελλάδα, αντιμετωπίζουν χρόνιες ελλείψεις σε συγκεκριμένες εργασίες. Συνήθως εργασίες που δεν απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις, ούτε εξειδικευμένες ικανότητες, εμπειρία ή δεξιότητα. Επίσης οι εργασίες αυτές συνήθως είναι «άχαρες», κοπιαστικές και πολλές φορές ανθυγιεινές ή επικίνδυνες, με συνέπεια να μην υπάρχουν πολλοί εργαζόμενοι διαθέσιμοι και πρόθυμοι να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε τόσο χαμηλές αμοιβές όσο αυτές που εφαρμόζονται στην αγορά. Η βασική κατηγορία ατόμων που προσφέρει εργασία υπό αυτές της αντίξοες συνθήκες, είναι οι παράνομοι εργαζόμενοι, δηλαδή εργαζόμενοι που είτε δεν έχουν το νομικό δικαίωμα να εργαστούν, όπως οι παράνομοι μετανάστες. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να καταπολεμηθεί και το μεταναστευτικό πρόβλημα (Kicinger, 2004).

Επίσης, η φύση των εργασιών είναι τέτοια που δεν παρέχεται σε κάποιο δημόσιο χώρο, αλλά συνήθως σε οικιακό περιβάλλον, όπως οι οικιακές υπηρεσίες και οι

αγροτικές εργασίες, σε χώρους δηλαδή που δύσκολα μπορούν να έχουν πρόσβαση οι ελεγκτικοί μηχανισμοί και δύσκολα γίνονται αντιληπτοί από τρίτους, ή γίνονται αντιληπτοί από τρίτους είτε του οικογενειακού περιβάλλοντος, είτε του φιλικού περιβάλλοντος, είτε από τρίτους που υποπίπτουν σε παρόμοια παραπτώματα και αποφεύγουν τους κρατικούς μηχανισμούς αντί να τους βοηθούν.

2.4.3 Η αδήλωτη εργασία ενισχύει τον αθέμιτο ανταγωνισμό

Μία από τις σπουδαιότερες παρενέργειες της αδήλωτης εργασίας είναι ο αθέμιτος ανταγωνισμός που δημιουργεί. Μία επιχείρηση δηλαδή που είναι σύννομη και δεν αυθαιρετεί να μειονεκτεί σημαντικά έναντι μίας επιχείρησης που δεν δηλώνει έστω και μέρος των εργαζομένων της. Το κόστος της πρώτης επιχείρησης είναι πολύ μεγαλύτερο και φυσιολογικά η δεύτερη επιχείρηση έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα καθώς πιθανότατα θα παρέχει χαμηλότερες τιμές. Σε ορισμένους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, όπου η μέση επιχείρηση φοροδιαφεύγει και δεν δηλώνει το προσωπικό της στις αρμόδιες Υπηρεσίες, έστω εν μέρει, είναι σχεδόν αδύνατον μία νομοταγής επιχείρηση να επιβιώσει. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι κλάδοι της φύλαξης και των συνεργειών καθαρισμού, όπου η εταιρίες που δραστηριοποιούνται στους κλάδους αυτούς, καταθέτουν προσφορές για να αναλάβουν έργα σε πάρα πολύ χαμηλές τιμές. Τόσο χαμηλές που δεν καλύπτεται ούτε το εργατικό κόστος βάσει των χαμηλότερων αποδοχών που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία και τις Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας. Για να μην προκύψει ζημιά για την ανάδοχο επιχείρηση γίνεται αντιληπτό ότι καταπατούνται τα εργατικά δικαιώματα.

2.4.4 Η αδήλωτη εργασία ως πολλαπλασιαστής του κοινωνικού ντάμπινγκ και άλλων προβλημάτων όπως ο αθέμιτος ανταγωνισμός μεταξύ των εργαζομένων

Η αδήλωτη εργασία πολλές φορές απορρέει από τις διαφοροποιήσεις του εργατικού δικαίου στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για το λόγο αυτό από τις σημαντικότερες προτεραιότητες στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποτελεί ο

εκσυγχρονισμός του κοινοτικού εργατικού δικαίου και η σύγκλιση αυτού στις χώρες κράτη μέλη.

Όσον αφορά τον ίδιο τον εργαζόμενο, ενώ αυτός δικαιούται και συμφωνεί ένα ύψος μικτών αποδοχών, τελικά απολαμβάνει μόνο μέρος αυτών, αφού αφαιρούνται από το καθαρό καταβαλλόμενο ποσό, τόσο ασφαλιστικές κρατήσεις όσο και φόρος μισθωτών υπηρεσιών. Συνήθως απολαμβάνει 20 έως 30% χαμηλότερες αποδοχές από τις μικτές. Όταν λοιπόν ο εργαζόμενος αυτός είναι αδήλωτος και σε μερικές των περιπτώσεων είναι και δικαιούχος του επιδόματος ταμείου ανεργίας, αφού εμφανίζεται εικονικά ως άνεργος, σε τελική ανάλυση απολαμβάνει συνολικές αποδοχές περίπου διπλάσιες από τον αντίστοιχο εργαζόμενο που είναι κανονικά δηλωμένος. Επίσης, ο αδήλωτος εργαζόμενος απολαμβάνει και πολλά άλλα δικαιώματα, αφού εμφανίζεται στην ουσία ως άπορος. Η ανισότητα αυτή στην κατανομή των εισοδημάτων ανάμεσα σε παροχή παρόμοιων υπηρεσιών δημιουργεί το κοινωνικό ντάμπινγκ,

Η ανισότητα αυτή όμως λειτουργεί και ως αντικίνητρο για ασφάλιση. Κάνει δηλαδή την αδήλωτη εργασία περισσότερο ελκυστική. Και όσο η αδήλωτη εργασία γίνεται περισσότερο ελκυστική και αυτό με την πάροδο του χρόνου περνάει στη συνείδηση όλων, χαλάει την κουλτούρα, χαλάει την παιδεία και τον πολιτισμό της κοινωνίας και όλων των πολιτών.

2.4.5 Πως το πρόβλημα ενισχύεται κατά την περίοδο της κρίσης

Όπως γίνεται αντιληπτό, σε περιόδους κρίσης όπως αυτή που διανύουμε σήμερα στην Ελλάδα το πρόβλημα της αδήλωτης εργασίας ενισχύεται και πολλαπλασιάζεται. Στη προηγούμενη παράγραφο παρουσιάστηκε πόσο ισχυρό οικονομικό κίνητρο προκύπτει από την αδήλωτη εργασία για τον μισθωτό. Κατά τις περιόδους κρίσης, όπου οι θέσεις εργασίας μειώνονται και η πιθανότητα να εργάζονται περισσότερα από ένα μέλη σε μία οικογένεια μειώνεται, η επιλογή της αδήλωτης εργασίας μπορεί να αποτελεί πλέον ανάγκη και όχι κίνηση κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Όταν δηλαδή ο δηλωμένος μισθός δεν επαρκεί για την ομαλή ικανοποίηση των αναγκών της οικογένειας, αναζητούνται επιπλέον οικονομικοί πόροι και κυρίως αναζητούνται τρόποι φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής. Τρανταχτό παράδειγμα αποτελεί ο φόρος

που επιβάλλεται στην Ελλάδα στα ακίνητα μέσω των λογαριασμών του Οργανισμού Ηλεκτροδότησης, όπου οι άνεργοι, πληρώνουν με πολύ ευνοϊκότερους όρους από τους υπόλοιπους. Ο φόρος που καταβάλουν είναι περίπου 3 φορές μικρότερος. Ενώ δεν καταβάλουν καθόλου φόρο μισθωτών υπηρεσιών και σε περίπτωση που έχουν λοιπά εισοδήματα, αυτά μπορεί να εντάσσονται στο αφορολόγητο όριο και δεν καταβάλουν φόρο ούτε για αυτά. Αντίθετα, λαμβάνουν επιδόματα ανεργίας και λοιπές παροχές, με αποτέλεσμα αντί να συνεισφέρουν οικονομικά στη δύσκολη αυτή συγκυρία, αυτοί να επωφελούνται. Η κατάσταση αυτή επιβαρύνει ακόμα περισσότερο τους νομοταγείς πολίτες, ανοίγει την ψαλίδα του ντάμπινγκ και ενισχύει τα κίνητρα για έξοδο από την δηλωμένη εργασία και εισχώρηση στην παραοικονομία.

2.4.6 Χάνεται η εμπιστοσύνη στους Δημόσιους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς

Όταν κατά τις περιόδους κρίσεως, όπως αυτή που διανύουμε, τα οικονομικά των Ασφαλιστικών Οργανισμών συρρικνώνονται και σε ορισμένες των περιπτώσεων μέρος των Οργανισμών κλείνει από απορροφάται από άλλους Οργανισμούς, η εμπιστοσύνη των ασφαλισμένων στη δημόσιο σύστημα ασφάλισης καταρρέει. Ως φυσικό επακόλουθο, οι πολίτες θεωρούν τα χρήματα που εισφέρουν για τη δημόσια ασφάλιση, ως «πεταμένα λεφτά».

Η δημόσια ασφάλιση χωρίζεται σε δύο βασικές κατηγορίες. Την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και το σύστημα συνταξιοδότησης.

Η ραγδαία μείωση των ποσών της καταβαλλομένης σύνταξης σε συνδυασμό με την αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης λειτουργεί ως ισχυρό αντικίνητρο. Όταν υπάρχει τάση συνεχώς να μεταφέρεται το όριο ηλικίας, κυρίως οι νεαροί εργαζόμενοι αρχίζουν να θεωρούν την ηλικία συνταξιοδότησης πολύ μεγάλη. Αποτέλεσμα είναι ότι ίσως μερίδα αυτών προτιμήσει να στραφεί σε προσωπική αποταμίευση, ή ιδιωτική ασφάλιση καθώς θα τις θεωρήσει περισσότερο ασφαλείς. Ανάλογα, στο θέμα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Γιατί να πληρώνει κάποιος εισφορές ότι θα πρέπει να πληρώνει μετρητά για τα φάρμακα που ίσως χρειαστεί. Επίσης, εάν δεν μπορεί να επιλέξει γιατρό της αρεσκείας του! Όπως συμβαίνει σήμερα η ιατρική επίσκεψη υπό τον ασφαλιστικό φορέα είναι τόσο γραφειοκρατική και χρονοβόρα, που στην ουσία

καταντά άχρηστη. Η αναξιοπιστία λοιπόν του ασφαλιστικού συστήματος οδηγεί τους εργαζόμενους να περιφρονούν την ασφαλισμένη εργασία.

Η όλη κατάσταση μοιάζει περισσότερο με ένα ντόμινο, όπου κάθε φραγμός και ενδοιασμός που έχουν οι νομοταγείς πολίτες, καταρρέει ο ένας μετά τον άλλο.

2.4.7 Πως μπορεί να μετρηθεί η παραοικονομία και η αδήλωτη εργασία άμεσα και έμμεσα

Σύμφωνα με τον καθηγητή Schneider (2000; 2002) οποίος έχει πραγματοποιήσει πλειάδα μελετών στο θέμα της παραοικονομίας, αναφέρει πως υπάρχουν τρεις βασικές μέθοδοι για να εκτιμηθεί το μέγεθος της παραοικονομίας. Ακόμα και ο Schneider όμως, παρά τη εξειδίκευση που έχει στο χώρο δεν τολμά να χρησιμοποιήσει κάποιο όρο πέρα από το όρο «εκτιμηθεί». Η μέτρηση λοιπόν της παραοικονομίας είναι πάρα πολύ δύσκολη υπόθεση (Gaertner and Wenig, 1985) και οι στατιστικές μέθοδοι απλά κάνουν την μέτρηση αυτής λιγότερο «τρομακτική» (Giles, 1999). Ο Jim Thomas (1999) χαρακτηρίζει τις μεθόδους μέτρησης της παραοικονομίας ως «ηρωικές υποθέσεις», ενώ η μέτρησή της μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα πάθος για να γνωρίσει κάποιος το άγνωστο (Bhattacharyya, 1999).

Γίνεται αντιληπτό, ότι ανακοινώσεις για το μέγεθος της παραοικονομίας και της αδήλωτης εργασίας που ακούγονται συχνά από τα μέσα ενημέρωσης αλλά και από αρμόδιους φορείς δύσκολα μπορεί να είναι ακριβής.

Ο καθηγητής αναφέρει πως το μέγεθος και η ανάπτυξη της «οικονομίας σκιάς» μπορεί να εκτιμηθεί, τόσο με άμεσες μεθόδους ή έμμεσες μεθόδους, όσο και με τη προσέγγιση του «μοντέλου» το οποίο αφορά στην ουσία ένα συνδυασμό από τμήματα της άμεσης και της έμμεσης μεθόδου με μία συνδυαστική επιστημονική προσέγγιση. Ακόμα μπορούν να χρησιμοποιηθούν οικονομετρικές μέθοδοι (Ciccarone et al., 2009).

Έμμεσες μέθοδοι μέτρησης

Οι έμμεσες μέθοδοι μέτρησης είναι οι απλούστερες και οι ευκολότερες, αλλά δυστυχώς είναι ανακριβής καθώς κάθε μέθοδος έχει σημαντικά μειονεκτήματα. Το μεγαλύτερό τους όμως πλεονέκτημα είναι ότι έχουν πολύ χαμηλό κόστος, καθώς με την κατάλληλη πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων δεν απαιτούνται παραπάνω ώρες, πέρα από αυτές της ανάλυσης και επεξεργασίας των στοιχείων. Μπορούν να πραγματοποιηθούν πολλές από αυτές για παρελθόντα έτη, για διάφορες χώρες, να υπάρξει σύγκριση μεταξύ των αποτελεσμάτων, να προκύψει από τη σύγκριση αυτών το μέγεθος της εξέλιξης και να προκύψουν πολύτιμα συμπεράσματα, παρά το γεγονός ότι η ίδια η εκτίμηση δεν είναι ακριβής.

Ο Schneider στις μελέτες του εστιάζεται κυρίως σε πέντε έμμεσες μεθόδους εκτίμησης της παραοικονομίας.

- I. Η διαφορά μεταξύ της μέτρησης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (GDP) μέσω της εισοδηματικής μεθόδου και της μεθόδου της κατανάλωσης.
- II. Η διαφορά μεταξύ της δηλωμένης και της αδήλωτης εργασίας.
- III. Η αντιπαράθεση των συναλλαγών σε σχέση με το ακαθάριστο εθνικό προϊόν (GNP).
- IV. Η προσέγγιση της ζήτησης του νομίσματος.
- V. Η διαφορά μεταξύ της ανάπτυξης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (GDP) και της μεταβολής της κατανάλωσης της ενέργειας.

I. Η διαφορά μεταξύ της μέτρησης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (GDP) μέσω της εισοδηματικής μεθόδου και της μεθόδου της κατανάλωσης.

Στους εθνικούς λογαριασμούς οι δύο μέθοδοι μέτρησης απεικονίζουν το ίδιο αποτέλεσμα. Σύμφωνα όμως με τον Schneider, εφόσον υπήρχε μία αμερόληπτη μέτρηση κατά τους δύο τρόπους αυτούς, το κενό που θα προέκυπτε θα μας πρόσδιδε σοβαρές ενδείξεις για το μέγεθος της παραοικονομίας.

Τη μέθοδο αυτή έχουν χρησιμοποιήσει κατά καιρούς διάφοροι ερευνητές. Για την Αυστρία ο A. Franz (1983), για τις ΗΠΑ: ο T. Park (1979) για τη Μεγάλη Βρετανία ο Michael O'Higgins (1989), για τη Γερμανία ο Petersen Hans-Georg (1982), για τη Κορέα, την Ιταλία, την Ισπανία και άλλες χώρες οι Yoo and Jin K. Hyun (1998).

II. Η διαφορά μεταξύ της δηλωμένης και της αδήλωτης εργασίας.

Κατά τον Schneider το ποσοστιαίο κενό της δηλωμένης και της αδήλωτης εργασίας μας προσδίδει το μέγεθος της παραοικονομίας, καθώς οι δύο όροι αυτοί μπορεί να μην είναι ταυτόσημοι, αλλά συνδέονται απόλυτα και τα ποσοστά τους συγκριτικά ίσως να μην αποκλίνουν ή να αποκλίνουν ελάχιστα. Σε μελέτη που πραγματοποίησε η αρμόδια ευρωπαϊκή επιτροπή, η έννοιες αυτές παρουσιάζονται σχεδόν ως συνώνυμες (Riedmann and Fischer, 2007). Μελέτες για το μέγεθος της αδήλωτης εργασία γίνονται ανά καιρούς τόσο από επίσημες όσο και από ανεπίσημες πηγές. Τη μέθοδο αυτή χρησιμοποίησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2007 για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επισκόπηση αυτής γίνεται σε επόμενη παράγραφο.

III. Η αντιπαράθεση των συναλλαγών σε σχέση με το ακαθάριστο εθνικό προϊόν (GNP)

ΤΤο μέθοδο αυτή κυρίως ανέπτυξε ο Feige (1979, 1989 & 1996). Η βασική φιλοσοφία της στηρίζεται στο γεγονός ότι όταν μεταβάλλονται οι συναλλαγές σε χρήμα και δεν μεταβάλλεται, ή μεταβάλλεται δυσανάλογα το ακαθάριστο εθνικό προϊόν, υπάρχουν ενδείξεις για μεταβολή της παραοικονομίας. Η βασική συνάρτηση πάνω στην οποία στηρίζεται η μέθοδος αυτή, είναι η εξίσωση ανταλλαγής που παρουσίασε ο Fisher. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, η ανάγκη κατοχής ρευστών διαθεσίμων για τις συναλλαγές δημιουργεί τη ζήτηση χρήματος έτσι ώστε το γινόμενο της ποσότητας του χρήματος επί την κυκλοφοριακή ταχύτητα του χρήματος να εισούται με το γινόμενο του επιπέδου των τιμών επί την ποσότητα των αγαθών και υπηρεσιών ($MV = PQ$). Εκτιμώντας λοιπόν την απόκλιση των συνολικών ονομαστικών συναλλαγών από τις νόμιμες συναλλαγές προκύπτει η αναλογία απόκλισης του δηλωμένου ακαθάριστου εθνικού προϊόντος από το πραγματικό, κενό το οποίο αποτελεί την παραοικονομία. Εκτίμηση βεβαίως η οποία δεν είναι εύκολη, αντικείμενο που αποτελεί αδυναμία της μεθόδου. Επιπλέον αδυναμία παρουσιάζεται από το γεγονός ότι απαιτείται έτος βάσης με μηδενική παραοικονομία, κάτι που

θεωρείται σχεδόν αδύνατον να συμβαίνει στην πραγματικότητα. Πολύ δύσκολο θεωρείται ακόμα και το γεγονός να υπάρχει ένα έτος βάσης που να έχει εκτιμηθεί ορθά η παραοικονομία. Σε κάθε περίπτωση όμως η μέθοδος μπορεί να εξάγει ενδείξεις για τις μεταβολές της παραοικονομίας, που σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία να βοηθήσει στην εκτίμηση της μαύρης αγοράς.

IV. Η προσέγγιση της ζήτησης του νομίσματος

Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, γίνεται η υπόθεση ότι οι συναλλαγές στην αδήλωτη αγορά πραγματοποιούνται με ανταλλαγή μετρητών και όχι μέσω τραπεζικών λογαριασμών, επιταγών ή άλλων μεθόδων που αφήνουν «ίχνη». Επιλέγεται δηλαδή η ταμειακή συναλλαγή για να ελαχιστοποιούνται οι πιθανότητες εντοπισμού της αδήλωτης συναλλαγής. Μια μεγέθυνση λοιπόν της αδήλωτης αγοράς θα συνεπαγόταν και σε μία αύξηση στη ζήτηση μετρητών, καθώς θα αυξανόταν οι ταμειακές συναλλαγές. Βεβαίως σημειώνεται ότι σύμφωνα με μελέτη των Isachsen & Strom (1980, 1985) που πραγματοποιήθηκε στην Νορβηγία, μόνο το 80% των συναλλαγών της αδήλωτης αγοράς εκτελείται ταμειακά. Υπάρχει ένα 20% που εκτελείται μέσω άλλων τρόπων και μας αφήνει υπόνοιες ότι το μέγεθος της παραοικονομίας είναι ακόμα μεγαλύτερο από το εκτιμώμενο.

Η μέθοδος αυτή είναι μία από τις πιο συχνά χρησιμοποιούμενες για τη μέτρηση της παραοικονομίας. Για παράδειγμα ανάλογες μελέτες πραγματοποίησαν, ο Schneider (1997, 1998), οι Williams and Windebank (1995), κτλ.

Βεβαίως η μέθοδος αυτή όπως και κάθε μέθοδος έμμεσης μέτρησης έχει αδυναμίες. Όπως προαναφέρθηκε, δεν εξοφλούνται πάντα όλες οι αδήλωτες συναλλαγές ταμειακά. Επίσης ανάλογα την κουλτούρα της κάθε χώρας και της κάθε περιοχής, υπάρχει διαφορετική αναλογία χρησιμοποίησης του πραγματικού, με του «πλαστικού» ή «ηλεκτρονικού» χρήματος. Στην Ελλάδα για παράδειγμα, μόνο τα τελευταία χρόνια έχουν εισχωρήσει στην καθημερινότητα οι πιστωτικές κάρτες (και αυτές χρησιμοποιούνται ως μέτρο πίστωσης και όχι ως επιλογή συναλλαγής), ενώ ακόμα περιορισμένος παραμένει ο αριθμός των ατόμων που πραγματοποιούν συναλλαγές μέσω διαδικτύου ή μέσω ηλεκτρονικών μηχανημάτων αυτόματης συναλλαγής. Περαιτέρω, δεν ενεργοποιούνται συχνά πάγιες εντολές αυτόματης εξόφλησης συναλλαγών. Στην Ελλάδα λοιπόν που ούτως ή άλλως οι συναλλαγές εκτελούνται κατά τη μεγαλύτερή τους πλειοψηφία ταμειακά, η μέθοδος αυτή δεν θα

εξέδιδε ανάλογα αποτελέσματα όπως σε μία άλλη χώρα με διαφορετική κουλτούρα και συναλλακτικές συνήθειες.

Επίσης, η κυκλοφοριακή ταχύτητα του χρήματος δεν είναι εύκολα προσδιορίσιμη. Ίσως και αυτή να μεταβάλλεται με κάθε μεταβολή της παραοικονομίας και να αλλοιώνει τα εξαγόμενα συμπεράσματα. Όπως γίνεται αντιληπτό, οι παράμετροι που θα πρέπει να ενσωματωθούν σε ένα ανάλογο μοντέλο είναι πάρα πολλοί, και πολλές φορές δεν είναι εύκολα αναγνωρίσιμοι ή μετρήσιμοι.

V. Η διαφορά μεταξύ της ανάπτυξης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (GDP) και της μεταβολής της κατανάλωσης της ενέργειας

Η φιλοσοφία της μεθόδου αυτής, είναι ότι εφόσον αρχίσουν να εκτελούνται επιπλέον συναλλαγές, αυτές με κάθε τρόπο θα απαιτούν για την εκτέλεσή τους επιπλέον ενέργεια. Εφόσον λοιπόν αυξηθούν οι αδήλωτες συναλλαγές, θα αυξηθεί και η κατανάλωση ενέργειας, χωρίς όμως να αυξηθεί ανάλογα το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν. Η διαφορά αυτή μπορεί να μας δώσει μία ισχυρή ένδειξη για το ποσοστό το οποίο μεταβλήθηκε η αδήλωτη αγορά. Γίνεται αντιληπτό όμως, ότι η μέθοδος αυτή χρειάζεται ένα σημείο εκκίνησης, ένα σημείο βάσης αξιόπιστο το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τις απαραίτητες συγκρίσεις και για να υπολογισθεί το ποσοστό μεταβολής. Τέτοιο σημείο είναι σχεδόν αδύνατον να βρεθεί σε οποιαδήποτε χώρα ιδιαίτερα σε χώρες υποανάπτυκτες ή αναπτυσσόμενες που συνήθως έχουν και μεγαλύτερα ποσοστά παραοικονομίας.

Όπως και κάθε μέθοδος, έτσι και αυτή έχει πολλές αδυναμίες. Δεν απαιτούν για παράδειγμα όλες οι συναλλαγές κατανάλωση ενέργειας. Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν και άλλες πηγές ενέργειας.

Επίσης παράγοντες όπως το λαθρεμπόριο καυσίμων μπορεί να αλλοιώσει την εικόνα της ενέργειας. Μεγάλο μέρος του πληθυσμού αρχίζει να αναζητεί εναλλακτικούς τρόπους παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας, όπως ενέργεια προερχόμενη από τον ήλιο, το υγραέριο, τα ξύλα, τον πυρήνα καρπών κτλ.

Μέτρηση, μέσω στοιχείων των αρμόδιων κρατικών μηχανισμών

Επίσης η μέτρηση της αδήλωτης εργασίας γίνεται από τα στατιστικά που απορρέουν από τους ελεγκτικούς μηχανισμούς των ασφαλιστικών φορέων και της Επιθεώρησης Εργασίας, αλλά δυστυχώς και αυτά δεν είναι αντιπροσωπευτικά της πραγματικής εικόνας. Αντίθετα σε μερικές περιπτώσεις είναι παραπλανητικά, καθώς τα στοιχεία προκύπτουν από τους πραγματοποιούμενους ελέγχους. Κατά συνέπεια, εφόσον οι ελεγκτικοί κρατικοί μηχανισμοί λειτουργούν σε μία περιοχή ορθά και αποκαλύπτουν περιπτώσεις παραβάσεων και αδήλωτης εργασίας, η περιοχή αυτή (ή ο κλάδος) χαρακτηρίζεται με υψηλά ποσοστά. Αντίθετα σε περιοχές ή κλάδους που αδρανούν οι ελεγκτικοί μηχανισμοί, τα ποσοστά εμφανίζονται μειωμένα.

Η διάρθρωση της αδήλωτης εργασίας επιμερίζεται σε ορισμένους βασικούς κλάδους. Οι κυριότεροι από αυτούς είναι ο κλάδος των κατασκευών, ο τομέας των ξενοδοχειακών και τουριστικών επιχειρήσεων (Williams 2006b), οι αγροτικές και κτηνοτροφικές εργασίες, οι αυτοαπασχολούμενοι και οι υπηρεσίες που παρέχονται σε οικίες και γενικά ιδιώτες. Από τους ανωτέρω κλάδους, τα σώματα επιθεώρησης και ελέγχου ασχολούνται κυρίως με τον τομέα των επιχειρήσεων και επικουρικά με τον κλάδο των κατασκευών. Σε οικίες ο επιτόπιος έλεγχος δεν είναι εύκολος. Τα όρια εργασίας και «φιλικής βοήθειας» είναι πολύ δυσδιάκριτα (Williams 2004; 2006a) και δεν υπάρχουν ιδιαίτερες διοικητικές διαδικασίες που να βοηθούν στην δημιουργία ξεκάθαρη εικόνας.

Άμεση μέθοδος μέτρησης

Η πιο ενδεδειγμένη μέθοδος για τη μέτρηση της αδήλωτης εργασίας και της παραοικονομίας είναι οι συνεντεύξεις και οι έρευνες μέσω ερωτηματολογίων. Το πρόβλημα όμως είναι ότι για να μπορέσει να συγκεντρωθεί κατάλληλο δείγμα, που να θεωρείται αντιπροσωπευτικό ως προς τον πληθυσμό είναι πάρα πολύ δύσκολο.

Μεταξύ άλλων χρειάζεται:

- Μεγάλο δείγμα καθώς είναι πολύ μεγάλος ο πληθυσμός.
- Σωστά στρωματοποιημένο δείγμα προς όλες τις κατευθύνσεις.
- Σωστά δομημένο ερωτηματολόγιο ώστε να είναι κατανοητό.
- Ερωτηματολόγιο όσο γίνεται συντομότερο, για να μην συμπληρώνεται επιπόλαια και ανεύθυνα.

- Προσωπική επαφή όπου χρειάζεται, για την απαραίτητη επεξήγηση και ανάλυση του ερωτηματολογίου. Σημειώνεται ότι η προσωπική επαφή θα πρέπει να είναι ταυτόχρονα και «απρόσωπη» ώστε να εστιάζει στην επεξήγηση και αποφυγή λαθών και όχι στο επηρεασμό, ώστε να προκύψει μεροληπτικό αποτέλεσμα.

Βεβαίως, το μεγαλύτερο μειονέκτημα της άμεσης μεθόδου είναι το κόστος, καθώς για να συγκεντρωθεί και να επεξεργαστεί ένα μεγάλο δείγμα απαιτούνται πάρα πολλές εργατοώρες. Επίσης, η μέθοδος αυτή απαιτεί μεγάλο χρονικό διάστημα εκτέλεσης. Καθώς λοιπόν η αγορά είναι δυναμική και εξελίσσεται συνεχώς, το δείγμα μπορεί να ληφθεί από διαφορετικές περιόδους που στην ουσία να αφορά διαφορετικές καταστάσεις. Επίσης, καθώς δεν μπορεί να εξελίσσεται συνεχώς μία έρευνα για την παραοικονομία και την αδήλωτη εργασία, δεν υπάρχουν πολλά αποτελέσματα για να μπορεί να γίνεται η απαραίτητη σύγκριση μεταξύ αυτών και να εκτιμάται η εξέλιξη τους.

Το 2007 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του «Special Eurobarometer» (Riedmann & Fischer, 2007) δημοσίευσε τη μελέτη της για την αδήλωτη εργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το δείγμα που έλαβε ήταν 500 με 1500 παρατηρήσεις ανά κράτος. Γίνεται άμεσα αντιληπτό, ότι το δείγμα σε σχέση με το πληθυσμό δεν είναι απλά μικρό αλλά ελάχιστο, καθώς στην Ελλάδα που έχει πάνω από 6.000.000 διαθέσιμο εργατικό δυναμικό το δείγμα των 1000 (που λήφθηκε από τον ελλαδικό χώρο) αντιστοιχεί σε λιγότερο από το 0,02%!

Για να γίνει αντιληπτό το πόσο πλασματική ακόμα και παραπλανητική μπορεί να είναι μία μελέτη για την παραοικονομία και την αδήλωτη εργασία, σημειώνεται ότι στην ερώτηση που πραγματοποιήθηκε στους εργαζόμενους κατά πόσο λαμβάνουν αποδοχές σε «φάκελο» (δηλαδή όχι δηλωμένες αποδοχές, έστω εν μέρει, δηλαδή να είναι δηλωμένος ο εργαζόμενος με λιγότερες αποδοχές, ή να μην δηλώνονται οι υπερωρίες κτλ) μόλις το 3% στην Ελλάδα απάντησαν ότι λαμβάνουν τέτοιου είδους αποδοχές. Βεβαίως, η ίδια η μελέτη σχεδόν σε κάθε αποτέλεσμα και σε κάθε σελίδα αναφέρει: «Due to the small base these results should be considered only as indicative», δηλαδή αναγνωρίζει το πρόβλημα που εντοπίστηκε ανωτέρω. Είναι προφανές λοιπόν το πόσο δυσκολεύεται ένας εργαζόμενος να αποκαλύψει τέτοιου είδους πληροφορίες. Κατά συνέπεια, ορισμένοι ερευνητές αναρωτιούνται κατά πόσο αξιόπιστα είναι τα δεδομένα από τα ερωτηματολόγια (Micklewright and Schnepf, 2010). Για το λόγο αυτό θα πρέπει να βρεθούν νέοι τρόποι συλλογής δείγματος, ώστε

το δείγμα να μην είναι απλά ακαδημαϊκά αντιπροσωπευτικό και αμερόληπτο, σύμφωνα με τις αρχές της στατιστικής και της οικονομετρίας, αλλά να είναι πράγματι αντιπροσωπευτικό σύμφωνα με την απόλυτη πραγματικότητα. Θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται παράγοντες όπως η κουλτούρα ενός λαού, καθώς μία μέθοδος, μπορεί σε μία χώρα να έχει αντιπροσωπευτικά αποτελέσματα, αλλά σε κάποια άλλη εντελώς διαφορετικά.

Στην παρούσα φάση, το Υπουργείο Εργασίας έχει αναθέσει έργο σε ανάδοχο με θέμα «Έρευνα του φαινομένου της αδήλωτης εργασίας». Σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές του έργου, το δείγμα που θα πρέπει να ληφθεί θα πρέπει να αποτελείται από τουλάχιστον 3.000 νοικοκυριά και τουλάχιστον 600 επιχειρήσεις (Υπουργείο Εργασίας, 2012). Το κόστος αυτού εκτιμάται περίπου στις 60.000€.

Κατά την άποψη του συγγραφέα, η μέτρηση και εκτίμηση του γενικού προβλήματος την αδήλωτης εργασία είναι σχεδόν αδύνατον να επιτευχθεί με τις παρούσες τεχνικές και καταστάσεις. Καταρχήν, υπάρχουν έννοιες που δεν έχουν προσδιοριστεί απόλυτα και οι διαφοροποιήσεις τους από χώρα σε χώρα μπορούν να προκαλέσουν χάσμα στα εξαγόμενα αποτελέσματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η έννοια του αυτοαπασχολούμενου. Ποιος είναι λοιπόν αυτοαπασχολούμενος; Αυτός που εκτελεί εμπορικές πράξεις στο όνομά του; Είναι και αυτός που για παράδειγμα καλλιεργεί τα χωράφια του και πουλάει τα προϊόντα του; Πως χαρακτηρίζονται τα μέλη της οικογένειάς του που βοηθάνε στην «επιχείρηση»; Είναι αυτοαπασχολούμενος και όποιος παράγει προϊόντα που καταναλώνει η οικογένειά του; Που ανταλλάσει με το γείτονά ορισμένα προϊόντα; Είναι αρκετά δύσκολο να προσδιορισθούν τα όρια σε ορισμένες περιπτώσεις, για το τι είναι αδήλωτη εργασία και τι δεν είναι.

2.4.8 Πολιτικές που προτείνονται

Σύμφωνα με την ΕΕΚ (2008) είναι δεδομένο ότι η αδήλωτη εργασία είναι ένα πολύπλοκο και ετερογενές πρόβλημα, το οποίο δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί με μία απλή λύση. Όπως από την επιτροπή αναφέρεται και σύμφωνα με το ψήφισμα του

Συμβουλίου του 2003, οι κατευθύνσεις που πρέπει να κινηθεί η πολιτική για τη μείωση της αδήλωτης εργασίας είναι οι εξής:

- A. «να περιοριστεί η οικονομική ελκυστικότητα της αδήλωτης εργασίας, η οποία απορρέει από τον τρόπο με τον οποίο έχουν σχεδιαστεί τα συστήματα φορολογίας και επιδομάτων, καθώς και η ανεκτικότητα του συστήματος κοινωνικής προστασίας σε σχέση με την εκτέλεση αδήλωτης εργασίας,·*
- B. να πραγματοποιηθούν διοικητικές μεταρρυθμίσεις και απλούστευση, ούτως ώστε να περιοριστεί το κόστος που συνεπάγεται η συμμόρφωση με τους κανονισμούς,·*
- C. να ενισχυθούν οι μηχανισμοί εποπτείας και επιβολής κυρώσεων, με συμμετοχή των επιθεωρήσεων εργασίας, των φορολογικών αρχών και των κοινωνικών εταίρων,·*
- D. να αναπτυχθεί διακρατική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών· και*
- E. να αναπτυχθούν δραστηριότητες ευαισθητοποίησης.»*

Το πρόβλημα της αδήλωτης εργασίας είναι όντως πολύπλοκο και καλύτερα θα προσδιοριζόταν ως πολυσύνθετο. Σύμφωνα όμως με την πρόταση του συγγραφέα του παρόντος, τη δημιουργία δηλαδή ενός πληροφοριακού προγράμματος μισθοδοσίας το οποίο θα παρέχεται από το ίδιο το δημόσιο προς τις επιχειρήσεις μέσω υπολογιστικών νεφών, ενώ αποτελεί απλή τεχνικά λύση, ικανοποιεί ταυτόχρονα τους περισσότερους από τους ανωτέρω στόχους-πολιτικές.

Τεχνικά η πρόταση του συγγραφέα σχετίζεται με την πραγματοποίηση διοικητικών μεταρρυθμίσεων και την απλούστευση των διαδικασιών, ώστε να περιοριστούν τα διοικητικά βάρη. Δηλαδή σχετίζεται απόλυτα με την πρόταση-πολιτική Β. όπως αυτή αναφέρεται ανωτέρω. Όπως όμως αναδεικνύεται από την παρούσα μελέτη, το τεράστιο όφελος που επιφέρει η πρόταση του συγγραφέα είναι ότι: απλοποιεί τον έλεγχο, περιορίζει σε πολύ μεγάλο βαθμό την διάρκεια του ελέγχου, απαιτεί την παρουσία ακόμα και λιγότερο εξειδικευμένων ελεγκτών (άρα τον έλεγχο θα μπορούσαν να συνδράμουν και λοιποί διοικητικοί υπάλληλοι), με αποτέλεσμα χωρίς την πρόσληψη νέου προσωπικού και την αύξηση του κόστους για το δημόσιο, να ενισχύονται σημαντικά οι μηχανισμοί εποπτείας και επιβολής κυρώσεων. Στην ίδια κατεύθυνση θα επιδράσει σε μεγάλο βαθμό η επιπλέον πληροφόρηση που θα παρέχει το προτεινόμενο σύστημα στους ελεγκτικούς μηχανισμούς. Σημειώνεται ότι η

ενίσχυση των μηχανισμών εποπτείας αποτελεί την τρίτη πολιτική-στόχο που αναφέρεται ανωτέρω.

Περαιτέρω, μια επιτυχημένη εγκατάσταση και λειτουργία της εφαρμογής αυτής, ξεπερνώντας δηλαδή τόσο τα τεχνικά προβλήματα, όσο και την ενδεχόμενη άρνηση και δισταγμό των επιχειρήσεων να συμμετέχουν στην εφαρμογή αυτή, θα επέφερε πολλαπλά θετικά αποτελέσματα. Η πρόοδος της τεχνολογίας μέρα με τη μέρα μας στέλνει θετικά μηνύματα ως προς τον τεχνικό τομέα. Ως προς το έτερο τομέα, δηλαδή αυτόν της επιφύλαξης των επιχειρήσεων να συμμετέχουν στην προτεινόμενη εφαρμογή, ίσως θα μπορούσε να περιοριστεί με κατάλληλα κίνητρα, είτε φοροαπαλλαγής, είτε έκπτωσης των ασφαλιστικών εισφορών. Για παράδειγμα, μία ενδεχόμενη έκπτωση στις ασφαλιστικές εισφορές και της φορολόγησης των επιχειρήσεων αυτών, σε συνδυασμό με την σημαντική αύξηση του κινδύνου αποκάλυψης της απάτης της αδήλωτης εργασίας και την επιβολή υψηλών προστίμων, θα λειτουργούσε ως ισχυρότατο κίνητρο δήλωσης των εργαζομένων στις δημόσιες αρχές και θα περιορίζε σε μεγάλο βαθμό την ελκυστικότητα της αδήλωτης εργασίας (προτεινόμενη πολιτική Α.). Βεβαίως θα έπρεπε συνδυαστικά να υπάρχει εντατικοποίηση του ελέγχου της ανεργίας, δηλαδή ελέγχου των ατόμων που λαμβάνουν επίδομα ανεργίας (και λοιπών επιδομάτων και παροχών) και στην ορθότητα λήψης αυτών.

Για να γίνει αντιληπτό το μέγεθος του ενδεχόμενου οφέλους παρουσιάζεται ένα ρεαλιστικό παράδειγμα κατωτέρω.

Ένας «κακός» εργοδότης, δηλαδή εργοδότης που έχει συνήθως το 30% των υπαλλήλων του αδήλωτους, με μία υποτιθέμενη έκπτωση των ασφαλιστικών εισφορών 20% στους συμμετέχοντες στην εφαρμογή, θα είχε δύο επιλογές. Πρώτων, να συνεχίσει τη δράση του στο υπάρχον καθεστώς και να απολαμβάνει το όφελος του 30% των αδήλωτων ασφαλιστικών εισφορών. Είτε δεύτερων, να δηλώσει του εργαζόμενους και να λάβει την έκπτωση. Στην δεύτερη περίπτωση στην ουσία θα επιβαρυνόταν μόνο 10% του κόστους. Το πιθανότερο όμως είναι ότι εργοδότης αυτός θα προτιμούσε να δηλώσει την εργασία και να έχει την μικρή αυτή αύξηση των εξόδων, αλλά θα εξάλειφε εντελώς τον κίνδυνο των κυρώσεων. Ο «κακός» εργοδότης δηλαδή κατά πάσα πιθανότητα θα γινόταν τυπικός και νόμιμος. Η αλυσιδωτή αντίδραση που θα μπορούσε να δημιουργηθεί από μία ανάλογη επιλογή των εργοδοτών, θα ήταν ικανή να αντιστρέψει την εικόνα της αγοράς και ο «κακός» εργοδότης να αποτελεί την εξαίρεση και όχι τον κανόνα. Η λογική που θα

προσφέρει το νέο καθεστώς και η αύξηση της αίσθησης δικαίου, θα επιδρούσε στη συνείδηση των εργοδοτών και θα παρήγαγε παιδεία στο σύνολο της κοινωνίας.

Στην περίπτωση που ο «κακός» εργοδότης θα ήταν η εξαίρεση, ο αθέμιτος ανταγωνισμός θα ανάγκαζε τις τυπικές επιχειρήσεις να καταγγέλλουν τις παράτυπες και η αγορά θα εξομαλυνόταν και θα περιοριζόταν ακόμα περισσότερο το πρόβλημα της αδήλωτης εργασίας. Σήμερα, δεν είναι σύνηθες να καταγγέλλει ο ένας εργοδότης τον άλλο, αφού οι περισσότεροι από αυτούς δεν τηρούν πλήρως τις διατάξεις της ασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας και δεν θέλουν να πέσουν οι ίδιοι στη συνέχεια επίσης «θύματα» καταγγελίας και ελέγχου. Η επίδραση αυτή, συσχετίζεται άμεσα με την περίπτωση «Ε.» πρόταση-πολιτική της ΕΕΚ. Σχετίζεται δηλαδή με την «ανάπτυξη δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης». Ο Williams C. (2008) σε μελέτη που πραγματοποίησε για το «European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions» αναφέρει την «αλλαγή συμπεριφοράς» ως μία από τις τέσσερις βασικές πολιτικές καταπολέμησης της αδήλωτης εργασίας. Αναλυτικά αναφέρει ότι θα πρέπει να αναδειχτούν τα οφέλη που προκύπτουν από τη δηλωμένη εργασία, να υπάρχει εκπαίδευση και ενημέρωση. Δεν παραλείπει όμως να αναφερθεί ότι θα πρέπει να υπάρχει φορολογική, διαδικαστική και αναδιανεμητική δικαιοσύνη.

2.5 Παρουσίαση των συστημάτων και των διοικητικών διαδικασιών

Το Υπουργείο Εργασίας σε μία προσπάθεια να περιορίσει τα προβλήματα που ανακύπτουν από την περιορισμένη ηλεκτρονική διακυβέρνηση στο χώρο της αγοράς εργασίας, εμφανίζεται να βρίσκεται στο τελικό στάδιο εγκατάστασης και λειτουργίας του «Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας» (ΟΠΣ-ΣΕΠΕ). Σύμφωνα με το σύστημα αυτό, πλειάδα διαδικασιών που μέχρι σήμερα απαιτούσαν τη φυσική παρουσία του πολίτη στις Δημόσιες Υπηρεσίες για την κατάθεση εγγράφων, θα μπορεί πλέον να γίνεται ηλεκτρονικά. Στο τεύχος της υπ' αριθ. 5/2011 προκήρυξης προχείρου διαγωνισμού επιλογής αναδόχου για το έργο ΟΠΣ-ΣΕΠΕ, παρουσιάζονται ενδεικτικά σειρά από ενέργειες που οι εργοδότες και οι εξουσιοδοτημένοι εκπρόσωποί τους θα έχουν τη δυνατότητα να εκτελούν ηλεκτρονικά (Υπουργείο Εργασίας, 2011).

Ωστόσο, σύμφωνα με την άποψη του συγγραφέα του παρόντος, ο κύριος στόχος δεν είναι απλά να μετατρέψουμε τις διαδικασίες σε ηλεκτρονικές, αλλά να τις επαναπροσδιορίσουμε και να εξαλείψουμε τις περισσότερες από αυτές. Προτείνεται λοιπόν ως τρόπος ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, η παροχή από το ίδιο το δημόσιο ενός Πληροφοριακού Προγράμματος Μισθοδοσίας μέσω υπολογιστικών νεφών. Το προτεινόμενο σύστημα παρουσιάζεται αναλυτικότερα κατωτέρω σε μία προσπάθεια να αναδειχθεί πως θα μπορούσε να φέρει επανάσταση στην αναδιοργάνωση των διαδικασιών και της εργατικής νομοθεσίας.

Βεβαίως, παρότι η ανάγκη για επέκταση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης αναγνωρίζεται, υπάρχουν ανησυχίες για ενδεχόμενη αποτυχία της εγκατάστασης και λειτουργίας των νέων εφαρμογών. Επιφυλάξεις ανακύπτουν καθώς είτε οι πολίτες - στην συγκεκριμένη περίπτωση οι επιχειρήσεις - δεν εμπιστεύονται τις εφαρμογές αυτές, είτε τις εμπιστεύονται αλλά οι εφαρμογές δεν επιφέρουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα (Heeks, 2003). Κατά συνέπεια, η κυριότερη ανησυχία προκύπτει από την ενδεχόμενη επιφύλαξη των επιχειρήσεων να ενταχθούν στις εφαρμογές αυτές, αφού οι περισσότερες επιχειρήσεις χρόνια τώρα έχουν προσαρμόσει την οργάνωσή τους στις παλαιές διαδικασίες. Σημειώνεται ότι κυρίως οι μεγάλες επιχειρήσεις είναι αυτές που είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικές στη εγκατάσταση και λειτουργία νέων πληροφοριακών συστημάτων.

Στη συνέχεια θα γίνει παρουσίαση ορισμένων βασικών διαδικασιών όπως αυτές εκτελούνται σήμερα. Θα παρουσιαστούν τα δύο συστήματα, το σχεδιαζόμενο από το Υπουργείο Εργασίας και το προτεινόμενο από το συγγραφέα και θα γίνει μία εκτίμηση για το πώς θα τροποποιηθούν οι διοικητικές διαδικασίες κατόπιν μίας υποτιθέμενης εγκατάστασης των εφαρμογών αυτών.

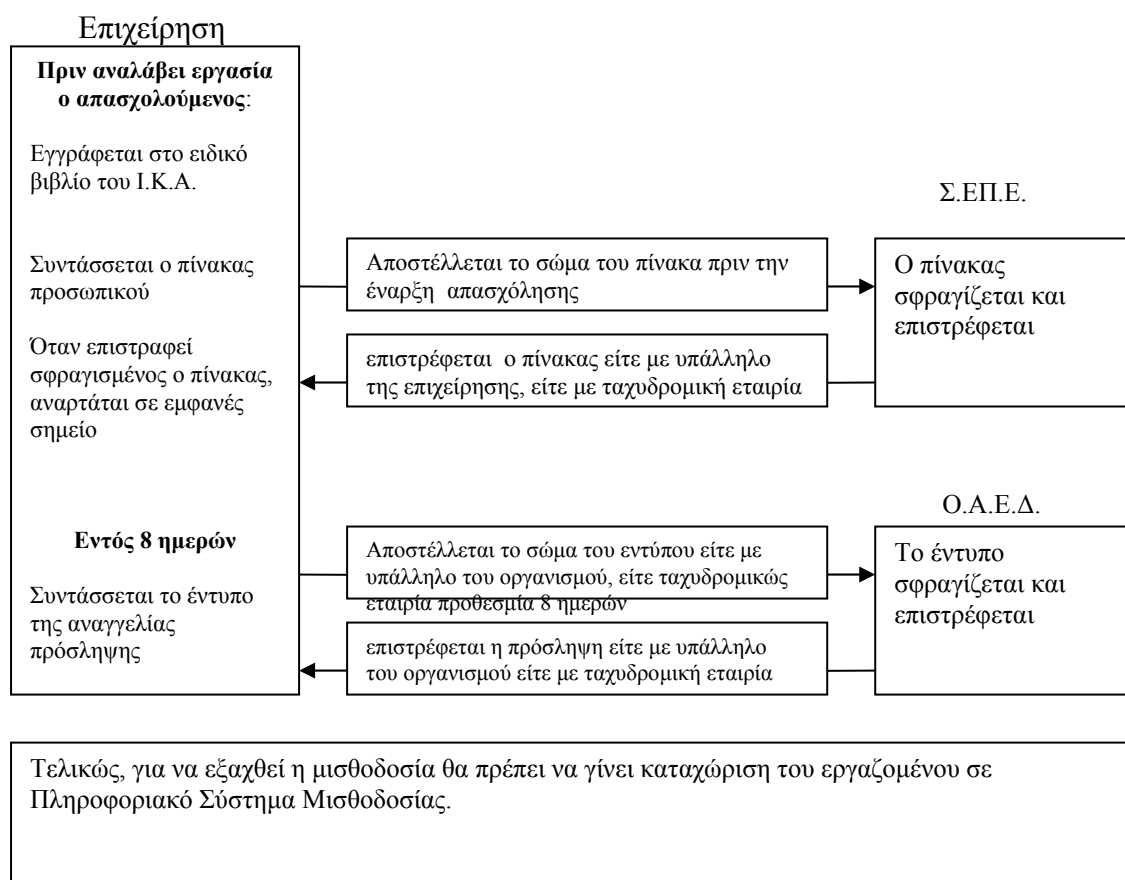
2.5.1 Η κατάσταση σήμερα

Μέχρι σήμερα (Μάιος 2012), οι διοικητικές διαδικασίες που υποστηρίζονται από ηλεκτρονικές εφαρμογές είναι ελάχιστες. Η κυριότερη φάση διαδικασιών είναι αυτή της πρόσληψης ενός εργαζομένου, καθώς από εκεί πηγάζουν και πολλά προβλήματα όπως η ενίσχυση του φαινομένου της αδήλωτης εργασίας, η ελλιπής προστασία του εργαζομένου, ο αθέμιτος ανταγωνισμός κτλ. Κατωτέρω παρουσιάζονται σε

διάγραμμα οι βασικές μόνο διαδικασίες που απαιτούνται για να ολοκληρωθεί μία πρόσληψη ενός εργαζόμενου:

Σχεδιάγραμμα 2.1

Οι διαδικασίες που απαιτούνται για την πρόσληψη ενός επιπλέον εργαζόμενου μέχρι σήμερα Μάρτιο του 2012 στην Ελλάδα

Η επιχείρηση πρέπει να καταχωρίσει τον εργαζόμενο στο Ειδικό Βιβλίο Καταχώρισης Νεοπροσλαμβανόμενων του Ιδρύματος Κοινωνικής Ασφάλισης¹ πριν αυτός αναλάβει καθήκοντα. Βιβλίο το οποίο θα πρέπει πρωτύτερα να έχει θεωρήσει στο αρμόδιο τμήμα του ασφαλιστικού οργανισμού η επιχείρηση. Στην συνέχεια θα πρέπει η επιχείρηση να συντάξει τον «Συμπληρωματικό Πίνακα Προσωπικού»², όπου

¹ Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία: Εγκύκλιοι ΙΚΑ 95/04, 38/98 και 81/99, το άρθρου 10 του, Ν.3232/2004, όπως τροποποίησε την περίπτωση στ' της παρ. 9 του άρθρου 26 του Ν. 1846/1951, όπως είχε προστεθεί το άρθρο 2§1 του Ν. 2556/97 και η Υπουργική Απόφαση Φ11321/5924/270/04, με την οποία τροποποιήθηκε η Φ21/500/98

² άρθ. 16 Ν. 2874/00, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 68 παρ. 5 του Ν. 3518/2006, το άρθρο 10 του Ν. 3846/2010 και το άρθρο 30 του Ν.3996/11

αναφέρονται μεταξύ άλλων τα βασικά στοιχεία του εργαζόμενου και της επιχείρησης, ο καταβαλλόμενος μισθός και το πρόγραμμα εργασίας. Ο πίνακας πρέπει να φέρει υπογραφή τόσο από εκπρόσωπο της επιχείρησης όσο και από τον υπεύθυνο λογιστή. Ο πίνακας αυτός θα πρέπει να αποσταλεί στο αρμόδιο Τμήμα Κοινωνικής Επιθεώρησης, να λάβει πρωτόκολλο παραλαβής, να επιστραφεί και να αναρτηθεί σε εμφανές σημείο στο χώρο εργασίας της επιχείρησης. Τονίζεται ότι όλα αυτά πρέπει λάβουν χώρα πριν ο εργαζόμενος αναλάβει υπηρεσία στην επιχείρηση³. Επίσης σημειώνεται ότι συνήθως ανά νομό υπάρχει μόλις ένα τοπικό τμήμα (με εξαίρεση τα αστικά κέντρα της αττικής και της Θεσσαλονίκης) και υπάρχουν επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε περιοχές που απέχουν από την αρμόδια υπηρεσία περισσότερο από 100 χιλιόμετρα.

Στη συνέχεια και μέσα σε 8 ημερολογιακές ημέρες, η επιχείρηση θα πρέπει να συντάξει το έντυπο της Αναγγελίας Πρόσληψης Μισθωτού⁴, να το αποστείλει στο αρμόδιο υποκατάστημα του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, το έντυπο να σφραγισθεί και να λάβει αριθμό πρωτοκόλλου και να επιστραφεί στην επιχείρηση.

Επίσης, δίνεται έμφαση στο γεγονός ότι όλες οι άνω διαδικασίες είναι μόνο οι βασικές διοικητικές διαδικασίες που απαιτούνται για την πρόσληψη ενός επιπλέον εργαζόμενου πλήρους απασχόλησης που δεν ανήκει σε κάποια ιδιαίτερη κατηγορία. Για έναν δηλαδή εργαζόμενο μειωμένης απασχόλησης απαιτείται επιπλέον κατάθεση «Ατομικής Σύμβασης Μερικής Απασχόλησης»⁵ εντός 8 ημερών στο τοπικό Τμήμα της Κοινωνικής Επιθεώρησης Εργασίας, για έναν οδηγό λεωφορείου απαιτείται η εκ των προτέρων θεώρηση του «βιβλίου ρεπό», και του «βιβλίου δρομολογίων».

Βεβαίως, για να εξάγει τη μισθοδοσία η επιχείρηση συνήθως χρησιμοποιεί ανάλογο πρόγραμμα μισθοδοσίας στο οποίο θα πρέπει να γίνει η καταχώρηση του εργαζόμενου και όλων των απαραίτητων στοιχείων. Υπάρχει το ενδεχόμενο η επιχείρηση να μη χρησιμοποιεί πρόγραμμα μισθοδοσίας και να εξάγει αυτή χειρόγραφα. Η χειρόγραφη όμως εξαγωγή της μισθοδοσίας αποτελεί ιδιαίτερα επίπονη ενέργεια, την οποία ακόμα και οι εμπειρότεροι λογιστές δυσκολεύονται να

³ Άρθ. 16 παρ. 5 εδ. β' του Ν. 2874/2000 (ΦΕΚ 286 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το άρθ. 68 παρ. 5 Ν. 3518/2006 και αντικαταστάθηκε από το άρθ. 10 ν. 3846/2010 (ΦΕΚ 66 Α') όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 30 του Ν.396/2011

⁴ Ν.Δ.2656/53 & 763/70

⁵ Το άρθρο 38 του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α'), όπως αντικαταστάθηκε και ισχύει με το άρθρο 2 του ν. 2639/98 (ΦΕΚ 205 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 του Ν.3846/10

εκτελέσουν αξιόπιστα και γρήγορα και κατά συνέπεια το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων χρησιμοποιεί προγράμματα μισθοδοσίας.

Παρατηρώντας όλες τις προαναφερθείσες διαδικασίες, που αποτελούν δείγμα μόνο των διοικητικών διαδικασιών και βαρών για μια επιχείρηση, αναρωτιέται ο οποιοσδήποτε:

- Πόσο επιβαρύνονται οι δημόσιες υπηρεσίες με έργο;
- Πόσες ώρες καταναλώνονται από όλες τις πλευρές για την εκτέλεση των διαδικασιών αυτών;
- Πόσο κοστίζουν όλες αυτές οι διαδικασίες για μία επιχείρηση;
- Πόσο εύκολη είναι για μία επιχείρηση η συμμόρφωση με τη κείμενη νομοθεσία;
- Δεν είναι ελκυστική η αδήλωτη εργασία;

Επαναλαμβάνεται λοιπόν ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να υπάρξουν σοβαρότατες εξελίξεις στα θέματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης ώστε να περιοριστούν τα προβλήματα που ανακύπτουν από τη γραφειοκρατία σε θέματα εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας.

2.5.2 «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα - Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας» (ΟΠΣ-ΣΕΠΕ)

Το υπουργείο εργασίας έχει αναπτύξει και εμφανίζεται να βρίσκεται στην τελική φάση εγκατάστασης και θέσης σε παραγωγική λειτουργία διαδικτυακή πύλη πληροφόρησης – επικοινωνίας με το όνομα «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα - Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας» (ΟΠΣ-ΣΕΠΕ) (μέρος αυτού ενεργοποιείται στις 15-10-2012).

Στο σύστημα αυτό θα μπορούν να έχουν δικαίωμα πρόσβασης όλοι οι ενδιαφερόμενοι που εκτελούν εφαρμογές, δηλαδή τόσο οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι, αλλά και τα στελέχη του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας.

Τα στελέχη του Σ.ΕΠ.Ε. θα μπορούν να έχουν πρόσβαση στην βάση δεδομένων του συστήματος ώστε να αντλούν τις απαραίτητες πληροφορίες που θα υποβοηθούν το έργο τους.

Οι πολίτες ενδεικτικά θα έχουν τη δυνατότητα:

- Να ενημερώνονται για στοιχεία που αφορούν, την απασχόληση και την εργασία, για θέματα κοινωνικής ασφάλισης, υγείας, ασφάλειας κτλ.
- Να ενημερώνονται για την κείμενη νομοθεσία και νομολογία.
- Να υποβάλουν ερωτήματα για παροχή διευκρινίσεων σε εργασιακά θέματα.
- Να υποβάλουν καταγγελίες.

Οι εργαζόμενοι θα μπορούν μέσω του συστήματος να υποβάλουν αίτηση για βεβαίωση προϋπηρεσίας. Επίσης θα μπορούν να έχουν πρόσβαση σε στοιχεία που αφορούν τους ίδιους.

Όσον αφορά τα θέματα αρμοδιότητας της Κοινωνικής Επιθεώρησης, οι επιχειρήσεις μέσω των εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων τους θα έχουν ενδεικτικά τη δυνατότητα να προβαίνουν στις παρακάτω ενέργειες:

1. Ηλεκτρονική απογραφή των παραρτημάτων της επιχείρησης
2. Ηλεκτρονική απογραφή των εργαζομένων στην επιχείρηση

Όσον αφορά τις διαδικασίες του ΟΑΕΔ ηλεκτρονική υποβολή:

3. Αναγγελίας Πρόσληψης Εργαζομένου
4. Αναγγελίας Οικειοθελούς Αποχώρησης Μισθωτού
5. Καταγγελίας Σύμβασης Εργασίας Αορίστου Χρόνου
6. Βεβαίωσης-Δήλωσης για τη Λύση Συμβάσεως Ορισμένου Χρόνου ή Έργου

Όσον αφορά τις διαδικασίες που ενεργούνται μέχρι σήμερα στα γραφεία των Τμημάτων Κοινωνικής Επιθεώρησης, υποβολή:

7. Πινάκων Προσωπικού (συγκεντρωτικών, συμπληρωματικών κτλ.)
8. Συμβάσεων μερικής και εκ περιτροπής απασχόλησης

Επίσης:

9. Αναγγελίας Υπερωριακής Απασχόλησης
10. Αίτησης για έγκριση Υπερωριακής Απασχόλησης
11. Αναγγελία για τη μη πραγματοποίηση εγκεκριμένων υπερωριών
12. Αίτηση για Απασχόληση κατά Κυριακή ή Αργία
13. Αίτησης για έγκριση κατάτμησης αδείας
14. Γνωστοποίησης διαθεσιμότητας μισθωτών κτλ.

Επίσης το σύστημα θα επιτρέπει την on-line τήρηση των εξής:

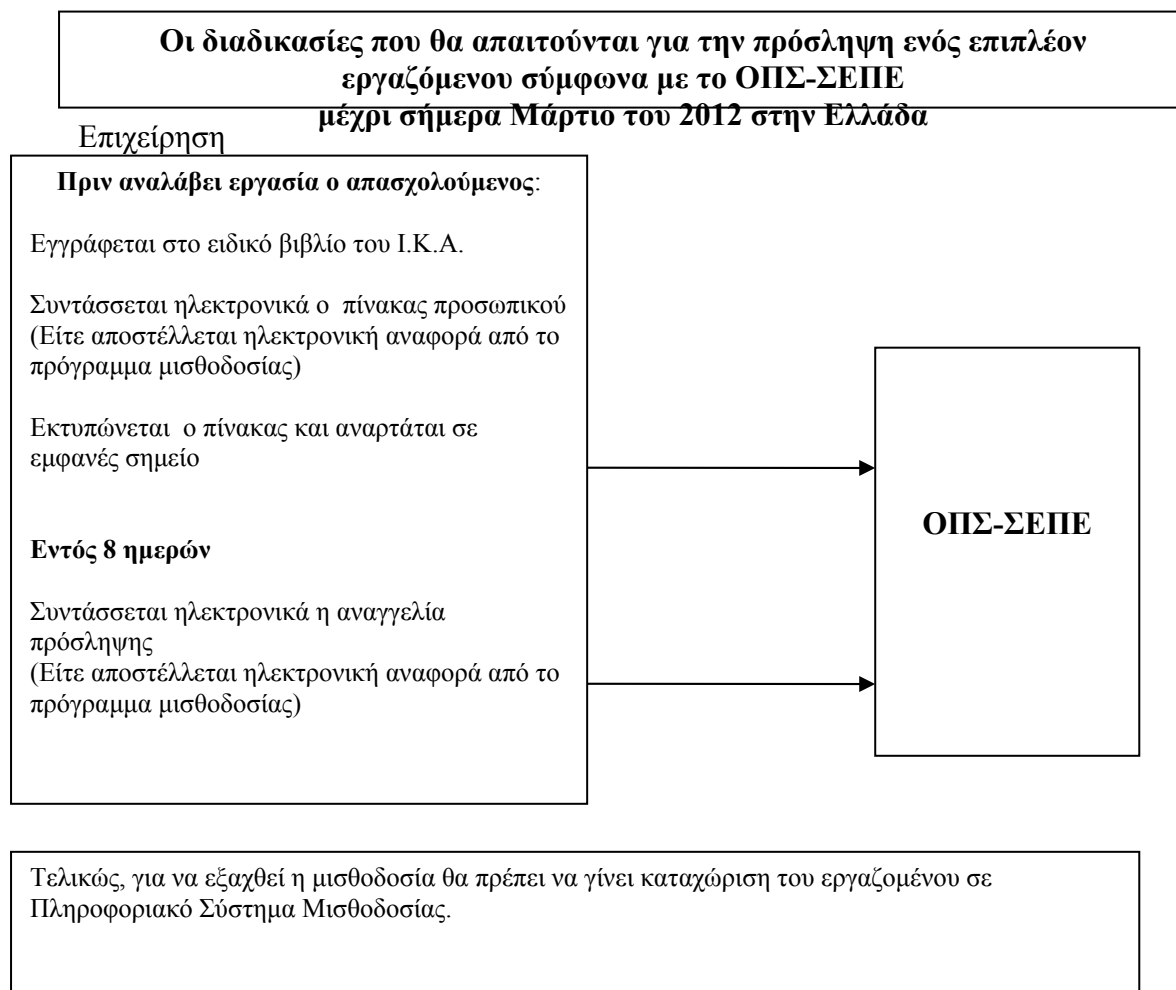
15. Βιβλίου Ημερησίων Δελτίων Απασχολούμενου Προσωπικού

16. Βιβλίου Δρομολογίων Αυτοκινήτων

17. Βιβλιαρίου Εργασίας οδηγών τουριστικών λεωφορείων

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω οι διαδικασίες που προαναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα θα λάβουν την εξής μορφή:

Σχεδιάγραμμα 2.2

Εκτιμάται πως καθώς οι διαδικασίες θα μετατραπούν σε ηλεκτρονικές, θα υπάρξει σοβαρή βελτίωση στην γραφειοκρατική κατάσταση που επικρατεί μέχρι σήμερα. Το βασικότερο θα είναι ότι εκπρόσωπος της επιχείρησης δεν θα είναι υποχρεωμένος πλέον να επισκέπτεται τα γραφεία των δημόσιων υπηρεσιών και οι όλες διαδικασίες θα εκτελούνται ηλεκτρονικά από τους υπολογιστές της επιχείρησης. Θα προκύπτουν αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία και πληροφόρηση για την κατάσταση στην αγορά εργασίας, ενώ η πληροφόρηση που θα παρέχεται στους ελεγκτικούς μηχανισμούς θα βελτιώσει σε μεγάλο βαθμό τον επιτόπιο έλεγχο, με ότι παράπλευρα θετικά

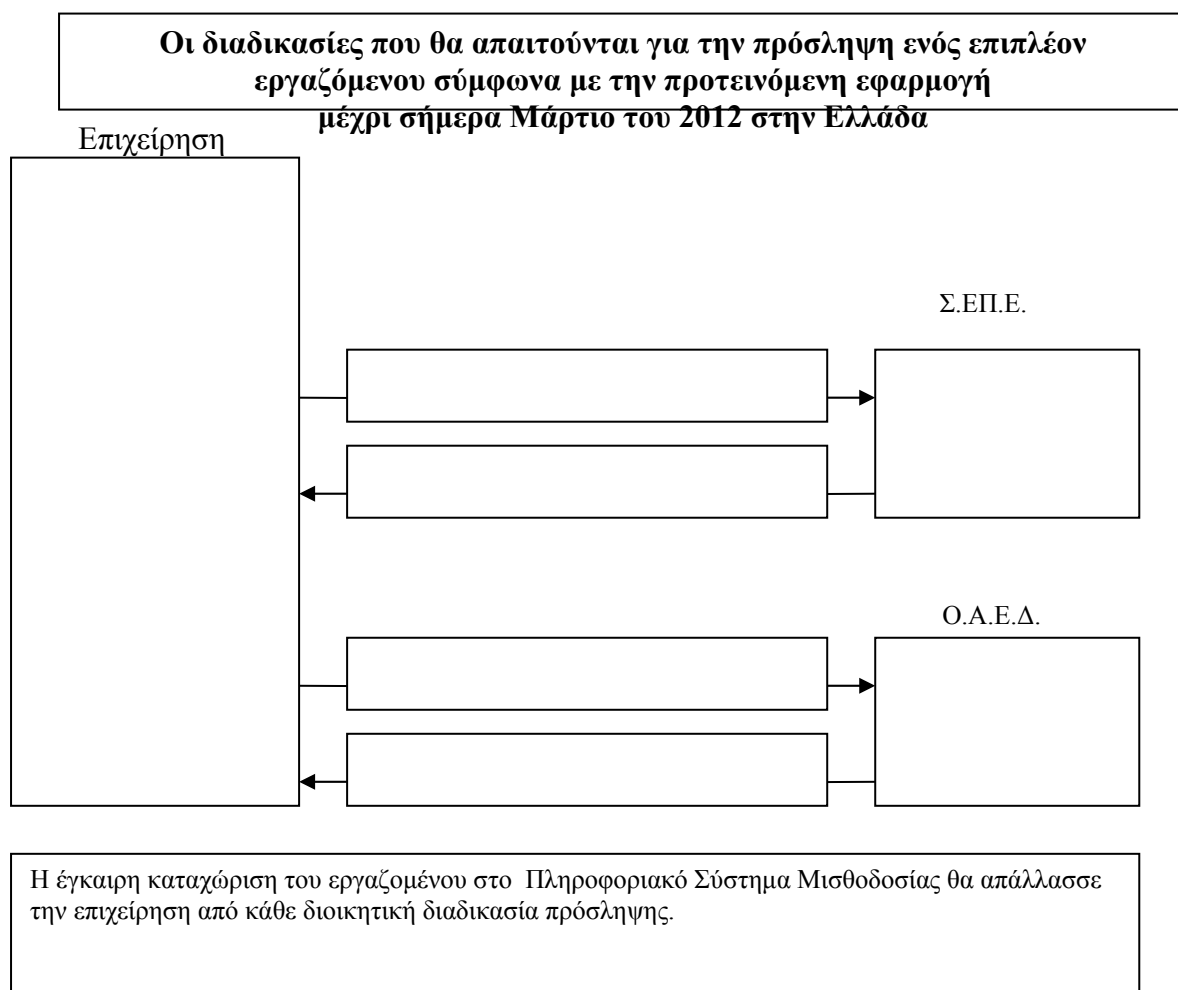
αποτελέσματα συνεπάγεται αυτό. Η επιτυχημένη εγκατάσταση και λειτουργία του συστήματος αυτού θα αποτελεί σίγουρα ένα τεράστιο επίτευγμα, τόσο στο χώρο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, όσο και στο χώρο της αγοράς εργασίας. Ωστόσο κατά την άποψη του συγγραφέα η παροχή από το δημόσιο ενός συστήματος μισθοδοσίας μέσω υπολογιστικών νεφών θα επέφερε πραγματική επανάσταση στη γενικότερη οργάνωση των εργατικών και ασφαλιστικών θεμάτων. Στην επόμενη ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που θα επέφερε μία υποτιθέμενη εγκατάσταση και λειτουργία της προτεινόμενης εφαρμογής.

2.5.3 Πληροφοριακό Πρόγραμμα Μισθοδοσίας παρεχόμενο από το δημόσιο μέσω υπολογιστικών νεφών (ΠΠΜ)

Το Πληροφοριακό Σύστημα Μισθοδοσίας που προτείνεται ως εναλλακτικός τρόπος ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, δεν θα ήταν μια αποστολή τεχνολογίας, ούτε ένα «κόσμημα» ή τεχνολογικό επίτευγμα. Είναι κάτι που υπάρχει και παρέχεται από πολλές εταιρίες υπολογιστών παγκοσμίως. Αυτό που στην ουσία προτείνεται από το συγγραφέα είναι η παροχή ή απλά η διαχείριση του συστήματος να γίνεται από το ελληνικό δημόσιο. Η πληροφόρηση που θα λάμβανε το δημόσιο από τη διαχείριση του συστήματος θα υπερκάλυπτε όχι μόνο τις υπάρχουσες διοικητικές διαδικασίες, αλλά θα προσέφερε και στοιχεία ώστε να απλοποιηθούν οι έλεγχοι. Η προτεινόμενη εφαρμογή δηλαδή δεν θα μετέτρεπε απλά τις διαδικασίες ηλεκτρονικές, αλλά θα αναδιοργάνωνε ριζικά το υπάρχον καθεστώς. Κατωτέρω παρουσιάζονται πως

τροποποιούνται οι διαδικασίες πρόσληψης ενός επιπλέον εργαζόμενου σε μία επιχείρηση.

Σχεδιάγραμμα 2.3

Η έγκαιρη καταχώριση του εργαζομένου στο Πληροφοριακό Σύστημα Μισθοδοσίας θα απαλλάσσει την επιχείρηση από κάθε διοικητική διαδικασία πρόσληψης.

Τα άνω κελιά εμφανίζονται κενά για να δοθεί έμφαση στη σοβαρότατη επίδραση που θα έχει το προτεινόμενο Πληροφοριακό Πρόγραμμα Μισθοδοσίας (ΠΠΜ) στις διοικητικές διαδικασίες και διοικητικά βάρη, καθώς τις περισσότερες από αυτές θα τις εξαλείψει πλήρως.

Η έγκαιρη και έγκυρη καταχώριση ενός μισθωτού στο πρόγραμμα μισθοδοσίας θα απαλλάσσει την επιχείρηση από κάθε άλλη ενέργεια. Αλλά, ούτως ή άλλως η επιχείρηση θα εγγράψει τον εργαζόμενο σε κάποιο πρόγραμμα για να εξάγει την

μισθοδοσία. Απλά στην συγκεκριμένη περίπτωση θα πρέπει να το πράξει αυτό έγκαιρα.

Αναλυτικά:

Το Ειδικό Βιβλίο Καταχώρισης Νεοπροσλαμβανομένων του Ι.Κ.Α. δεν θα χρειάζεται να συμπληρώνεται, απλά μπορεί να υπάρχει για να καλύψει περιπτώσεις που δεν θα λειτουργεί η σύνδεση ή γενικά το σύστημα.

Κατωτέρω παρουσιάζεται πως προβλέπεται ότι θα μετατραπούν οι διαδικασίες συγκριτικά με τα δύο συστήματα.

Σύμφωνα με το ΟΠΣ-ΣΕΠΕ και όσον αφορά τα θέματα αρμοδιότητας της Κοινωνικής Επιθεώρησης, οι επιχειρήσεις μέσω των εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων τους εμφανίζεται ότι θα έχουν ενδεικτικά τη δυνατότητα να προβαίνουν στις παρακάτω ενέργειες:

1 Ηλεκτρονική απογραφή των παραρτημάτων της επιχείρησης

Θα ισοδυναμεί με την παραλαβή κωδικού χρήστη που θα παραλαμβάνει μία επιχείρηση για να εισαχθεί στο σύστημα

2 Ηλεκτρονική απογραφή των εργαζομένων στην επιχείρηση

Δεν θα καταργηθεί από τα ΠΠΜ αφού οι χρήστες θα πρέπει να καταχωρούν τα πλήρη στοιχεία των εργαζομένων στο σύστημα. Κατά σύσταση του συγγραφέα, ο εργαζόμενος θα πρέπει να καταχωρεί επιπροσθέτως και πρόσφατη φωτογραφία του (θα κάλυπτε πλήρως και το βιβλιαράκι ρεπό των οδηγιών που ισχύει ανά περιπτώσεις) καθώς και υπόδειγμα της πλήρους υπογραφής του.

Όσον αφορά τις διαδικασίες του ΟΑΕΔ ηλεκτρονική υποβολή:

3 Αναγγελίας Πρόσληψης Εργαζομένου

Θα καλύπτεται πλήρως από την έγκαιρη και έγκυρη καταχώριση του μισθωτού στο σύστημα

4 Αναγγελίας Οικειοθελούς Αποχώρησης Μισθωτού

5 Καταγγελίας Σύμβασης Εργασίας Αορίστου Χρόνου

6 Βεβαίωσης-Δήλωσης για τη Λύση Συμβάσεως Ορισμένου Χρόνου ή Έργου

Τα στοιχεία 4,5 και 6 θα καλύπτονται πλήρως από τη διαγραφή του εργαζομένου από τους μισθοδοτούμενους της επιχείρησης με τον κατάλληλο χαρακτηρισμό βέβαια απελύθη ή αποχώρησε οικειοθελώς. Όσον αφορά το εάν ήταν αορίστου ή ορισμένου χρόνου θα το βλέπει το σύστημα αυτόματα από τη βάση δεδομένων του.

Όσον αφορά τις διαδικασίες που ενεργούνται μέχρι σήμερα στα γραφεία των Τμημάτων Κοινωνικής Επιθεώρησης, υποβολή:

7 Πινάκων Προσωπικού (συγκεντρωτικών, συμπληρωματικών κτλ.)

Πλήρης κατάργησή του. Ένα από τα μεγαλύτερα οφέλη που θα προκύψουν από μία υποτιθέμενη εγκατάσταση του ΠΠΜ θα είναι η απαλλαγή των επιχειρήσεων από τους πίνακες προσωπικού. Το μόνο θέμα που αίρεται είναι αυτό του προγράμματος εργασίας, το οποίο θα εξαρτάται κατά πόσο θα υπάρχει παράλληλα σύνδεση ηλεκτρονικής κάρτας εργασίας. Όσον αφορά όμως τα υπόλοιπα μέρη του πίνακα, δηλαδή συμπληρωματικός πίνακας λόγω νέας πρόσληψης, συγκεντρωτικός περιόδου 15 Σεπτεμβρίου έως 15 Νοεμβρίου, αρχικός εποχιακής επιχείρησης, τροποποιητικός λόγω αλλαγής μισθών ή στοιχείων της επιχείρησης, η επιχείρηση θα απαλλάσσεται πλήρως από τις υποχρεώσεις αυτές.

8 Συμβάσεων μερικής και εκ περιτροπής απασχόλησης

Εφόσον οι ουσιώδεις όροι έχουν κατατεθεί στο σύστημα, μία επιχείρηση θα απαλλάσσεται από την κατάθεση της εν λόγω σύμβασης. Επιπλέον, εφόσον ο εργαζόμενος θα έχει πρόσβαση στα στοιχεία που των αφορούν θα απαλλάσσεται και από τη γνωστοποίηση των ουσιωδών όρων Ατομικής Σύμβασης Εργασίας όπως αυτό προβλέπεται από το Π.Δ. 156/94.

Επίσης:

9 Αναγγελίας Υπερωριακής Απασχόλησης

Δεν θα απαιτείται αφού η Υπερωριακή Απασχόληση θα εμφανίζεται στο πρόγραμμα απευθείας.

10 Αίτησης για έγκριση Υπερωριακής Απασχόλησης

Όπου το απαιτεί ο νόμος θα συνεχίσει να απαιτείται.

11 Αναγγελία για τη μη πραγματοποίηση εγκεκριμένων υπερωριών

Δεν θα χρειάζεται να αναγγέλλεται η μη πραγματοποίηση εγκεκριμένων υπερωριών, αφού θα εμφανίζεται στο πρόγραμμα.

12 Αίτηση Αναγγελίας Κυριακής Απασχόλησης

Όπου το απαιτεί ο νόμος θα συνεχίσει να απαιτείται.

13 Αίτησης για έγκριση κατάτμησης αδείας

Όπου το απαιτεί ο νόμος θα συνεχίσει να απαιτείται.

Κατά την άποψη του συγγραφέα βέβαια, η διαδικασία αυτή είναι μία σχεδόν ανενεργή διαδικασία, απαρχαιωμένη σχετικά και δεν αντικατοπτρίζει κάποιο

ουσιαστικό όφελος για κανένα ενδιαφερόμενο. Η ρίζα του προέρχεται από τον Αναγκαστικό Νόμο 539 του 1945, σύμφωνα με τον οποίο ο εργαζόμενος δικαιούταν μία μόλις εβδομάδα για κανονική άδεια με αποδοχές και ο νόμος αν και δεν το διευκρίνιζε ρητά εννοούσε ότι δεν υπήρχε δικαίωμα κατάτμησής του. Όταν με μεταγενέστερους νόμους η άδεια έγινε δύο εβδομάδες δόθηκε το δικαίωμα της κατάτμησης, σε δύο τμήματα, σε δύο εβδομάδες δηλαδή. Σήμερα ένας εργαζόμενος λαμβάνει περισσότερες από τέσσερις εβδομάδες κανονική άδεια με αποδοχές. Επειδή λοιπόν θα εμφανίζεται στο ΠΠΜ πως ο εργαζόμενος λαμβάνει τις άδειες του και εφόσον λαμβάνει ένα μέρος της άδειας για παράδειγμα δύο εβδομάδες χωρίς διακοπή, η κατάτμηση δεν θα είχε κανένα απολύτως νόημα.

14 Γνωστοποίησης διαθεσιμότητας μισθωτών κτλ.

Όπου το απαιτεί ο νόμος θα συνεχίσει να απαιτείται. Βεβαίως είναι μία διαδικασία που ελάχιστα έως καθόλου λαμβάνει χώρα, αφού οι εργοδότες επιλέγουν άλλες διαδικασίες περισσότερο επωφελέστερες για αυτούς. Για παράδειγμα η επιβολή συστήματος «εκ περιτροπής απασχόλησης». Σύμφωνα με την διαθεσιμότητα ο εργαζόμενος δεν δουλεύει καθόλου και λαμβάνει το μισό μισθό, ενώ σύμφωνα με την επιβολή εκ περιτροπής απασχόλησης, ο εργαζόμενος λαμβάνει αναλογικό τμήμα του αρχικού μισθού, σε ορισμένες περιπτώσεις λιγότερο και από το μισό, ενώ δουλεύει ταυτόχρονα το ανάλογο μέρος.

Επίσης το σύστημα θα επιτρέπει την on-line τήρηση των εξής:

15 Βιβλίου Ημερησίων Δελτίων Απασχολουμένου Προσωπικού

Εφόσον με το στοιχείο 15 εννοείται η καταχώριση των εργαζομένων σε οικοδομικά και τεχνικά έργα, όπως σε κάθε πρόσληψη η έγκαιρη και έγκυρη καταχώριση αυτών στο σύστημα θα απαλλάσσει την επιχείρηση από αυτή την ενέργεια. Βεβαίως θα πρέπει να υπάρχει ο χαρακτηρισμός του εργαζόμενου ως οικοδόμος.

16 Βιβλίου Δρομολογίων Αυτοκινήτων

Όσον αφορά τον τομέα αυτό οι επιθεωρητές στο ερωτηματολόγιο που του δόθηκε εξέφρασαν επιφυλάξεις για το πώς θα μπορέσει να λειτουργήσει. Πρακτικά με ηλεκτρονικό ταχογράφο σε συνδυασμό με GPS απεικόνιση θα μπορούσε να υπάρξει. Κατά την άποψη του συγγραφέα όμως τουλάχιστον εν μέρει και όσον αφορά τους οδηγούς τουριστικών λεωφορείων θα μπορούσε να καταργηθεί

εφόσον προβλέπεται ανάλογο βιβλίο με ελάχιστες διαφοροποιήσεις από τον κώδικα βιβλίων και στοιχείων.

17 Βιβλιαρίου Εργασίας οδηγών τουριστικών λεωφορείων

Όσον αφορά το βιβλιαράκι αυτό θα πρέπει να υπάρχει συνολική αντιμετώπιση με το θέμα του προγράμματος εργασίας. Το πρόγραμμα λοιπόν εργασίας θα εμφανίζεται στο ΠΠΜ αλλά θα πρέπει να υπάρχει ένας τρόπος εκ των προτέρων ενημέρωσης του εργαζόμενου ώστε να γνωρίζει πως θα εργαστεί την κάθε επόμενη εβδομάδα και να μπορεί να πράξει τον προγραμματισμό του. Εφόσον υπάρχει καταχώριση της φωτογραφίας του εργαζομένου, το σύστημα θα συγκεντρώνει τα ουσιαστικά στοιχεία του βιβλιαρίου εργασίας.

Όπως διαπιστώνεται το ΠΠΜ απλοποιεί και καταργεί τις περισσότερες διαδικασίες. Δεν τις κάνει απλά ηλεκτρονικές. Επίσης, το ΠΠΜ θα παρέχει στις δημόσιες υπηρεσίες πάρα πολύ πληροφόρηση για τα εξής βασικά θέματα:

- Εκκαθαριστικά αναλυτικά σημειώματα
- Αποδείξεις πληρωμής συσχετισμένα με τα εκκαθαριστικά σημειώματα
- Ατομικές Συμβάσεις Εργασίας
- Βιβλίο Κανονικών Αδειών

Για τα στοιχεία αυτά η επιχείρηση δεν έχει κάποια υποχρέωση να ενημερώνει τους κρατικούς μηχανισμούς. Σε περίπτωση όμως ελέγχου της επιχείρησης αυτά ζητούνται και είτε ελέγχονται επιτόπιως, είτε προσκομίζονται στα γραφεία της υπηρεσίας. Αφού λοιπόν τα στοιχεία αυτά θα είναι διαθέσιμα μέσω του συστήματος, θα απαλλάσσεται ο επιτόπιος έλεγχος από την ενασχόλησή του με αυτά, και ο έλεγχος εξ αποστάσεως θα τα έχει διαθέσιμα ανά πάσα ώρα και στιγμή. Τις λεπτομέρειες όμως για το πώς διαφοροποιείται ο έλεγχος και τι οφέλη τελικά αποκομίζονται για όλους τους ενδιαφερόμενους θα παρουσιαστούν στις επόμενες ενότητες.

2.5.4 Ο έλεγχος του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας

Σε αυτή την ενότητα αρχικά θα παρουσιαστεί ο έλεγχος όπως αυτός λαμβάνει χώρα σήμερα και στη συνέχεια πως εκτιμάται πως θα είναι ο έλεγχος κατόπιν μίας υποθετικής εγκατάστασης του προτεινόμενου ΠΠΜ. Ωστε να αναγνωρισθούν τα

οφέλη που θα προκύψουν από την προτεινόμενη εφαρμογή σε σχέση με το υπάρχον καθεστώς. Έλεγχος, ο οποίος είναι ένα από τα βασικότερα εργαλεία καταπολέμησης της αδήλωτης εργασίας (Weil, 2008).

Μέχρι σήμερα δεν υπάρχει ουσιαστικός διαχωρισμός μεταξύ επιτόπιου και εξ αποστάσεως ελέγχου. Απλά σε κάποιες περιπτώσεις εξ αποστάσεως συνεχίζεται το ελεγκτικό έργο που ξεκίνησε στον επιτόπιο έλεγχο. Αναλυτικά, το κάθε συνεργείο ελέγχου αποτελείται συνήθως από δύο Επιθεωρητές Εργασίας. Όταν οι Επιθεωρητές εισέλθουν στον εργασιακό χώρο επιδεικνύουν τις ταυτότητές τους και ζητούν από την επιχείρηση να τους παραδώσει το Ειδικό Βιβλίο Καταχώρισης Νεοπροσλαμβανομένων Ι.Κ.Α., τον πίνακα προσωπικού και το πρόγραμμα εργασίας (εφεξής θα αναφέρονται ως βασικά στοιχεία) (ο πίνακας προσωπικού και το πρόγραμμα εργασίας πρέπει να είναι αναρτημένα σε εμφανές σημείο στον εργασιακό χώρο). Οι επιθεωρητές μόλις λάβουν τα βασικά στοιχεία προχωράνε σε συνεντεύξεις με το προσωπικό. Στην συνέχεια ελέγχεται η ακρίβεια των βασικών στοιχείων σε σχέση με τα δεδομένα που δήλωσαν οι εργαζόμενοι. Σε περίπτωση ασυμφωνίας ή διαπίστωσης παράβασης, οι Επιθεωρητές Εργασίας ζητάνε από την επιχείρηση εγγράφως να εξηγήσει τα θέματα αυτά. Υπάρχει βέβαια η περίπτωση, η ομάδα ελέγχου πρώτα να λάβει συνεντεύξεις από το προσωπικό και ύστερα να αναζητήσει τα βασικά στοιχεία. Κάθε περίπτωση έχει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά της, καθώς στην πρώτη περίπτωση καθυστερώντας εντέχνως η επιχείρηση να παραδώσει τα βασικά στοιχεία ειδοποιεί τους αδήλωτους εργαζόμενους ώστε αυτοί να αποχωρήσουν από τον εργασιακό χώρο και να μην γίνουν αντιληπτοί. Στη δεύτερη περίπτωση τουλάχιστον οι πρώτοι εργαζόμενοι δεν προλαβαίνουν να αποχωρίσουν ή να κρυφτούν και αποκαλύπτονται από τον έλεγχο, αλλά η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να εγγράψει αυτούς στο ειδικό βιβλίο του Ι.Κ.Α.. Για να μπορέσουν να περιοριστούν τα φαινόμενα αυτά θα πρέπει η ομάδα ελέγχου να αποτελείται από τέσσερεις και όχι δύο επιθεωρητές εργασίας. Γεγονός που για ορισμένες περιοχές είναι πολύ δύσκολο αφού οι Επιθεωρητές είναι ελάχιστοι, ενώ για άλλες είναι αδύνατο αφού οι Επιθεωρητές δεν επαρκούν. Για παράδειγμα σημειώνεται ότι σε ολόκληρο το Νομό Ρεθύμνου είναι μόλις ένας Επιθεωρητής, στο Νομό Λασιθίου είναι δύο Επιθεωρητές, ενώ στο Ηράκλειο που είναι Νομός με πολύ μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων υπάρχουν μόλις πέντε επιθεωρητές. Σημειώνεται ότι οι Επιθεωρητές Εργασίας είναι επιφορτισμένοι με πολλά άλλα αντικείμενα, αφού οι ίδιοι επιλύουν τις εργατικές διαφορές, παρίστανται στα δικαστήρια, ετοιμάζουν τα δικόγραφα για τις

υποθέσεις, επιβάλουν και ενεργούν κάθε διαδικασία για τα πρόστιμα, παρέχουν πληροφορίες και τέλος ελλείψει γραμματειακής υποστήριξης εκτελούν και τη γραφειοκρατική δουλειά.

Επανερχόμενοι στον έλεγχο, οι Επιθεωρητές θα πρέπει να ελέγξουν, μεταξύ άλλων, τη μισθοδοσία των εργαζομένων σε συνδυασμό με τις αναλυτικές εξοφλητικές αποδείξεις, τις αποδείξεις πληρωμής, με τους ατομικούς όρους των συμβάσεων (και τους πίνακες προσωπικού) και το βιβλίο κανονικών αδειών (εφεξής θα αναφέρονται ως επικουρικά στοιχεία). Με αποτέλεσμα ο έλεγχος σε μία μικρή επιχείρηση να διαρκεί από μία μέχρι δύο ώρες!

Σύμφωνα όμως με την προτεινόμενη εφαρμογή, οι επιθεωρητές θα έχουν την εικόνα των βασικών στοιχείων εκ των προτέρων και θα προχωρούν απευθείας σε συνεντεύξεις με το προσωπικό. Επίσης, εφόσον κατά πρόταση του συγγραφέα έχει καταχωρηθεί στο σύστημα πρόσφατη φωτογραφία και υπόδειγμα υπογραφής των απασχολουμένων, θα είναι πάρα πολύ δύσκολο για ένα εργαζόμενο να δηλώσει ψευδή στοιχεία και να παραπλανήσει τον έλεγχο. Ο επιτόπιος έλεγχος δεν θα κάνει καθόλου αναφορά στα επικουρικά στοιχεία, τα οποία θα ελέγχονται από εξειδικευμένα τμήματα σε εξ αποστάσεως ελέγχους. Διαπιστώνεται δηλαδή ότι θα υπάρξει πλήρης διαχωρισμός του επιτόπιου και του εξ αποστάσεως ελέγχου, αφήνοντας τον επιτόπιο έλεγχο να ασχολείται κυρίως με την αδήλωτη εργασία. Γίνεται αντιληπτό ότι ο έλεγχος θα γίνει πολύ πιο απλός, πολύ πιο γρήγορος, θα απαιτεί λιγότερο εξειδικευμένους δημόσιους λειτουργούς, σε τελική ανάλυση θα είναι πολύ πιο αποτελεσματικός και κατά πάσα πιθανότητα θα βοηθήσει σημαντικά στην καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας, Στην επόμενη ενότητα θα παρουσιαστούν αναλυτικά ορισμένα από τα οφέλη που πιθανότητα θα προκύψουν από μία υποτιθέμενη εγκατάσταση της προτεινόμενης εφαρμογής.

2.5.5 Τα οφέλη που θα ανακύψουν από το ΠΠΜ

Στην παρούσα ενότητα γίνεται προσπάθεια να εκτιμηθούν και να καταγραφούν οι επιπτώσεις που θα επέλθουν μετά από μία υποτιθέμενη εγκατάσταση και λειτουργία. Αρχικά μπορούν να εκτιμηθούν τα άμεσα και ορατά αποτελέσματα, αλλά τα μεγαλύτερα οφέλη θα προκύψουν κατά την άποψη του συγγραφέα, από τις

παράπλευρες συνέπειες λειτουργίας της εφαρμογής. Αρχικά λοιπόν θα παρουσιαστούν τα άμεσα οφέλη που θα ανακύψουν:

Όσον αφορά τις επιχειρήσεις, αυτές θα επωφεληθούν κυρίως από τη μείωση των διοικητικών βαρών. Η απλοποίηση και η κατάργηση των διοικητικών διαδικασιών θα απαλλάξει τις επιχειρήσεις από πολλές εργατοώρες, και από πολλά μικροέξοδα, όπως ταχυδρομικά, εκτυπώσεων, μεταβάσεων στις δημόσιες υπηρεσίες κτλ. Επίσης, θα μειωθεί ο κίνδυνος από τη δυσκολία που έχουν οι επιχειρήσεις να εκτελούν έγκαιρα σήμερα τις διοικητικές διαδικασίες. Κίνδυνο που σε συνδυασμό με τα υψηλά πρόστιμα τα οποία κυμαίνονται από 500 έως 50.000€ ανά παράβαση, αποτελούσε σημαντικό βάρος για τις επιχειρήσεις.

Τα ίδια ισχύουν για τους λογιστές ελεύθερους επαγγελματίες που αντιμετωπίζουν καθημερινά τις ανωτέρω δυσκολίες.

Όσον αφορά τις στατιστικές υπηρεσίες, θα αντλούν στοιχεία εύκολα και με πολύ μεγάλη αξιοπιστία, αφού μέχρι σήμερα για να εξαχθούν αυτά απαιτούσαν πάρα πολλές εργατοώρες. Επίσης, η εξαγωγή τους από χειρόγραφα πρωτόκολλα που είχαν εγγεγραμμένες χιλιάδες καταχωρίσεις, δεν τα καθιστούσε σε ιδιαίτερα αξιόπιστα.

Τα κυριότερα όμως οφέλη θα προκύψουν για τους ελεγκτικούς μηχανισμούς. Όπως προαναφέρθηκε πιθανότατα θα επέλθει πλήρης διαχωρισμός του επιτόπιου και του εξ αποστάσεως ελέγχου. Ο επιτόπιος έλεγχος θα είναι ταχύτατος και εστιασμένος στον έλεγχο της αδήλωτης εργασίας. Ενώ ο εξ αποστάσεως έλεγχος θα εκτελείται από εξειδικευμένα τμήματα υποστήριξης. Εκτιμάται πως το τμήμα εξ αποστάσεων ελέγχων θα μπορεί με κλειδιά αναζήτησης να εξάγει πληροφόρηση που μέχρι σήμερα είναι αδιανόητη. Για παράδειγμα θα μπορεί να αναζητά και να βρίσκει ποιες επιχειρήσεις στο Ηράκλειο δεν πλήρωσαν ακόμα τη μισθοδοσία του προηγούμενου μήνα. Ποιες επιχειρήσεις δεν έχουν καταβάλει ακόμα τις κανονικές άδειες με αποδοχές του προηγούμενου έτους. Επιπλέον, οι Επιθεωρητές Εργασίας θα απαλλαχθούν από πολλά ανούσια και γραφειοκρατικά καθήκοντα. Σε συνδυασμό με το ότι ο έλεγχος θα είναι ταχύτατος, οι Επιθεωρητές Εργασίας θα μπορέσουν να σαρώσουν την αγορά.

Όσον αφορά τους εργαζόμενους, εφόσον ο έλεγχος θα είναι αποτελεσματικότερος θα απολαμβάνουν πολύ περισσότερη προστασία, που ιδιαίτερα σε τόσο κρίσιμες εποχές έχουν τόσο πολύ ανάγκη. Επίσης, με την κατάλληλη εξουσιοδότηση θα μπορούν να αντλούν πληροφόρηση για θέματα που τους αφορούν.

Τα σημαντικότερα αποτελέσματα που θα προκύψουν όμως κατά τη γνώμη του συγγραφέα είναι τα παράπλευρα οφέλη από τη λειτουργία του συστήματος.

Καταρχήν, ο περιορισμός του φαινομένου της αδήλωτης εργασίας θα προσφέρει χρηματοδότηση στα ταμεία των ασφαλιστικών οργανισμών, θα περιορίσει τον αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων, θα περιορίσει το κοινωνικό ντάμπινγκ κτλ.

Επίσης η πολυπλοκότητα των διοικητικών διαδικασιών και κατ' επέκταση η πολυπλοκότητα του εργατικού δικαίου είναι ένας από τους πολύ σοβαρούς ανασταλτικούς παράγοντες επενδύσεων στην Ελλάδα.

Τελειώνοντας, θα πρέπει να αναφερθεί ότι σε συνδυασμό με ορισμένα κίνητρα που θα μπορούσαν να δοθούν στις επιχειρήσεις για τη συμμετοχή τους στην εφαρμογή (για παράδειγμα έκπτωση στις ασφαλιστικές εισφορές), ώστε αυτές να ξεπεράσουν κάθε επιφύλαξη που έχουν, η εφαρμογή θα μπορούσε να τύχει μεγάλης αποδοχής. Διότι εκτιμάται πως οι επιχειρήσεις θα προτιμούσαν να είναι νόμιμες από το να αποκομίζουν ένα ελάχιστο πλέον κέρδος (κατόπιν των κινήτρων) από την αδήλωτη εργασία και να έχουν ταυτόχρονα και το ρίσκο να τους επιβληθούν διοικητικές και λοιπές κυρώσεις από παραβατική συμπεριφορά. Με τη πάροδο του χρόνου δηλαδή όλο και περισσότερες επιχειρήσεις θα εναρμονιζόντουσαν, ώστε οι επιχειρήσεις που δεν συμμορφώνονται με τις διατάξεις να είναι η εξαίρεση και όχι ο κανόνας. Και εφόσον μία επιχείρηση είναι νόμιμη, έχει κίνητρο να καταγγείλει την παράνομη επιχείρηση. Θα επιδράσει δηλαδή η νέα εφαρμογή στις συνήθειες των ατόμων και των επιχειρήσεων. Το σημαντικότερο συμπέρασμα είναι ότι η νέα κατάσταση θα επιδράσει στη συνείδηση των χρηστών, θα καλλιεργηθεί παιδία, θα καλλιεργηθεί κουλτούρα.

2.5.6 Το κόστος και ο κίνδυνος αποτυχίας της Προτεινόμενης εφαρμογής

Πόσο όμως θα ήταν το κόστος για την δημιουργία, την εγκατάσταση και τελικά την λειτουργία της προτεινόμενης εφαρμογής; Θα λειτουργήσει η εφαρμογή επιτυχημένα ή θα έχει διάφορα προβλήματα;

Ενώ, λοιπόν σε θέματα σχεδίων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, αυτά τα δυο θέματα είναι τα βασικότερα που αντιμετωπίζονται από το σχεδιασμό των εφαρμογών, στην

συγκεκριμένη περίπτωση το θέμα είναι κάπως πιο απλό. Διότι, Πληροφοριακό Πρόγραμμα Μισθοδοσίας παρεχόμενο μέσω υπολογιστικών νεφών υπάρχει ήδη, δεν χρειάζεται να σχεδιαστεί από την αρχή. Το παρέχουν πολλές εταιρίες σε όλο τον κόσμο, κρατώντας βέβαια τη διαχείριση για τους ίδιους. Προτείνεται λοιπόν στο Ελληνικό Δημόσιο αρχικά και πειραματικά να συνεργαστεί με μία από αυτές τις εταιρίες που παρέχουν ανάλογες εφαρμογές και να αγοράσει τη διαχείριση ενός μικρού αριθμού χρηστών. Να λειτουργήσει πιλοτικά με ορισμένες «επιχειρήσεις εθελοντές» και σε περίπτωση που το εγχείρημα δεν αποτυγχάνει, να αγοράζει και άλλες επιπλέον θέσεις διαχείρισης. Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα των υπολογιστικών νεφών είναι η κλιμακούμενη αγορά και χρήση που μπορεί να πραγματοποιεί κάποιος χρήστης. Χωρίς λοιπόν το Ελληνικό Δημόσιο να επενδύσει σε μελέτες, σχέδια, ανάπτυξη κτλ. που χρειάζονται τα περισσότερα προγράμματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, μπορεί με πολύ χαμηλό κόστος να ελέγξει εάν η προτεινόμενη εφαρμογή λειτουργεί επαρκώς και επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Επίσης είναι πολύ χαμηλός και ο κίνδυνος αποτυχίας αφού τα προγράμματα λειτουργούν παγκοσμίως εδώ και πολλά έτη. Συμπεραίνεται ότι η προτεινόμενη εφαρμογή, θα έχει το χαμηλότερο κόστος από πλευράς έρευνας, σχεδιασμού, ανάπτυξης και εγκατάστασης της εφαρμογής, όσο και το χαμηλότερο δυνατό κίνδυνο αποτυχίας της εγκατάστασης και λειτουργίας της προτεινόμενης εφαρμογής.

Πολλοί ερευνητές ασχολούνται με το μέλλον των Επιχειρησιακών Συστημάτων (Davenport, 2000; Chen, 2001; Cameron, 2008; Xu, 2011). Με την παρούσα μελέτη ο συγγραφέας ισχυρίζεται ότι ενδεχομένως μερίδα των επιχειρησιακών συστημάτων ίσως να διαχειρίζεται από το δημόσιο στο απώτερο μέλλον.

Στο επόμενο κεφάλαιο χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του ερωτηματολογίου για την παρούσα έρευνα, ζητείται από τις επιχειρήσεις του Νομού Ηρακλείου να εκφράσουν την πρόθεσή τους, κατά πόσο δηλαδή θα ήταν θετικές στην υιοθέτηση μίας εφαρμογής με τα χαρακτηριστικά της προτεινόμενης εφαρμογής. Οι επιχειρήσεις καλούνται να εκφράσουν επίσης τις επιφυλάξεις που θα είχαν για το Πληροφοριακό Σύστημα Μισθοδοσίας και να εκτιμήσουν το κόστος των διοικητικών διαδικασιών τόσο σε ύψος ποσού, όσο και σε ποσοστιαία αναλογία του κόστους λογιστηρίου. Καθώς ο κύριος στόχος της μελέτης είναι να μειωθεί η πιθανότητα μία υποτιθέμενη εφαρμογή του προτεινόμενου συστήματος να αποτύχει λόγω της απροθυμίας ή της έλλειψης εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων προς την εφαρμογή αυτή.

Επίσης, χρησιμοποιείται η «Delphi technique» για να συγκριθούν οι δύο βασικές εφαρμογές, η σχεδιαζόμενη από το Υπουργείο Εργασίας και η προτεινόμενη από το συγγραφέα. Επιχειρείται δηλαδή να αναγνωρισθεί ποια εφαρμογή και σε ποιο βαθμό θα απλοποιούσε περισσότερο τον έλεγχο των Επιθεωρητών Εργασίας και σε τελική ανάλυση ποια εφαρμογή θα βοηθούσε περισσότερο στην καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας.

Κεφάλαιο III

3.0 Μεθοδολογία

Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιαστεί αναλυτικά η μεθοδολογία της εμπειρικής διερεύνησης που λαμβάνει χώρα στην παρούσα μελέτη. Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, η σημασία της παρούσας μελέτης είναι ότι δεν επιχειρείται απλά να προταθεί ένας εναλλακτικός τρόπος ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε εργασιακά και ασφαλιστικά θέματα, αλλά καθώς η διεθνή βιβλιογραφία έχει δείξει ότι η εγκατάσταση μιας εφαρμογής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης δεν επιτυγχάνει πάντα (Heeks, 2003), με την παρούσα μελέτη επιχειρείται:

A) να περιοριστεί η πιθανότητα ότι οι επιχειρήσεις δεν θα ανταποκριθούν και δεν θα χρησιμοποιήσουν τη προτεινόμενη εφαρμογή.

B) γίνεται προσπάθεια να ενισχυθεί η πεποίθηση ότι η προτεινόμενη εφαρμογή θα επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα για όλους τους ενδιαφερόμενους.

Για την πρώτη περίπτωση δομήθηκε και διανεμήθηκε ένα ερωτηματολόγιο σε επιχειρήσεις και για τη δεύτερη περίπτωση δομήθηκε και διανεμήθηκε ένα εντελώς διαφορετικό ερωτηματολόγιο σε επιθεωρητές εργασίας. Κατωτέρω παρουσιάζεται αναλυτικά η μεθοδολογία των δύο ερωτηματολογίων:

3.1.0 Ερωτηματολόγιο για επιχειρήσεις (A)

Με την παρούσα μελέτη επιχειρείται, με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου, να παρουσιαστεί η πρόθεση των ίδιων των επιχειρήσεων να ακολουθήσουν και να εφαρμόσουν τις προτεινόμενες μεθόδους ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, ιδιαίτερα η αλλαγή συστημάτων σε

περιβάλλον cloud computing, επηρεάζει την οργανωτική δομή μίας εταιρίας (Khajeh-Hosseini, 2012). Είναι φυσικό λοιπόν, οι επιχειρήσεις να είναι επιφυλακτικές σε τέτοιου είδους αλλαγές, επιφυλάξεις τις οποίες καλούνται να εκφράσουν μέσω του ερωτηματολογίου. Επιφυλάξεις για την ασφάλεια απορρήτου των δεδομένων (Subashini & Kavitha, 2011; Che, 2011), για τον φόβο απώλειας των δεδομένων (Subashini & Kavitha, 2011; Che, 2011), επιφυλάξεις για απώλεια της ηλεκτρονικής σύνδεσης (Moschakis & Karatza, 2011), επιφυλάξεις για την ταχύτητα του δικτύου (Hofmann, 2010; Dwivedi & Mustafee, 2010), λόγω πιθανών προβλημάτων στα λογισμικά και οποιαδήποτε άλλη επιφύλαξη έχουν.

Επίσης, οι επιχειρήσεις καλούνται να εκτιμήσουν το κόστος μίας επιπλέον πρόσληψης, δηλαδή τις διαδικασίες που περιγράφησαν στο προηγούμενο κεφάλαιο. Επίσης, ζητείται να εκτιμηθεί το πόσο επιβαρύνεται το κόστος του λογιστηρίου από την ύπαρξη διοικητικών διαδικασιών σε εργασιακά και ασφαλιστικά θέματα. Βεβαίως σε μεγάλες επιχειρήσεις το τμήμα μισθοδοσίας είναι ανεξάρτητο από το λογιστήριο, αλλά όσον αφορά την Ελληνική επικράτεια οι μεγάλες επιχειρήσεις αποτελούν μόλις το 1,5% του συνόλου των Ελληνικών επιχειρήσεων (ΣΕΒ 2011) και για το λόγο αυτό δίνεται βαρύτητα στις πολύ μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες σε πολλές των περιπτώσεων έχουν αντί εσωτερικού λογιστηρίου, εξωτερικό συνεργάτη λογιστή ανεξαρτήτων υπηρεσιών.

Οι επιχειρήσεις καλούνται να απαντήσουν κατά πόσο θα ήταν πρόθυμες να συνεργαστούν με τις νέες εφαρμογές και πως. Συγκεκριμένα ερωτώνται για τις κάτωθι υποθέσεις:

A) Εάν θα διατηρούσαν τα προγράμματα που λειτουργούν και θα επιθυμούσαν να εκτελούνται ηλεκτρονικά οι διοικητικές διαδικασίες, όπως γίνεται μέχρι σήμερα με την κατάθεση της Α.Π.Δ. στο Ι.Κ.Α.⁶

Πιθανότατα ανάλογη λειτουργία θα έχει το ΟΠΣ-ΣΕΠΕ που σχεδιάζει το Υπουργείου Εργασίας. Κατά πάσα πιθανότητα θα δίνει την δυνατότητα στην κάθε επιχείρηση, είτε να συμπληρώνει σε κάποια ηλεκτρονική φόρμα τα στοιχεία που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία για τον πίνακα προσωπικού, είτε ορισμένα προγράμματα

⁶ Η Α.Π.Δ. είναι η Αναλυτική Περιοδική Δήλωση που υποβάλλεται στο Ι.Κ.Α. (Ιδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων) και αφορά την ανάλυση των εισφορών που καταβάλλονται από την επιχείρηση προς τον ασφαλιστικό φορέα. Δήλωση η οποία από το 2012 θα πρέπει να υποβάλλεται μηνιαίως και όχι κάθε τρίμηνο όπως ίσχυε μέχρι το τέλος του 2011. Η δήλωση αυτή υποβάλλεται ήδη αρκετά χρόνια ηλεκτρονικά.

θα δίνουν την δυνατότητα αποστολής ηλεκτρονικών αναφορών, είτε συνδυασμός αυτών.

Β) *Εάν θα διατηρούσαν τα προγράμματα που λειτουργούν και θα επιθυμούσαν να αποστέλλουν ηλεκτρονικά αναφορές σε εξελιγμένα πρότυπα τύπου XBRL, ώστε να υπάρχει και ταυτόχρονη απλοποίηση των διαδικασιών.*

Η υπόθεση για πρότυπα XBRL αποτελεί την εναλλακτική πρόταση της παρούσας μελέτης αφού αναγνωρίζεται ότι μέρος των επιχειρήσεων δεν θα είναι πρόθυμο να εγκαταλείψει τα πληροφοριακά συστήματα που τόσο καιρό χρησιμοποιεί και εμπιστεύεται.

Γ) *Εάν θα χρησιμοποιούσαν το παρεχόμενο από το δημόσιο πρόγραμμα μισθοδοσίας σε cloud computing, ώστε να καταργηθούν στην ουσία οι περισσότερες διαδικασίες.* Η παρούσα επιλογή αφορά την κύρια πρόταση του συγγραφέα του παρόντος που αναλύθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Επειδή, η όλη φιλοσοφία του προτεινόμενου συστήματος δεν είναι εύκολα αντιληπτή με λίγες μόνο επεξηγήσεις που δινόντουσαν στο ερωτηματολόγιο, υπήρχε και προφορική ενημέρωση στις επιχειρήσεις κατά την παραλαβή του ηλεκτρονικού συνδέσμου. Αυτός είναι και ο σπουδαιότερος λόγος που δεν ελήφθησε δείγμα από άλλες περιοχές της Ελλάδας. Ανάλυση για το δείγμα γίνεται στην επόμενη ενότητα.

Δ) *Εάν θεωρούν ότι δεν υπάρχει ανάγκη να τροποποιηθεί το υπάρχον καθεστώς.* Δίνεται τέλος και η επιλογή κάποιος να δηλώσει ότι δεν υπάρχει ανάγκη για ηλεκτρονική διακυβέρνηση, κάτι που μπορεί να φαντάζει αστείο για τους περισσότερους, αλλά δεν αποκλείεται ένα μικρό μέρος των λογιστών και των επιχειρήσεων που δεν είναι εξοικειωμένοι με τα ηλεκτρονικά συστήματα και τις τεχνολογίες να μην νιώθουν την ανάγκη αυτή. Θα πρέπει να σημειωθεί ωστόσο, ότι η παρούσα μελέτη αδικεί αυτή την κατηγορία ατόμων, αφού το ερωτηματολόγιο δόθηκε για λόγους ασφαλείας αποκλειστικά ηλεκτρονικά και δεν υπήρχε η δυνατότητα για χειρόγραφη συμπλήρωση, όπως είχε γίνει με το πιλοτικό ερωτηματολόγιο. Η επιλογή του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου ως προς το θέμα αυτό, αποτελεί ένα επιπλέον περιορισμό για τη παρούσα μελέτη. Η υποερώτηση Δ έρχεται σε αντιδιαστολή με προηγούμενη ερώτηση εάν υπάρχει ανάγκη για ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ώστε να ελεγχθεί εάν κάποια επιχείρηση συμπλήρωσε επιτόλεια το ερωτηματολόγιο ώστε αυτό να απορριφθεί. Αποτελεί δηλαδή μία ερώτηση ασφαλείας στο ερωτηματολόγιο.

Επίσης θεωρήθηκε σημαντικό να ερωτηθούν οι επιχειρήσεις κατά πόσο πιστεύουν ότι η προτεινόμενη εφαρμογή θα έπρεπε να δημιουργηθεί, ανεξάρτητα εάν αυτοί αρχικά δεν θα την εμπιστευόντουσαν. Εάν υπήρχε η πιθανότητα να την εμπιστευτούν στο μέλλον, ή εάν απλά πρέπει να δημιουργηθεί γιατί και μόνο ένα μέρος των επιχειρήσεων να την υιοθετήσει, θα περιοριστεί ο όγκος εργασίας στις δημόσιες υπηρεσίες.

Όσον αφορά τα λοιπά υποθέματα του ερωτηματολογίου, οι επιχειρήσεις δίνουν στοιχεία για το πόσα άτομα απασχολούν και για το ύψος του ετήσιου κύκλου εργασιών τους ώστε να μπορέσει να προσδιορισθεί το μέγεθός τους. Περαιτέρω, δηλώνουν τον κύριο κλάδο δραστηριότητας τους και σημειώνουν εάν είναι εποχιακής λειτουργίας επιχείρηση. Επίσης, ο εκπρόσωπος της επιχείρησης που συμπληρώνει το ερωτηματολόγιο δίνει ορισμένα στοιχεία για την ιδιότητά του, το φύλο του και την ηλικία του. Επίσης, ενώ όλες οι ερωτήσεις ήταν κλειστές, οι περισσότερες είχαν την επιλογή «άλλο», ώστε να έχουν τη δυνατότητα οι επιχειρήσεις να εκφράσουν την άποψή τους. Τέλος, σε ειδική παράγραφο δινόταν η ελευθεριότητα στην επιχείρηση να καταγράψει οποιοδήποτε σχόλιο, παρατήρηση ή άποψη επιθυμούσε, για οποιοδήποτε θέμα έκρινε σκόπιμο. Αν και ελάχιστοι μπόρεσαν να το πράξουν αυτό, όσοι το έκαναν επιδοκίμασαν κάθε προσπάθεια για ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Επίσης, ορισμένοι εξέφρασαν την αγανάκτησή τους για το υπάρχον καθεστώς.

3.1.1 Ερευνητικές Ερωτήσεις, Α ομάδα

Συνοψίζοντας, οι βασικές ερωτήσεις (Α ομάδα ερωτήσεων) που θα επιχειρηθεί να ερευνηθούν μέσω του πρώτου ερωτηματολογίου που θα διανεμηθεί στις επιχειρήσεις, είναι οι εξής:

E1: πόσο κοστίζουν για μία επιχείρηση οι διαδικασίες πρόσληψης ενός επιπλέον εργαζόμενου;

E2: πόσο επιβαρύνει το κόστος του λογιστηρίου μίας επιχείρησης οι διοικητικές διαδικασίες που ανακύπτουν από το εργατικό και ασφαλιστικό δίκαιο;

E3: Θα εμπιστευόντουσαν οι επιχειρήσεις την προτεινόμενη από το συγγραφέα εφαρμογή;

E4: Τι επιφυλάξεις θα είχαν ως προς την προτεινόμενη εφαρμογή;

E5: Ανεξάρτητα εάν εμπιστευόντουσαν αρχικά την προτεινόμενη εφαρμογή πιστεύουν ότι αυτή θα έπρεπε να δημιουργηθεί;

3.1.3 Το δείγμα

Για τη συλλογή του δείγματος υπήρξε διαχωρισμός των επιχειρήσεων σε πέντε βασικές κατηγορίες. Σε εμπορικές, βιομηχανικές, παροχής υπηρεσιών, ξενοδοχειακές και εστίασης. Μεγάλος αριθμός εργαζομένων απασχολείται και στον κλάδο των κατασκευών, ο κλάδος όμως αυτός εξαιρέθηκε από την παρούσα μελέτη καθώς, στο κλάδο αυτό επικρατεί ειδικό καθεστώς διοικητικών διαδικασιών και ειδική νομοθεσία. Οι επιχειρήσεις διαχωρίστηκαν κατά αυτόν τον τρόπο σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία που αντλήθηκαν από το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας και συγκεκριμένα από το Τμήμα Κοινωνικής Επιθεώρησης Ηρακλείου. Σύμφωνα λοιπόν με τα στοιχεία αυτά οι ανωτέρω κλάδοι αποτελούν του κλάδους με τη μεγαλύτερη κατάθεση συμπληρωματικών πινάκων προσωπικού (δηλαδή προσλήψεων). Βεβαίως δεν υπάρχει απόλυτη ισοκατανομή των κλάδων. Επίσης πολλές επιχειρήσεις έχουν πολλές δραστηριότητες και μερικές φορές υπάρχει σύγχυση ως προς το ποια δραστηριότητα υπερισχύει και πρέπει να αναφέρεται ως φερόμενη κύρια δραστηριότητα. Έγινε προσπάθεια όμως το ερωτηματολόγιο να λάβουν περίπου 50 επιχειρήσεις από κάθε κλάδο δηλαδή στο σύνολο 250 επιχειρήσεις. Το ερωτηματολόγιο είχε συνταχθεί σε ηλεκτρονική μορφή, ώστε να δημιουργηθεί ηλεκτρονικό αρχείο για να περιορισθούν τα φαινόμενα υποψίας αλλοίωσης του αποτελέσματος. Επίσης ελήφθη υπόψη η εμπειρία που αποκομίσθηκε από το πιλοτικό ερωτηματολόγιο το οποίο είχε μοιρασθεί λίγους μήνες νωρίτερα, τον Δεκέμβριο του 2011, όπου αυτό συμπληρώθηκε σε έντυπο, άμεσα από τους εκπροσώπους των επιχειρήσεων που κατέθεταν πίνακα προσωπικού την περίοδο εκείνη. Καθώς, οι εκπρόσωποι που προσέρχονται στις υπηρεσίες για κατάθεση εντύπων είναι συνήθως οι βοηθοί και όχι οι αρχιλογιστές, ή οι υπεύθυνοι μίας επιχείρησης (όπως οι διευθυντές ή οι ιδιοκτήτες). Επιπροσθέτως, δεν ήταν επιθυμητό το ερωτηματολόγιο να συμπληρώνεται σε κατάσταση πίεσης και εξαναγκασμού καθώς έτσι θα λαμβανόταν πολύ μεγαλύτερο δείγμα αλλά αυτό θα ήταν αναξιόπιστο. Αντίθετα επιθυμητό ήταν οι επιχειρήσεις να απαντήσουν ειλικρινά και υπεύθυνα, ώστε το δείγμα που θα λαμβανόταν να ήταν αντιπροσωπευτικότερο του πληθυσμού. Ο

πληθυσμός σε πανελλήνιο επίπεδο είναι πάρα πολύ μεγάλος και κατά συνέπεια όσο μεγάλο δείγμα και να λαμβανόταν θα ήταν σε ποσοστιαία αναλογία πολύ μικρό σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό. Έτσι το ερωτηματολόγιο δινόταν στον εκπρόσωπο της επιχείρησης που προσερχόταν στην Υπηρεσία (ο ηλεκτρονικός σύνδεσμος), ή λαμβανόταν το e-mail της επιχείρησης και αποστέλλόταν αυτό μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Επίσης, στον εκπρόσωπο γινόταν μία σύντομη περιγραφή του αντικειμένου του ερωτηματολογίου και κυρίως μία σύντομη παρουσίαση των πληροφοριακών συστημάτων ανάμεσα στα οποία είχε να επιλέξει η επιχείρηση. Ο λόγος αυτός είναι και ο λόγος που προτιμήθηκε να επιλεγεί δείγμα από μία συγκεκριμένη περίοδο, ώστε να μπορέσουν να γίνουν αυτές οι σύντομες παρουσιάσεις. Είχε κριθεί πως το ερωτηματολόγιο ήταν πολύ δύσκολο να γίνει πλήρως κατανοητό από την εισαγωγή που περιείχε καθώς αυτή ήταν αρκετά σύντομη. Δεν δημιουργήθηκε μεγαλύτερη εισαγωγή στο ερωτηματολόγιο καθώς υπήρχε η πιθανότητα αυτή να μην διαβαστεί καθόλου ή να διαβαστεί πολύ επιπόλαια. Γνωρίζοντας την κουλτούρα των ανθρώπων του Ηρακλείου, αυτοί δεν είναι ιδιαίτερα υπομονετικοί ούτε εξοικειωμένοι σε τέτοιου είδους έρευνες. Αντίθετα είναι πολύ επιφυλακτικοί και καχύποπτοι. Η σύντομη όμως εισαγωγή σε συνδυασμό με την προφορική ενημέρωση (και με την προϋπόθεση ότι αυτή θα μεταφερόταν χωρίς αλλοιώσεις στους υπευθύνους), ενίσχυε την πιθανότητα ορθής αντίληψης των θεμάτων και τη λήψη μίας αμερόληπτης απάντησης. Έτσι το ερωτηματολόγιο έλαβαν 250 επιχειρήσεις από τους πέντε προαναφερθείσες κλάδους. Λίγο περισσότερα ερωτηματολόγια έλαβε ο κλάδος παροχής υπηρεσιών, καθώς λόγω του ότι η τουριστική περίοδος καθυστέρησε να εκκινήσει φέτος στο Νομό Ηρακλείου το 2012, περισσότερες προσλήψεις έγιναν από 15 έως 30 Μαρτίου σε επιχειρήσεις συμβούλων παροχής υπηρεσιών, φύλαξης, καθαρισμού, τουριστικά γραφεία κτλ. Κατά συνέπεια ο κλάδος παροχής υπηρεσιών υπερισχύει σε μέγεθος των υπολοίπων και γενικά δεν ελήφθη μεγάλο δείγμα από εποχιακές επιχειρήσεις.

Επίσης, οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν ανάλογα το μέγεθός τους σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων⁷, με την κατηγορία όμως των πολύ μικρών επιχειρήσεων, δηλαδή επιχειρήσεων από 0-9 άτομα προσωπικό να διαχωρίζεται σε δύο υποκατηγορίες: από 1-3 και από 4-9 άτομα, λόγω του ότι στην

⁷ Σύσταση 2003/361/EK της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 6ης Μαΐου 2003, «σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων», Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, L 124 της 20.05.2003

περιοχή του Ηρακλείου δραστηριοποιείται μεγάλος αριθμός πάρα πολύ μικρών οικογενειακών επιχειρήσεων. Ο διαχωρισμός αυτός έλαβε χώρα για να ερευνηθεί η υπόθεση εάν οι οικογενειακές επιχειρήσεις συμπεριφέρονται διαφορετικά από τις πολύ μικρές. Όπως όμως τελικώς διαπιστώθηκε, ο διαχωρισμός αυτός στην παρουσίαση δεν θα προσέφερε κάποιο επιπλέον στοιχείο, αφού τα αποτελέσματα των δύο υποκλάδων ήταν πολύ παρεμφερή και για το λόγο αυτό στο κεφάλαιο ανάλυση ο διαχωρισμός αυτός δεν παρουσιάζεται. Συμπληρώνεται, ότι το δείγμα έλαβαν: περισσότερες πολύ μικρές επιχειρήσεις, αρκετές μικρές επιχειρήσεις, λίγες επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους και ελάχιστες μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς στην περιοχή αυτή αλλά και γενικά στην Ελλάδα δεν υπάρχουν πολλές από αυτές. Η κατανομή του δείγματος ως προς το μέγεθος της επιχείρησης είναι παρόμοιο με την κατανομή των επιχειρήσεων σε πανελλήνιο επίπεδο. Αυτό ενισχύει την πιθανότητα το δείγμα μας να ήταν ορθά κατανεμημένο, αμερόληπτο και αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού.

Τελικώς το ερωτηματολόγιο συμπλήρωσαν 77 επιχειρήσεις. Το ένα όμως ερωτηματολόγιο περιείχε αντικρουόμενη απάντηση και απορρίφθηκε, καθώς δήλωνε πως δεν υπάρχει ανάγκη για ηλεκτρονική διακυβέρνηση αλλά από την άλλη επέλεξε το πληροφοριακό προτεινόμενο σύστημα, δηλαδή την παροχή ενός συστήματος μισθοδοσίας. Έδωσε λοιπόν την εικόνα ότι συμπληρώθηκε ανεύθυνα και εξαιρέθηκε. Επίσης εξαιρέθηκε ερωτηματολόγιο που απαντήθηκε από άλλη περιοχή της Ελλάδος, προφανώς λαμβάνοντας τον ηλεκτρονικό σύνδεσμο από συνάδελφό του της περιοχής Ηρακλείου. Τονίζεται ότι για τον λόγο αυτό υπήρχε πεδίο υποχρεωτικής συμπλήρωσης στο ερωτηματολόγιο, με αναφορά στην τοποθεσία της δραστηριότητας της επιχείρησης, ώστε να εντοπισθούν παρόμοια φαινόμενα. Το δείγμα μας εκφράζει την τοπική κουλτούρα μόνο, θέμα που ρητά αναφέρεται στους περιορισμούς της παρούσας μελέτης. Με τον τρόπο όμως του αποκλεισμού άλλων περιοχών, περισσότερο αποκτά χαρακτήρα προσδιορισμού και όχι περιορισμού. Σίγουρα όμως αποτελεί ευκαιρία για περαιτέρω έρευνα. Βεβαίως η δυσκολία κατανόησης των εννοιών που αναφέρονται, των προτεινόμενων εφαρμογών, καθώς οι ερωτήσεις σε μία υποθετική και όχι πραγματική βάση, καθιστούν την έρευνα στο χώρο πάρα πολύ δύσκολη και καταπονητική.

Το καθαρό δείγμα του ερωτηματολογίου αποτελούν 75 απαντήσεις από επιχειρήσεις του Ηρακλείου. Το δείγμα είναι μικρό, αλλά τα αποτελέσματα που απορρέουν είναι πάρα πολύ όμοια με τα αποτελέσματα του πιλοτικού ερωτηματολογίου που έλαβε

χώρα όπως προαναφέρθηκε μερικούς μήνες πρωύτερα. Επίσης, κατά την διάρκεια λήψης του δείγματος, και ενώ είχαν απαντηθεί 55 ερωτηματολόγια, εξήχθησαν ενδεικτικά αποτελέσματα τα οποία σχεδόν ταυτίζονται με τα αποτελέσματα του τελικού δείγματος. Αυτό μας δίνει την αισιοδοξία ότι όσο μεγαλύτερο δείγμα και να λαμβάναμε, τα αποτελέσματα δεν θα διαφοροποιούντουσαν σημαντικά και κατά συνέπεια το δείγμα μας αν και μικρό, αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα του γενικού πληθυσμού. Βεβαίως το ότι το δείγμα είναι μικρό αναφέρεται επίσης μαζί με το θέμα της κουλτούρας στους περιορισμούς της παρούσας μελέτης. Ένα επιπρόσθετο γεγονός που ενισχύει ακόμα περισσότερο την αξιοπιστία του δείγματος, είναι οι εκατοντάδες προφορικές επαφές και συνεντεύξεις που διενεργήθηκαν κατά το τελευταίο εξάμηνο, τόσο με λογιστές, όσο και με διευθυντές και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων. Η εικόνα λοιπόν που αποκομίστηκε είναι επίσης παρόμοια με την εικόνα που προέκυψε από το τελικό δείγμα. Όπως συμπεραίνεται, ο συνδυασμός όλων των ανωτέρω μας δίνει την πεποίθηση ότι δεν θα υπάρχουν ιδιαίτερες αποκλίσεις από τις τάσεις του δείγματος σε σχέση με αυτές του πληθυσμού.

3.2.0 Ερωτηματολόγιο για Επιθεωρητές Εργασίας (B)

Όπως προαναφέρθηκε όμως, τα αποτελέσματα που πιθανολογεί ο συγγραφέας ότι θα επέλθουν με την εγκατάσταση και λειτουργία της προτεινόμενης εφαρμογής ΠΠΜ δεν είναι τίποτα περισσότερο από μία πεποίθηση και μία προσωπική εκτίμηση. Με τη χρησιμοποίηση λοιπόν μίας τεχνικής ερωτηματολογίων, της ονομαζόμενης “Delphi technique”, επιχειρείται να εκτιμηθεί και από τρίτους, ειδικούς όμως του θέματος (panel of experts), κατά πόσο οι εκτιμήσεις αυτές είναι βάσιμες. Γίνεται προσπάθεια λοιπόν με τις απόψεις μίας ομάδας εμπειρογνομόνων και άμεσων χρηστών των διαδικασιών αλλά κυρίως γνώστες της τεχνικής των ελέγχων, να ενισχυθεί η πεποίθηση ότι η προτεινόμενη εφαρμογή θα επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα για όλους τους ενδιαφερόμενους. Κυρίως δε να ερευνηθεί, ποια από τις προαναφερόμενες υποθέσεις θα βοηθούσε περισσότερο στο να γίνουν οι κρατικοί έλεγχοι αποτελεσματικότεροι και αποδοτικότεροι. Η μέθοδος Delphi συνήθως χρησιμοποιείται μεταξύ ειδικών ενός θέματος, ειδικοί που καλούνται μέσω μιας διαδικασίας να κρίνουν και να συγκλίνουν προς τη πιθανή έλευση ενός μελλοντικού

γεγονότος και ως προς τα ενδεχόμενα αποτελέσματα που μπορεί το γεγονός αυτό να επιφέρει. Με απλά λόγια χρησιμοποιείται για να προβλέψει την επίδραση ενός γεγονότος στο μέλλον. Στην παρούσα μελέτη η ομάδα των ειδικών αποτελείται από Επιθεωρητές του Υπουργείου Εργασίας, καθώς οι Επιθεωρητές Εργασίας είναι οι περισσότεροι ενήμεροι σε θέματα εργατικού και ασφαλιστικού δικαίου. Επιπροσθέτως, είναι οι εκτελεστές των επιτόπιων ελέγχων, γνωρίζουν τις αδυναμίες που υπάρχουν στις διαδικασίες, και άρα είναι οι πλέον αρμόδιοι για να μπορέσουν να εκτιμήσουν τις πιθανές επιδράσεις που πιθανότατα θα έχει η προτεινόμενη εφαρμογή στον επιτόπιο έλεγχο.

Η Delphi technique δεν είναι τίποτα περισσότερο από μία μέθοδο ερωτηματολογίου, η οποία όμως αποτελείται από περισσότερους από δύο γύρους. Κατά τη διαδικασία των γύρων η ομάδα συμπληρώνοντας τα ερωτηματολόγια, εκφράζει συνήθως σε κλίματα ή σε ποσοστά τη πιθανότητα να επισυμβεί μία κατάσταση ή ένα γεγονός. Κατά τη διάρκεια των επόμενων γύρων, επιστρέφονται στον κάθε ειδικό συμμετέχοντα οι απαντήσεις του προηγούμενου γύρου, όλου του πάνελ καθώς και ανώνυμα τα σχόλια που ενδεχομένως ορισμένοι να έχουν κάνει. Ο κάθε συμμετέχον μπορεί λοιπόν να επανεκτιμήσει έχοντας γνώμονα όχι μόνο τις προσωπικές του απόψεις, αλλά και τις απόψεις των υπολοίπων μελών του πάνελ. Πολύ επικοινωνητικά μπορούν να αποδειχθούν τα σχόλια και για το λόγο αυτό θα πρέπει να παρακαλούνται οι ειδικοί να μην συμπληρώνουν απλά το ερωτηματολόγιο, άλλα όπου κρίνουν να το σχολιάζουν. Σκοπός, της μεθόδου αυτής είναι κατά τον τελευταίο γύρο τα ποσοστά που έχουν δώσει οι συμμετέχοντες να μην έχουν μεγάλο εύρος και στην ουσία να υπάρχει σύγκλιση των απαντήσεων και των απόψεων, ή από την άλλη πλευρά και κατά το τέλος των γύρων, θα να γίνεται ξεκάθαρο ότι το πάνελ δεν συγκλίνει ως προς τις απόψεις του (Baldwin & Trinkle, 2011).

Στην παρούσα μελέτη αποδέχτηκαν να λάβουν μέρος και στους τρεις προγραμματισμένους γύρους δώδεκα από τους δεκαεφτά Επιθεωρητές Εργασίας από τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Κρήτης. Επιλέχτηκε η περιοχή της Κρήτης, καθώς και το δείγμα που λαμβάνεται για το ερωτηματολόγιο Α είναι επίσης Ηρακλειώτικες επιχειρήσεις και εκφράζει την τοπική κουλτούρα και φιλοσοφία.

Το ερωτηματολόγιο διαχωρίστηκε σε τρεις πίνακες. Ο πρώτος πίνακας περιέχει τις διαδικασίες που σύμφωνα με το Υπουργείο Εργασίας πρόκειται να γίνουν ηλεκτρονικές μέσω του σχεδιασμένου ΟΠΣ-ΣΕΠΕ, όπως αυτές αναλύθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο. Συνοπτικά οι διαδικασίες είναι:

1. Ηλεκτρονική απογραφή των παραρτημάτων της επιχείρησης
2. Ηλεκτρονική απογραφή των εργαζομένων στην επιχείρηση
3. Αναγγελίας Πρόσληψης Εργαζομένου
4. Αναγγελίας Οικειοθελούς Αποχώρησης Μισθωτού
5. Καταγγελίας Σύμβασης Εργασίας Αορίστου Χρόνου
6. Βεβαίωσης-Δήλωσης για τη Λύση Συμβάσεως Ορισμένου Χρόνου ή Έργου
7. Πινάκων Προσωπικού (συγκεντρωτικών, συμπληρωματικών κτλ.)
8. Συμβάσεων μερικής και εκ περιτροπής απασχόλησης
9. Αναγγελίας Υπερωριακής Απασχόλησης
10. Αίτησης για έγκριση Υπερωριακής Απασχόλησης
11. Αναγγελία για τη μη πραγματοποίηση εγκεκριμένων υπερωριών
12. Αίτηση για Απασχόληση κατά Κυριακή ή Αργία
13. Αίτησης για έγκριση κατάτμησης αδειάς
14. Γνωστοποίησης διαθεσιμότητας μισθωτών κτλ.
15. Βιβλίου Ημερησίων Δελτίων Απασχολουμένου Προσωπικού
16. Βιβλίου Δρομολογίων Αυτοκινήτων
17. Βιβλιαρίου Εργασίας οδηγών τουριστικών λεωφορείων

Ο δεύτερος πίνακας παρουσιάζει τις επιπλέον διαδικασίες που σύμφωνα με το προτεινόμενο ΠΠΜ θα γίνουν ηλεκτρονικές:

- Εκκαθαριστικά αναλυτικά σημειώματα
- Αποδείξεις πληρωμής συσχετισμένα με τα εκκαθαριστικά σημειώματα
- Ατομικές Συμβάσεις Εργασίας
- Βιβλίο Κανονικών Αδειών

Βεβαίως πρέπει να τονιστεί ότι σύμφωνα με την προτεινόμενη εφαρμογή, στην ουσία οι περισσότερες διαδικασίες δεν θα γίνουν ηλεκτρονικές αλλά θα καταργηθούν εντελώς. Επίσης, η επιπρόσθετη πληροφόρηση που θα δύναται να αντλούν οι δημόσιες Υπηρεσίες μέσω ΠΠΜ δεν θα απαιτεί κάποια επιπλέον ενέργεια εκ μέρους των επιχειρήσεων για να χαρακτηριστεί διαδικασία. Απλά θα είναι διαθέσιμη ως πληροφορία στη βάση δεδομένων, βάση στην οποία θα έχουν πρόσβαση οι κρατικές Υπηρεσίες.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, οι Επιθεωρητές καλούνται να εκτιμήσουν, τόσο για τον πίνακα 1 όσο και για τον πίνακα 2, το βαθμό στον οποίο κάθε ηλεκτρονική

διαδικασία θα βοηθήσει στην καταπολέμηση της γραφειοκρατίας και στην βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του ελέγχου, σε μία κλίμακα «likert» από το ένα (1) μέχρι και το πέντε (5).

Τέλος, μέσω του πίνακα 3, το πάνελ καλείται να εκτιμήσει (και σε ποιο βαθμό) ποια από τα δύο προαναφερθείσα πληροφοριακά συστήματα (ΟΠΣ-ΣΕΠΕ ή ΠΠΜ) θα βελτιώνει περισσότερο τον επιτόπιο έλεγχο και κατά συνέπεια θα υποβοηθούσε ώστε:

- να αυξανόταν η ταχύτητα του ελέγχου
- να περιοριζόταν το ελεγκτικό αντικείμενο του επιτόπιου ελέγχου
- να απλοποιούταν ο έλεγχος και θα απαιτούσε υποστήριξη από λιγότερο εξειδικευμένα άτομα
- να αυξανόταν η αποτελεσματικότητα του ελέγχου
- Συμπερασματικά, να βοηθούσε στον περιορισμό του προβλήματος της αδήλωτης εργασίας

Στην ουσία δηλαδή ο πίνακας 3 αποτελεί τη σύγκριση των συστημάτων ΟΠΣ-ΣΕΠΕ και ΠΠΜ, ώστε να προκύψει ποιο από τα δύο αυτά συστήματα υπερέχει του άλλου. Και στον πίνακα αυτό η διαβάθμιση των επιλογών γίνεται σε μία κλίμακα «likert» από το ένα (1) μέχρι και το πέντε (5).

Για την κατανόηση του ερωτηματολογίου υπήρχε προοίμιο περίπου μεγέθους δύο σελίδων. Στο προοίμιο αναφερόταν οι προθέσεις του Υπουργείου Εργασίας μέσω της σχεδιασμένης εφαρμογής ΟΠΣ-ΣΕΠΕ και γινόταν μερική περιγραφή της προτεινόμενης εφαρμογής ΠΠΜ. Επιχειρήθηκε το κείμενο αυτό να είναι όσο γίνεται πιο περιεκτικό και κατανοητό, ώστε να δώσει μία εικόνα για την επιχειρούμενη προσπάθεια, αλλά ταυτόχρονα να μην είναι κουραστικό, ώστε να αποφευχθούν οι περιπτώσεις μέλη του πάνελ να μην το διαβάσουν ή να το διαβάσουν επιπόλαια. Επίσης, στο προοίμιο υπήρχε παραπομπή για περαιτέρω ενημέρωση στο τεύχος της υπ' αριθ. 5/2011 προκήρυξης προχείρου διαγωνισμού επιλογής αναδόχου για το έργο «Καθορισμός προδιαγραφών του ΟΠΣ-ΣΕΠΕ» (Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος). Τέλος στο ερωτηματολόγιο ζητούνται ανώνυμα ορισμένα προσωπικά στοιχεία των συμμετεχόντων, όπως η ηλικία, η προϋπηρεσία, το φύλλο κτλ.

3.2.1 Ερευνητικές Ερωτήσεις

Συνοψίζοντας, οι βασικές ερωτήσεις (Β' ομάδα ερωτήσεων) που θα επιχειρηθεί να ερευνηθούν μέσω του δεύτερου ερωτηματολογίου που θα διανεμηθεί στους Επιθεωρητές Εργασίας, είναι οι εξής:

Ε6: Το προτεινόμενο Πληροφοριακό Πρόγραμμα Μισθοδοσίας (ΠΠΜ) θα μπορέσει να περιορίσει το πρόβλημα της γραφειοκρατίας σε θέματα εργατικού και ασφαλιστικού δικαίου;

Ε7: Το προτεινόμενο Πληροφοριακό Πρόγραμμα Μισθοδοσίας (ΠΠΜ) θα μπορέσει να περιορίσει το φαινόμενο της αδήλωτης εργασίας;

Κεφάλαιο IV

4.0 Ανάλυση

Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει ανάλυση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τα δύο ερωτηματολόγια. Στην πρώτη ενότητα θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν τα αποτελέσματα από τις απαντήσεις που έδωσαν οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων σχετικά με τις προθέσεις των οργανισμών τους και στη δεύτερη ενότητα θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα από τις εκτιμήσεις που έκαναν οι Επιθεωρητές Εργασίας σχετικά με την επίδραση των δύο πληροφοριακών συστημάτων στη γραφειοκρατία, στην απλοποίηση του ελέγχου και στην καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας.

4.1.0 Ανάλυση ερωτηματολογίου για επιχειρήσεις (Α)

Τα εμπειρικά αποτελέσματα που παρουσιάζονται στην παρούσα μελέτη αποκτήθηκαν με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου όπως αυτό αναλύθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Η πλειοψηφία των απαντήσεων δόθηκε από τους λογιστές των επιχειρήσεων, η οποίοι έδειξαν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, προφανώς γιατί αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της γραφειοκρατίας στα θέματα της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας περισσότερο από τον καθένα μέσα σε μία επιχείρηση. Όπως διαπιστώνεται από τον πίνακα κατωτέρω μόλις το 13% των απαντήσεων δόθηκε από ιδιοκτήτες και 9% από τη Διοίκηση της Επιχείρησης. Ενδιαφέρον παρουσιάζει ότι οι Διοικητές των επιχειρήσεων είναι πιο επιφυλακτικοί στην υιοθέτηση της προτεινόμενης εφαρμογής. Όσον αφορά το φύλο των αντιπροσώπων που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο, οι περισσότεροι από αυτούς ήταν άνδρες, αλλά το φύλο δεν διαπιστώθηκε να διαδραματίζει σπουδαίο λόγο στην επιλογή των επιχειρήσεων, ούτε η ηλικία επίσης. Φαίνεται όμως ότι το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε στην πλειοψηφία του από άτομα ηλικίας 36-50 ετών. Άτομα μεγαλύτερα από 50 ετών δεν είχαν μεγάλη συμμετοχή. Το τελευταίο σημείο συνδυάζεται με το γεγονός ότι κατά πάσα πιθανότητα υπάρχει μία ομάδα ατόμων που είναι προσαρμοσμένα στο υπάρχον καθεστώς, κυρίως άτομα μεγάλης ηλικίας που δεν έχουν ιδιαίτερη εξοικείωση με ηλεκτρονικές εφαρμογές. Τα άτομα λοιπόν αυτά,

εμμέσως εξαιρέθηκαν από την διανομή του ερωτηματολογίου μόνο σε ηλεκτρονική μορφή, θέμα που όπως προαναφέρθηκε, αποτελεί «περιορισμό» στη παρούσα μελέτη. Κατωτέρω παρουσιάζονται σε πίνακες οι απαντήσεις των .

Πίνακας 4.1 Απαντήσεις Α ερωτηματολογίου 1^ο μέρος

	Αριθμός απαντήσεων	%	Την προτεινόμενη εφαρμογή επέλεξαν	
Ο ρόλος σας στην επιχείρηση				
Λογιστής	58	77%	32	55%
Ιδιοκτήτης	10	13%	5	50%
Από τη Διοίκηση	7	9%	2	29%

Φύλο				
Ανδρας	61	81%	31	51%
Γυναίκα	14	19%	8	57%

Ηλικία				
-35	26	35%	15	57%
36-50	35	51%	19	54%
51+	11	15%	5	45%

Το εκτιμώμενο κόστος από τις επιχειρήσεις για την διαδικασία πρόσληψης ενός επιπλέον εργαζόμενου, όπως προέκυψε από την πλειοψηφία των απαντήσεων (78%) στο ερωτηματολόγιο είναι τουλάχιστον 20€, ενώ το 50% των επιχειρήσεων του δείγματος εκτιμάει το κόστος αυτό στα 30€. Περισσότερο δηλαδή, από ένα ολόκληρο ημερομίσθιο εργάτη, αφού σύμφωνα με την Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας σε συνδυασμό με την Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 06/28-02-2012 και την ερμηνευτική εγκύκλιο 4601/304/12-03-12, το βασικό μιστό ημερομίσθιο για έναν που έχει μέχρι 3 χρόνια προϋπηρεσία και δεν είναι παντρεμένος είναι 26,18€. Αντίστοιχα για ένα εργαζόμενο που δεν είναι μεγαλύτερος από 25 χρονών, το ημερομίσθιο αυτό είναι ακόμα χαμηλότερο, μόλις 22,83€. Το ημερομίσθιο αυτό αναφέρεται σε εργασία έξι ωρών και σαράντα λεπτών, αλλά επειδή είναι μιστό, στην ουσία ισοδυναμεί περίπου με το καθαρό ημερομίσθιο οκτάωρης εργασίας.

Πίνακας 4.2 Απαντήσεις Α ερωτηματολογίου 2^ο μέρος

Εκτιμώμενο κόστος για τις διαδικασίες πρόσληψης ενός επιπλέον εργαζομένου	Αριθμός απαντήσεων	%	Την προτεινόμενη εφαρμογή επέλεξαν	
5€	5	7%	3	60%
10€	11	15%	5	45%
20€	22	29%	11	50%
30€	12	16%	8	66%
Πάνω από 30€	24	32%	12	50%
άλλο	1	1%		

Πόσες μεταβολές προσωπικού πραγματοποιείται κάθε μήνα (προσλήψεις, απολύσεις, αποχωρήσεις)	Αριθμός απαντήσεων	%	Την προτεινόμενη εφαρμογή επέλεξαν	
1	22	29%	12	54%
2-5	24	32%	13	54%
6-10	16	21%	9	56%
10-20	9	12%	4	44%
21	4	5%	1	25%

πόσο επιβαρύνει το κόστος του λογιστηρίου σας η ύπαρξη των διαδικασιών ενημέρωσης του δημοσίου?	Αριθμός απαντήσεων	%	Την προτεινόμενη εφαρμογή επέλεξαν	
0.5	7	9%	4	57%
1	14	19%	4	29%
5	30	40%	13	43%
10	16	21%	12	75%
Περισσότερο	8	11%	6	75%

Κινδυνεύετε να σας επιβληθεί πρόστιμο επειδή δυσκολεύεστε να ακολουθήσετε έγκαιρα όλες τις νόμιμες διαδικασίες?	Αριθμός απαντήσεων	%	Την προτεινόμενη εφαρμογή επέλεξαν	
Ναι συχνά	41	55%	23	56%
Ναι αλλά σπάνια	30	40%	16	53%
Όχι	4	5%	0	0%

Θεωρείτε επιτακτική την ανάγκη για ηλεκτρονική διακυβέρνηση?	Αριθμός απαντήσεων	%	Την προτεινόμενη εφαρμογή επέλεξαν	
Ναι	75	100%	39	52%
Όχι				

Στο κόστος αυτό, εκτός από το κόστος των εργατοωρών του υπαλλήλου που συντάσσει και καταθέτει τα έντυπα, οι περισσότερες επιχειρήσεις συμπεριλαμβάνουν και λοιπά έξοδα, όπως το κόστος μετάβασης και επιστροφής του υπαλλήλου προς και από τις Υπηρεσίες, το κόστος στάθμευσης, τα μικροέξοδα εκτύπωσης, γραφικής ύλης κτλ. Με την ενεργοποίηση ηλεκτρονικής διακυβέρνησης η διαδικασία θα απλοποιηθεί. Με την υπόθεση Α θα απαιτείται αποστολή δύο μεμονωμένων και ανεξάρτητων ηλεκτρονικών αναφορών. Με την υπόθεση Β, με αναδιάταξη των διαδικασιών δηλαδή και χρήση πιο προηγμένων γλωσσών επικοινωνίας, θα απαιτείται μία μόνο ηλεκτρονική αναφορά η οποία πιθανότατα θα καλύπτει και περαιτέρω διαδικασίες. Ενώ με την υπόθεση Γ το μόνο που θα απαιτείται από την επιχείρηση, θα είναι να καταχωρίσει έγκαιρα τον εργαζόμενο στο μισθοδοτικό της πρόγραμμα, το οποίο ούτως ή άλλως θα έπραττε κατά την διαδικασία έκδοσης της μισθοδοσίας. Σημειώνεται, ότι για το θέμα που αφορά τον πίνακα προσωπικού, οποιαδήποτε τροποποίηση πραγματοποιηθεί στο πρόγραμμα εργασίας ή στις αποδοχές του εργαζόμενου θα πρέπει να επαναλαμβάνεται η διαδικασία: σύνταξης, αποστολής στο Σ.Ε.Π.Ε., σφράγισης και επιστροφής αυτού στην επιχείρηση. Από το ερωτηματολόγιο προέκυψε ότι οι επιχειρήσεις στην πλειοψηφία τους εκτιμούν ότι οι διοικητικές διαδικασίες που επιβάλλει η εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία επιβαρύνουν το κόστος του λογιστηρίου περίπου 5%. Επίσης, από το 55% των

απαντήσεων προέκυψε ότι η επιχειρήσεις κινδυνεύουν συχνά να τους επιβληθούν διοικητικές κυρώσεις επειδή δυσκολεύονται να ακολουθήσουν έγκαιρα όλες τις νόμιμες διαδικασίες. Μόλις το 40% δήλωσε ότι κινδυνεύει σπάνια, ενώ μόνο το 5% δήλωσε πως δεν κινδυνεύει καθόλου. Σημειώνεται ότι οι διοικητικές κυρώσεις κυμαίνονται από 500,00€ έως 50.000,00€ ανά παράβαση. Επίσης παρατηρήθηκε ότι οι επιχειρήσεις εστίασης και οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο από τις υπόλοιπες.

Μία από τις σημαντικότερες ερωτήσεις που κληθήκαν να απαντήσουν οι επιχειρήσεις στο ερωτηματολόγιο Α, αφορά τις δύο βασικές υποθέσεις λειτουργίας εφαρμογών που παρουσιάζονται στη παρούσα μελέτη. Τη σχεδιαζόμενη από το Υπουργείο Εργασίας ΟΠΣ-ΣΕΠΕ (Ολοκληρωμένο πληροφοριακό Σύστημα – Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας) και την προτεινόμενη από το συγγραφέα ΠΠΜ (Πληροφοριακό Πρόγραμμα Μισθοδοσίας). Οι επιχειρήσεις λοιπόν μέσω των εκπροσώπων τους κλήθηκαν να επιλέξουν ποια εφαρμογή θα χρησιμοποιούσαν σε μία υποτιθέμενη λειτουργία αυτών. Επίσης, στην ερώτηση υπήρχαν και εναλλακτικές επιλογές, όπως η αποστολή αναφορών σε εξελιγμένες γλώσσες όπως το πρότυπο XBRL. Οι επιχειρήσεις στο σύνολό τους αναγνώρισαν την ανάγκη για επέκταση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε θέματα εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας. Ο πίνακας κατωτέρω παρουσιάζει τα αποτελέσματα της έρευνας, εστιασμένα όμως στα δύο βασικά πληροφοριακά συστήματα ΟΠΣ-ΣΕΠΕ και ΠΠΜ. Στην εφαρμογή ΟΠΣ-ΣΕΠΕ ενσωματώθηκαν και οι απαντήσεις για εναλλακτικές μορφές αποστολής ηλεκτρονικών αναφορών. Τα συνολικά αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στο προσάρτημα.

Πίνακας 4.3 Απαντήσεις Α ερωτηματολογίου 3^ο μέρος

	Δείγμα	A ΟΠΣ - ΣΕΠΕ	B ΠΠΜ
Συνολικά	100%	48%	52%
Εποχιακές	23%	47%	53%
Μη εποχιακές	77%	48%	52%

Βιομηχανικές	13%	50%	50%
Εμπορικές	21%	50%	50%
Παροχής Υπηρεσιών	43%	40%	60%
Ξενοδοχειακές	13%	50%	50%
Επισιτιστικά	9%	71%	29%

Πολύ μικρές	57%	33%	67%
Μικρές	27%	65%	35%
Μεσαίες	13%	70%	30%
Μεγάλες	3%	100%	0%

Όπως διακρίνεται από τον ανωτέρω πίνακα, όσο μικρότερη είναι μία επιχείρηση, τόσο περισσότερο πρόθυμη είναι να υιοθετήσει την προτεινόμενη εφαρμογή μέσω υπολογιστικών νεφών. Συμπέρασμα το οποίο είναι πολύ λογικό, εάν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις δεν είναι εύκολα πρόθυμες να τροποποιήσουν τα πληροφοριακά τους συστήματα σε αντίθεση με τις μικρότερες επιχειρήσεις. Σύμφωνα με πληθώρα μελετητών, τα υπολογιστικά νέφη είναι μία ελκυστική επιλογή για μικρομεσαίες επιχειρήσεις (Sultan 2011). Πρέπει να τονισθεί ότι το πρόβλημα της αδήλωτης εργασίας βρίσκεται στο χώρο των πολύ μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αναγκάζοντας τις κυβερνητικές επιτροπές να προσπαθούν να προσφέρουν τεχνική υποστήριξη στις επιχειρήσεις αυτές για να προοθηθεί η δηλωμένη εργασία (Daza, 2005).

Όσον αφορά το διαχωρισμό των επιχειρήσεων σε εποχιακές και μη επιχειρήσεις δεν παρατηρήθηκε κάποια σημαντική σχέση, αν και αναμενόταν οι εποχιακής λειτουργίας επιχειρήσεις να είναι περισσότερο πρόθυμες στην υιοθέτηση προσφερομένων συστημάτων, καθώς τα χρησιμοποιούν λιγότερους μήνες από ότι οι συνεχούς λειτουργίας. Το πιλοτικό ερωτηματολόγιο είχε φανερώσει μία ελαφριά σύγκλιση προς αυτή τη κατεύθυνση.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι το 100% των επιχειρήσεων που ήδη λειτουργούν πληροφοριακά συστήματα σε περιβάλλον υπολογιστικών νεφών, συνέκλιναν προς

την προτεινόμενη εφαρμογή. Αντίθετα, διαπιστώθηκε μία ισχυρή συσχέτιση μεταξύ των επιχειρήσεων που δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν καθόλου από υπολογιστικά νέφη και αυτών που συνέκλιναν προς την σχεδιαζόμενη από το Υπουργείο Εφαρμογή. Προφανώς η έλλειψη εξοικείωσης με την έννοια και τη φιλοσοφία των υπολογιστικών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην επιλογή των επιχειρήσεων. Αφήνει όμως μία αίσθηση αισιοδοξίας, ότι σε βάθος χρόνου όπου έννοιες όπως το «cloud computing» θα γίνονται περισσότερο οικείες στο ευρύ κοινό και τις επιχειρήσεις, όλο και περισσότεροι θα συγκλίνουν προς την προτεινόμενη εφαρμογή, με αποτέλεσμα σε υπάρχει η πεποίθηση ότι τελικά θα γίνει ευρέως αποδεκτή.

Στο κάτωθι πίνακα παρουσιάζονται οι επιφυλάξεις που εξέφρασαν οι επιχειρήσεις μέσω του ερωτηματολογίου:

Πίνακας 4.4 Α ερωτηματολόγιο, επιφυλάξεις επιχειρήσεων

Επιφυλάξεις για:	Mean	Skewness	kurtosis	St.Div.	Αποτέλεσμα
την ασφάλεια απορρήτου των δεδομένων	2.91	0.06	1.80	1.39	Επιφύλαξη
την περίπτωση απώλειας των δεδομένων	2.6	0.35	2.00	1.38	Επιφύλαξη
λόγω διακοπής της ηλεκτρονικής σύνδεσης	2.35	0.70	2.61	1.28	Ελαφριά επιφύλαξη
λόγω της ταχύτητας της σύνδεσης	2.32	0.73	2.70	1.22	Ελαφριά επιφύλαξη
λόγω πιθανών προβλημάτων στα λογισμικά	2.91	0.02	1.56	1.53	Επιφύλαξη

Όπως διαπιστώνεται οι επιχειρήσεις διατηρούν επιφυλάξεις για διάφορα θέματα, αλλά οι επιφυλάξεις αυτές στο σύνολό τους δεν είναι πολύ έντονες. Στο ερωτηματολόγιο υπήρχε η επιλογή κάποιος συμμετέχον να συμπληρώσει επιπροσθέτως κάποια διαφορετική επιφύλαξη, αλλά ουδείς συμπλήρωσε. Κατά την άποψη του συγγραφέα η ισχυρότερη επιφύλαξη που θα έχουν οι επιχειρήσεις για τη συμμετοχή τους σε μία εφαρμογή με ανάλογα χαρακτηριστικά με την προτεινόμενη (επιφύλαξη που όμως δεν αναφερόταν στο ερωτηματολόγιο), θα είναι η «διαφάνεια» που θα προσφέρει μία ανάλογη εφαρμογή. Θα θέλουν δηλαδή οι επιχειρήσεις, οι κρατικοί ελεγκτικοί μηχανισμοί να έχουν τόσο πολύ πληροφόρηση για τα οικονομικά στοιχεία της εταιρίας. Βεβαίως αυτό έχει να κάνει και με τη κουλτούρα και τη συνείδηση του κόσμου. Η συνείδηση των λειτουργών των επιχειρήσεων είναι ένα σημείο που εκτιμάται πως θα βελτιωθεί σημαντικά κατά την άποψη του συγγραφέα, έπειτα από μία εγκατάσταση και λειτουργία ανάλογης εφαρμογής. Εφόσον δοθούν τα κατάλληλα κίνητρα. Δηλαδή για παράδειγμα να έχει έκπτωση στις ασφαλιστικές εισφορές ή/και στη φορολογία όποιος χρησιμοποιεί ανάλογη με την προτεινόμενη εφαρμογή και στην ουσία να μην έχει κίνητρο μία επιχείρηση να είναι παραβάτης.

Η τεχνολογία προχωράει με ταχύτατους ρυθμούς και θέματα όπως η συνδεσιμότητα, η ταχύτητα των δικτύων, η αποθήκευση των δεδομένων βελτιώνονται καθημερινά. Ένας κίνδυνος όμως που θα παραμένει θα είναι αυτός της πρόσβασης των δεδομένων, καθώς οι «hackers» όντως αποτελούν απειλή κάθε διαδικτυακή εφαρμογή και στο μέλλον εκτιμάται ότι η ηλεκτρονική τρομοκρατία θα είναι αυξημένη.

Συνεχίζοντας σε συμπεράσματα που προέκυψαν από επόμενες ερωτήσεις, θα πρέπει να σημειωθεί, ότι ακόμα και επιχειρήσεις που επέλεξαν ως επιθυμητή εφαρμογή την σχεδιασμένη από το Υπουργείο Εργασίας ΟΠΣ-ΣΕΠΕ, οι προτεινόμενες εφαρμογές θα πρέπει να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν καθώς και μόνο ένα μικρό ποσοστό επιχειρήσεων να τις χρησιμοποιούσε θα απόσυμφορίζονταν οι Δημόσιες Υπηρεσίες και θα διευκολυνόταν η εξυπηρέτηση των υπολοίπων.

Περαιτέρω, θα πρέπει να σημειωθεί, ότι σύμφωνα με έκθεση του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (2011), το 60,5% των ελληνικών επιχειρήσεων είναι πολύ μικρές, το 30,7% είναι μικρές, το 7,3% είναι μεσαίου μεγέθους, και μόλις το 1,5% είναι μεγάλες. Καθώς λοιπόν η Ελλάδα κατακλύζεται από πολύ μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις (κατά 98,5%) και καθώς οι επιχειρήσεις αυτές δεν είναι

αρνητικές στη χρησιμοποίηση του προτεινόμενου Πληροφοριακού Προγράμματος Μισθοδοσίας μέσω υπολογιστικών νεφών, είναι πολύ πιθανό ότι η εφαρμογή αυτή θα γίνει ευρέως αποδεκτή, ιδιαίτερα σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Επίσης, εάν το ΠΠΜ είχε τη δυνατότητα της συμβατότητας με ERP συστήματα (Enterprise Resource Planning System) και γενικά να συγχρονίζεται με τα συστήματα παγκοσμίως ίσως να αποτελούσε βασική επιλογή των περισσότερων επιχειρήσεων.

4.1.1 Ερευνητικές Ερωτήσεις, Α ομάδα, ανάλυση

Τέλος παρουσιάζονται συνοπτικά οι απαντήσεις που δόθηκαν από όλα τα ανωτέρω σχετικά με τις ερευνητικές ερωτήσεις που είχαν δοθεί στο προηγούμενο κεφάλαιο

E1: πόσο κοστίζουν για μία επιχείρηση οι διαδικασίες πρόσληψης ενός επιπλέον εργαζόμενου;

Όπως δηλώθηκε από το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων κοστίζουν τουλάχιστον 20€ ανά διαδικασία πρόσληψης.

E2: πόσο επιβαρύνει το κόστος του λογιστηρίου μίας επιχείρησης οι διοικητικές διαδικασίες που ανακύπτουν από το εργατικό και ασφαλιστικό δίκαιο;

Από την πλειοψηφία των επιχειρήσεων προέκυψε ότι η επιβάρυνση είναι της τάξεως του 5%.

E3: Θα εμπιστευόντουσαν οι επιχειρήσεις την προτεινόμενη από το συγγραφέα εφαρμογή;

Περίπου οι μισές επιχειρήσεις θα εμπιστευόντουσαν τη προτεινόμενη εφαρμογή.

E4: Τι επιφυλάξεις θα είχαν ως προς την προτεινόμενη εφαρμογή;

Οι επιχειρήσεις διατηρούν επιφυλάξεις, αλλά σε γενικές γραμμές οι επιφυλάξεις αυτές δεν είναι πολύ έντονες. Βεβαίως καμία επιχείρηση δεν ανέφερε ως επιφύλαξη την άπλετη «διαφάνεια» που προσφέρει η προτεινόμενη εφαρμογή στους κρατικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς. Επιφύλαξη, που κατά την άποψη του συγγραφέα του

παρόντος θα είναι στην πράξη ο σημαντικότερος ανασταλτικός παράγοντας υιοθέτησής της εφαρμογής από τις επιχειρήσεις.

E5: Ανεξάρτητα εάν εμπιστευόντουσαν αρχικά την προτεινόμενη εφαρμογή πιστεύουν ότι αυτή θα έπρεπε να δημιουργηθεί;

Όλες οι επιχειρήσεις, ανεξάρτητα με το ποιο λειτουργικό σύστημα επέλεξαν, δήλωσαν ότι οι προτεινόμενες εφαρμογές θα πρέπει να δημιουργηθούν, είτε επειδή ενδεχομένως θα τις χρησιμοποιήσουν στο μέλλον, είτε επειδή και ένα μικρό μέρος των επιχειρήσεων να τις υιοθετήσει θα αποσυμφωριθούν οι Δημόσιες Υπηρεσίες.

4.2.0 Ανάλυση ερωτηματολογίου για Επιθεωρητές Εργασίας (B)

Επιπροσθέτως, χρησιμοποιώντας τη τεχνική Delphi, επιχειρήθηκε να εντοπιστεί ποιο από τα προαναφερθέντα πληροφοριακά συστήματα θα επέφερε τα βέλτιστα αποτελέσματα, θα βελτίωνε περισσότερο τη γραφειοκρατία και τελικά θα περιόριζε το φαινόμενο της αδήλωτης εργασίας, κάνοντας τους κρατικούς ελέγχους πιο αποδοτικούς και αποτελεσματικούς. Δώδεκα Επιθεωρητές Εργασίας από τις αρμόδιες Υπηρεσίες της περιφέρειας Κρήτης αποδέχτηκαν να συμμετάσχουν και στους τρεις προγραμματισμένους γύρους συμπλήρωσης ερωτηματολογίων.

Το ερωτηματολόγιο είναι διαχωρισμένο σε τρεις βασικούς πίνακες.

Ο πρώτος πίνακας του Β ερωτηματολογίου περιέχει τις 17 διαδικασίες που σύμφωνα με το σχεδιασμένο σύστημα από το Υπουργείο Εργασίας ΟΠΣ-ΣΕΠΕ πρόκειται να γίνουν ηλεκτρονικές.

Ο δεύτερος πίνακας περιέχει τις τέσσερις βασικές ομάδες πληροφοριών που θα παρέχονται μεταξύ άλλων από την προτεινόμενη εφαρμογή (ΠΠΜ).

Δηλαδή τα «Εκκαθαριστικά αναλυτικά σημειώματα» τις «Αποδείξεις πληρωμής συσχετισμένες με τα εκκαθαριστικά σημειώματα», τις «Ατομικές Συμβάσεις Εργασίας» και το «Βιβλίο Κανονικών Αδειών».

Και ο τρίτος πίνακας περιέχει τη σύγκριση των δύο πληροφοριακών συστημάτων, σχετικά με το πώς θα βελτίωνε περισσότερο τον επιτόπιο έλεγχο και κατά συνέπεια θα υποβοηθούσε ώστε «να αυξανόταν η ταχύτητα του ελέγχου», «να περιοριζόταν το ελεγκτικό αντικείμενο του επιτόπιου ελέγχου», «να απλοποιούταν ο έλεγχος και θα απαιτούσε υποστήριξη από λιγότερο εξειδικευμένα άτομα», «να αυξανόταν η

αποτελεσματικότητα του ελέγχου» και τελικά «να βοηθούσε στον περιορισμό του προβλήματος της αδήλωτης εργασίας».

Όσον αφορά τον πίνακα 1 και κατά το τέλος του τρίτου γύρου, οι επιθεωρητές δεν είχαν συγκλίνει σε κάποια ομόφωνη εκτίμηση. Βεβαίως όμως, η πλειοψηφία των απαντήσεων εκτίμησε ότι κάθε μεμονωμένη διαδικασία θα συνεισφέρει σημαντικά τόσο στον περιορισμό της γραφειοκρατίας όσο και στην βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του ελέγχου.

Τα αναλυτικά αποτελέσματα, λόγω του μεγάλου τους όγκου, παρουσιάζονται όπως προέκυψαν σε πίνακες στο προσάρτημα. Σημειώνεται όμως ότι οι εκτιμήσεις του πάνελ δεν διαφοροποιήθηκαν κατά τους τρεις γύρους. Μπορεί δηλαδή να μην συνέκλιναν προς μία ομόφωνη εκτίμηση, αλλά τα αποτελέσματα των επόμενων γύρων επιβεβαίωσαν αυτά του πρώτου γύρου, δίνοντας την πεποίθηση ότι οι απαντήσεις δεν δόθηκαν επιπόλαια ή τυχαία.

Τα αποτελέσματα του δεύτερου πίνακα, του πίνακα δηλαδή που περιέχει τις επιπρόσθετες πληροφορίες που θα εξάγονταν από την προτεινόμενη εφαρμογή είναι πολύ ενθαρρυντικά. Κατά τον τελευταίο γύρο, οι Επιθεωρητές σχεδόν κατέληξαν ομόφωνα ότι οι επιπρόσθετες αυτές πληροφορίες θα συνεισφέρουν τα μέγιστα τόσο στο περιορισμό του προβλήματος της γραφειοκρατίας, όσο και στην βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των ελέγχων.

Όπως προαναφέρθηκε, ο πίνακας 3 του ερωτηματολογίου Β περιέχει την σύγκριση μεταξύ των δύο εφαρμογών. Μεταξύ δηλαδή της σχεδιασμένης από το Υπουργείο Εργασίας ΟΠΣ-ΣΕΠΕ και της προτεινόμενης από το συγγραφέα του παρόντος ΠΠΜ. Όπως διαπιστώνεται από το κατωτέρω πίνακα, το πάνελ σχεδόν έφτασε σε ομοφωνία από τον πρώτο γύρο, ότι η πιθανή επίδραση του ΟΠΣ-ΣΕΠΕ θα ήταν από μέση έως ισχυρή, ενώ η επίδραση της προτεινόμενης εφαρμογής θα ήταν πολύ ισχυρή. Ο δεύτερος και τρίτος γύρος, απλώς επιβεβαίωσαν τα αποτελέσματα.

Πίνακας 4.5 Β ερωτηματολόγιο, σύγκριση συστημάτων

	A	B
	ΟΠΣ-ΣΕΠΕ	ΠΠΜ
θα αυξανόταν η ταχύτητα του ελέγχου	Μέση έως ισχυρή	Πολύ ισχυρή

	επίδραση	επίδραση
Θα περιοριζόταν το ελεγκτικό αντικείμενο του επιτόπιου ελέγχου	Μέση έως ισχυρή επίδραση	Πολύ ισχυρή επίδραση
θα απλοποιούταν ο έλεγχος και θα απαιτούσε υποστήριξη από λιγότερο εξειδικευμένα άτομα	Μέση έως ισχυρή επίδραση	Πολύ ισχυρή επίδραση
θα αυξανόταν η αποτελεσματικότητα του ελέγχου	Μέση έως ισχυρή επίδραση	Πολύ ισχυρή επίδραση
θα βοηθούσε στον περιορισμό του προβλήματος της αδήλωτης εργασίας	Μέση έως ισχυρή επίδραση	Πολύ ισχυρή επίδραση

Όπως φαίνεται από τον ανωτέρω πίνακα, οι Επιθεωρητές Εργασίας εκτίμησαν ότι κάθε προσπάθεια για ηλεκτρονική διακυβέρνηση θα επέφερε σημαντική βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των κρατικών ελέγχων. Η υιοθέτηση όμως μίας εφαρμογής με τα χαρακτηριστικά του προτεινόμενου πληροφοριακού προγράμματος μισθοδοσία μέσω υπολογιστικών νεφών θα επέφερε πλήρη διαχωρισμό του επιτόπιου ελέγχου από τον έλεγχο εξ αποστάσεως, αφήνοντας τον επιτόπιο έλεγχο να ασχολείται κυρίως με την αδήλωτη εργασία. Οι επιθεωρητές σε σχόλιά τους εκτίμησαν ότι η πληροφόρηση που θα προέρχεται από την προτεινόμενη εφαρμογή θα βοηθήσει σημαντικά στην επίλυση των εργατικών διαφορών. Εντόπισαν δηλαδή μία άλλη διάσταση των παράπλευρων θετικών επιδράσεων που πιθανότατα θα έχει η εφαρμογή ΠΠΜ, που σχετίζεται με την απόδοση δικαιοσύνης και την βελτίωση του εργασιακού κλίματος στις επιχειρήσεις.

Όσον αφορά τη διαδικασία που ακολουθήθηκε μέσω της τεχνικής Delphi, συμπεραίνεται ότι δεν βοήθησε ουσιαστικά σε όλους τους πίνακες στο να συγκλίνουν οι απόψεις του πάνελ και να έχουμε μία πιο ξεκάθαρη εικόνα για τις πιθανότητες έλευσης των εκτιμωμένων αποτελεσμάτων. Βοήθησε όμως στο να επιβεβαιωθούν τα αποτελέσματα και να έχουμε μία ένδειξη, ότι οι απαντήσεις που ελήφθησαν δεν ήταν επιπόλαια δοσμένες αλλά κατόπιν συνειδητής σκέψης. Όπως προαναφέρθηκε πολύ εποικοδομητικό ήταν σχόλιο Επιθεωρητή, ότι η προτεινόμενη εφαρμογή με την πληροφόρηση που προσφέρει θα βοηθήσει ουσιαστικά στην επίλυση των εργατικών διαφορών. Δυστυχώς όμως δεν υπήρχαν πολλά σχόλια και το εμπειρικό στοιχείο που προκύπτει είναι ότι σε ανάλογες περιπτώσεις που σχεδιάζεται η χρησιμοποίηση της μεθόδου αυτής, η δομή του ερωτηματολογίου θα πρέπει να είναι έτσι ώστε να προτρέπει τους συμμετέχοντες στο να σχολιάζουν. Επίσης το

ερωτηματολόγιο αν και ήταν μόλις δύο σελίδες, αποδείχτηκε πολύ μεγάλο για να ακολουθηθεί η τεχνική Delphi, ιδιαίτερα όσον αφορά τον πίνακα 1 που είχε 17 σειρές παρατηρήσεων. Προέκυψε το συμπέρασμα λοιπόν, ότι σε αντιδιαστολή με ένα συμβατό ερωτηματολόγιο που συνήθως αναφέρεται σε πιο απλές έννοιες και ίσως όχι σε εκτιμήσεις αλλά απόψεις, το ερωτηματολόγιο με τη Delphi technique θα πρέπει να είναι πάρα πολύ μικρό και όσο πιο απλό γίνεται.

Περαιτέρω, θα πρέπει να αναφερθεί ότι το ερωτηματολόγιο (B), έδωσε την πεποίθηση ότι η προτεινόμενη εφαρμογή όντως μπορεί να βοηθήσει και να βελτιώσει την κατάσταση στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση στην Ελλάδα σε θέματα εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας. Μπορεί άμεσα να δοκιμαστεί με χαμηλότατο κόστος, καθώς όπως έχει αναφερθεί ανάλογες εφαρμογές ήδη υπάρχουν και απλά αρκεί το δημόσιο να λάβει πειραματικά τη διαχείριση ενός μικρού πλήθους κωδικών προγράμματος μισθοδοσίας μέσω υπολογιστικών νεφών και να ενσωματώσει με τους κωδικούς αυτούς επιχειρήσεις εθελοντές – πιλότους να δοκιμάσουν τα οφέλη της εφαρμογής. Σε αντιδιαστολή με άλλες μορφές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που απαιτούν μεγάλο κόστος επένδυσης, μεγάλο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης και πάντα έχουν αμφιλεγόμενες πιθανότητες επιτυχούς λειτουργίας.

4.2.1 Ερευνητικές Ερωτήσεις, Β ομάδα, ανάλυση

Τέλος και όσον αφορά τη σύνοψη των ερευνητικών βασικών ερωτήσεων (B' ομάδα υποθέσεων) που επιχειρήθηκε να διερευνηθεί μέσω του δεύτερου ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε στους Επιθεωρητές Εργασίας, είναι οι εξής:

E6: Το προτεινόμενο Πληροφοριακό Πρόγραμμα Μισθοδοσίας (ΠΠΜ) θα μπορέσει να περιορίσει το πρόβλημα της γραφειοκρατίας σε θέματα εργατικού και ασφαλιστικού δικαίου;

Οι Επιθεωρητές Εργασίας εκτίμησαν ότι όντως, το προτεινόμενο πρόγραμμα θα περιορίσει σε σημαντικό βαθμό το πρόβλημα της γραφειοκρατίας.

E7: Το προτεινόμενο Πληροφοριακό Πρόγραμμα Μισθοδοσίας (ΠΠΜ) θα μπορέσει να περιορίσει το φαινόμενο της αδήλωτης εργασίας;

Οι Επιθεωρητές εκτίμησαν ότι καθώς ο έλεγχος θα απλοποιηθεί και θα υποβοηθηθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό, πιθανότατα θα μπορέσει να περιορίσει το πρόβλημα της αδήλωτης εργασίας.

Κεφάλαιο V

5.0 Συμπεράσματα

Στην παρούσα μελέτη αναγνωρίσθηκε η ανάγκη για ηλεκτρονική διακυβέρνηση σε θέματα εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας. Μέχρι σήμερα οι περισσότερες διαδικασίες απαιτούν την σύνταξη εντύπων και την κατάθεση αυτών σε δημόσιες Υπηρεσίες. Στο Υπουργείο Εργασίας, ήδη υπάρχει σχέδιο να δημιουργηθεί ηλεκτρονική διακυβέρνηση στα θέματα αυτά μέσω του συστήματος ΟΠΣ-ΣΕΠΕ (Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα – Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας), το οποίο σήμερα εμφανίζεται να βρίσκεται στην τελική φάση εγκατάστασής του (μέρος του συστήματος ενεργοποιείται στις 15-10-2012). Ο σχεδιασμός όμως αυτού βασίζεται περισσότερο στην υπόθεση να μετατραπούν οι διαδικασίες σε ηλεκτρονικές και λιγότερο στο να απλοποιηθούν οι διαδικασίες. Ο συγγραφέας λοιπόν του παρόντος, προτείνει ως πιθανό τρόπο ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, τη παροχή ή τη διαχείριση από το δημόσιο ενός Πληροφοριακού Προγράμματος Μισθοδοσίας μέσω υπολογιστικών νεφών (ΠΠΜ). Πρόγραμμα το οποίο υπόσχεται να καταργήσει τις περισσότερες διοικητικές διαδικασίες καθώς το δημόσιο ως διαχειριστής της βάσης δεδομένων των επιχειρήσεων στα θέματα εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας, θα έχει την απόλυτη πληροφόρηση και κατά συνέπεια τον πραγματικό και ουσιαστικό έλεγχο. Επίσης, ως εναλλακτική πρόταση, κυρίως λαμβανομένου υπόψη ότι μεταξύ των ελληνικών επιχειρήσεων υπάρχει και ένα ποσοστό επιχειρήσεων «μεγάλου μεγέθους», που πιθανότατα θα ήταν αρνητικές στο να αντικαταστήσουν μέρος των πληροφοριακών τους συστημάτων, είναι η δημιουργία και αποστολή ολοκληρωμένων ηλεκτρονικών αναφορών μέσω σύγχρονων προτύπων όπως το XBRL.

Όπως προέκυψε από τις εκτιμήσεις της πλειοψηφείας των επιχειρήσεων (ερωτηματολόγιο Α), το κόστος για τη διαδικασία πρόσληψης ενός επιπλέον εργαζόμενου είναι τουλάχιστον 20€ και γενικά οι διαδικασίες συμμόρφωσης με την ασφαλιστική και εργατική νομοθεσία επιβαρύνουν το κόστος του λογιστηρίου περίπου 5%. Όλες οι επιχειρήσεις επιθυμούν την εξέλιξη της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Περίπου το ένα δεύτερο των απαντήσεων συγκλίνει προς την υπόθεση της δημιουργίας και αποστολής ηλεκτρονικών αναφορών (μέρος αυτών

συγκλίνει και προς την εναλλακτική πρόταση προτύπων τύπου XBRL) και περίπου το υπόλοιπο μισό των απαντήσεων προς τη προτεινόμενη εφαρμογή ΠΠΜ. Σημειώνεται, ότι ακόμα και όσοι εξέφρασαν την προτίμησή τους στην σχεδιαζόμενη από το Υπουργείο εφαρμογή ΟΠΣ-ΣΕΠΕ, δήλωσαν ότι θα πρέπει να υλοποιηθεί η προτεινόμενη εφαρμογή, διότι, είτε υπάρχει ενδεχόμενο στο μέλλον να τη χρησιμοποιήσουν, είτε εκτιμούν πως και μόνο ένα μέρος των επιχειρήσεων να ενταχθεί σε αυτή, θα αποσυμφορηθούν οι Δημόσιες Υπηρεσίες.

Ωστόσο, οι επιχειρήσεις διατηρούν ορισμένες επιφυλάξεις, κυρίως για την ασφάλεια των δεδομένων, την διαθεσιμότητα της σύνδεσης και την ικανοποιητική λειτουργία του λογισμικού. Επίσης διαπιστώθηκε, ότι όσο μικρότερη είναι μία επιχείρηση, τόσο περισσότερο πρόθυμη είναι να αποδεχτεί την προτεινόμενη εφαρμογή ΠΠΜ. Διαπίστωση που έχει λογική βάση αφού μία μεγάλη επιχείρηση δύσκολα τροποποιεί την οργάνωσή της και τα λογισμικά της προγράμματα σε αντίθεση με μία μικρότερη. Στην Ελλάδα όμως που κυριαρχούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις με 98,5%, η παροχή από το δημόσιο προγράμματος μισθοδοσίας μέσω υπολογιστικών νεφών, υπάρχει περίπτωση να γνωρίσει μεγάλη αποδοχή, ιδιαίτερα σε βάθος χρόνου.

Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση θα βοηθήσει επίσης στην εξαγωγή αναλυτικών και αξιόπιστων πληροφοριών και γενικά στατιστικών αναφορών, διευκολύνοντας την εκάστοτε κυβερνητική πολιτική σε εργασιακά θέματα.

Στην σημερινή δύσκολη παγκόσμια οικονομική κρίση, που έχει επιδράσει ιδιαίτερα έντονα στον ελληνικό χώρο και προπάντων στα οικονομικά των ασφαλιστικών ταμείων, υπάρχει απόλυτη ανάγκη καταπολέμησης της αδήλωτης εργασίας. Σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές Αρχές το πρόβλημα της αδήλωτης εργασίας αποτελεί ένα από τις σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η δημιουργία λοιπόν ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε ασφαλιστικά και εργασιακά θέματα, δεν αποτελεί μονάχα μία ευκαιρία για μείωση του κόστους των επιχειρήσεων. Αποτελεί το απόλυτο όπλο στα χέρια των ελεγκτικών μηχανισμών, καθώς θα μπορούν να ελέγξουν, να εντοπίσουν και τέλος να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο της αδήλωτης εργασίας. Ωστόσο το φαινόμενο της αδήλωτης εργασίας είναι ένα πολυσύνθετο πρόβλημα και δεν υπάρχει εύκολος τρόπος για την καταπολέμηση του, καθώς πολλοί παράγοντες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Για παράδειγμα η εμπιστοσύνη των ανθρώπων στο δημοσιονομικό και ασφαλιστικό σύστημα, η έλλειψη αυστηρών

ελέγχων στους λήπτες επιδομάτων και παροχών ανεργίας, η οικονομική ελκυστικότητα της αδήλωτης εργασίας (COM 2007). Επίσης, υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ του μεταναστευτικού προβλήματος και της αδήλωτης εργασίας κτλ. Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση δεν μπορεί να εξαλείψει το πρόβλημα. Εμφανίζεται όμως να μπορεί να περιορίσει το φαινόμενο της αδήλωτης εργασίας σημαντικά, καθώς και να βοηθήσει στη δημιουργία ασφαλιστικής συνείδησης τόσο στους εργαζόμενους, όσο και στους εργοδότες.

Τέλος, όπως προέκυψε από το ερωτηματολόγιο (β) που συμπληρώθηκε από επιθεωρητές εργασίας με τη μέθοδο Delphi, κάθε προσπάθεια για ηλεκτρονική διακυβέρνηση στον εργασιακό χώρο θα επέφερε σημαντική βελτίωση στην αποτελεσματικότητα των ελέγχων. Εκτίμησαν όμως, ότι με την υιοθέτηση μιας εφαρμογής με τα χαρακτηριστικά του ΠΠΜ μέσω υπολογιστικών νεφών, θα προέκυπτε ριζική αλλαγή στον έλεγχο, καθώς θα διαχωριζόταν σε επιτόπιο και εξ αποστάσεως, με τον επιτόπιο έλεγχο να ασχολείται κυρίως με τον έλεγχο της αδήλωτης εργασίας.

5.1 Συνεισφορά εργασίας

Η παρούσα μελέτη πραγματεύεται την εφαρμογή ενός νέου μοντέλου χρήσης Επιχειρησιακών Συστημάτων από τους ιδιωτικούς οργανισμούς και επιχειρήσεις και όχι μόνο. Βασιζόμενη σε τεχνολογία που ήδη υπάρχει και είναι πλέον ευρέως διαδεδομένη, αυτή των υπολογιστικών νεφών, προσπαθεί να ανατρέψει το δεδομένο ότι αυτές οι εφαρμογές διαχειρίζονται αποκλειστικά από ιδιωτικές επιχειρήσεις λογισμικού, και είτε να τις παρακάμψει και γίνει το Δημόσιο πάροχος, είτε να συνεργαστεί μαζί τους και να γίνει εν μέρει διαχειριστής. Όπως αναλύθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια τα οφέλη που θα προέκυπταν από μία ανάλογη εφαρμογή, θα ήταν ανεκτίμητης αξίας, για όλους τους χρήστες και ενδιαφερομένους. Το πρόβλημα είναι ότι θα πρέπει να ξεπεραστούν ορισμένα εμπόδια, περισσότερο φόβοι και να λειτουργήσει, έστω πειραματικά στην αρχή ένα ανάλογο μοντέλο. Όπως αναφέρθηκε το κόστος αυτό θα ήταν ελάχιστο και ο κίνδυνος ακόμα μικρότερος. Η Ελλάδα θα μπορούσε να γίνει επιτέλους πρωτοπόρος σε συστήματα και ιδέες που θα ανέτρεπαν το παγκόσμιο σκηνικό ως ντόμινο στα θέματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Και

αφού η ηλεκτρονική διακυβέρνηση συνδέεται πλέον σχεδόν με κάθε ενέργεια του κράτους και των πολιτών, θα ανάτρεπε στο σύνολο την καθημερινότητά όλων. Βεβαίως, η μελέτη πραγματοποιείται μόνο τα εργασιακά θέματα και τα προγράμματα μισθοδοσίας, αλλά στο βάθος της μελέτης διαφαίνεται ότι θα μπορούσε αναλόγως να εφαρμοστεί για το σύνολο των επιχειρησιακών συστημάτων. Για να αντληθεί ανάλογη πληροφόρηση ήδη στο εξωτερικό εδώ και πολλά χρόνια αναπτύσσονται μοντέλα όπως το XBRL, το οποίο αναφέρεται και ως εναλλακτική πρόταση. Η εξέλιξη είναι προς την κατεύθυνση που δίνεται με όλα τα ανωτέρω καθώς τα υπολογιστικά νέφη εισχωρούν όλο και περισσότερο στη ζωή μας, γίνονται περισσότερο αποδεκτά και είναι πολύ πιθανό σε λίγα χρόνια να υπάρξουν παραδείγματα που θα ακολουθήσουν την προτεινόμενη από παρούσα μελέτη ιδέα.

5.2 Περιορισμοί – περαιτέρω έρευνα

Ο βασικός περιορισμός της παρούσας μελέτης είναι σχετικός με το μέγεθος του δείγματος και το γεγονός ότι το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε μόλις από 75 επιχειρήσεις. Το δείγμα αυτό είναι πολύ μικρό, αλλά αποτελεί ταυτόχρονα και ευκαιρία για περαιτέρω έρευνα και μελέτη. Επίσης, οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν ήταν όλες από την περιοχή του Ηρακλείου Κρήτης, με αποτέλεσμα η μελέτη να απεικονίζει τα αποτελέσματα μίας συγκεκριμένης κουλτούρας ανθρώπων και εταιριών. Επίσης, το ερωτηματολόγιο για λόγους ασφαλείας διανεμήθηκε σε ηλεκτρονική μορφή και έτσι εμμέσως αποκλείστηκαν περιπτώσεις χρηστών που δεν είναι εξοικειωμένοι με ηλεκτρονικές εφαρμογές και ενδεχομένως θα έδιναν διαφορετικές απαντήσεις στα ερωτηματολόγια.

Όσον αφορά το δεύτερο ερωτηματολόγιο, το panel of experts αποτελούσαν επιθεωρητές εργασίας, οι οποίοι είναι όντως οι περισσότερο ενήμεροι και εξειδικευμένοι στα θέματα εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας και των διαδικασιών που απορρέουν από αυτές. Το θέμα όμως της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης επεκτείνεται και σε άλλους τομείς, όπως τα ηλεκτρονικά συστήματα, τα προγράμματα μισθοδοσίας, τα υπολογιστικά νέφη, τα πρότυπα τύπου XML κτλ. Οι τομείς αυτοί απαιτούν πολύ εξειδικευμένες γνώσεις, η καλύτερα, σύνθεση γνώσεων, την οποία δεν διαθέτει ένας μόνο άνθρωπος. Όποιοι λοιπόν και να

συμμετείχαν στο πάνελ των ειδικών, η σύνθεση αυτού θα αποτελούσε περιορισμό στην έρευνα της παρούσας μελέτης.

Τέλος, όπως προαναφέρθηκε και στο υποκεφάλαιο «σημασία» της παρούσας μελέτης, απώτερος σκοπός δεν είναι απλά να δημιουργηθεί μία ηλεκτρονική εφαρμογή που θα απλοποιήσει τις διαδικασίες και θα καταπολεμήσει την αδήλωτη εργασία. Η προτεινόμενες εφαρμογές αφορούν το άνοιγμα ενός νέου ορίζοντα στα επιχειρησιακά πληροφοριακά συστήματα, όπου οι δημόσιοι κρατικοί μηχανισμοί ως συμμετοχοί της επιχείρησης θα έχουν πρόσβαση για έλεγχο σε κάθε οικονομική ενέργεια αυτής. Δεν περιορίζονται λοιπόν οι προοπτικές και η πρόταση που πραγματοποιείται στα εργατικά και ασφαλιστικά θέματα, αλλά θα μπορούσε να υλοποιηθεί και για τα φορολογικά, λογιστικά και όχι μόνο θέματα. Περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να αποτελεί η συλλογή δείγματος από επιχειρήσεις όλης της Ελλάδας, όλων των βασικών κλάδων και κάθε μεγέθους και η οποία θα επεκτεινόταν στο πακέτο των πληροφοριακών επιχειρησιακών συστημάτων. Θα ήταν πρόθυμες δηλαδή οι επιχειρήσεις να αποκαλύψουν τόση πολύ πληροφόρηση για να έχουν απαλλαγή από κάθε διοικητική διαδικασία, να περιορίσουν τα κόστη και για να συμμετέχουν στην απαρχή ενός νέου συνειδησιακά κράτους, με κουλτούρα τη συμμόρφωση στους νόμους και τους κανόνες και όχι με γνώμονα την αδήλωτη εργασία και την παραοικονομία;

Βιβλιογραφία - Παραπομπές

- Alles M., Piechocki M., 2010. "Will XBRL improve corporate governance? A framework for enhancing governance decision making using interactive data", *International Journal of Accounting Information Systems* (2010), ACCINF-00240; No of Pages 18, available at "ELSEVIER".
- Andrew Wallace, (2001), "The new language of financial reporting", *Emerald, Balance Sheet*, Vol. 9 Iss: 2 pp. 29 - 32
- Armbrust etc (2009), "Above the Clouds: A Berkeley View of Cloud Computing" Technical Report No. UCB/EECS-2009-28 <http://www.eecs.berkeley.edu/Pubs/TechRpts/2009/EECS-2009-28.html>
- Baldwin A.A., Trinkle B.S. 2011. "The Impact of XBRL: A Delphi Investigation", *The international Journal of Digital Accounting Research*, Vol. 11, 2011 pp. 1-24
- Bhattacharyya Dilip K., 1999. «On the Economic Rationale of Estimating the Hidden Economy», *The Economic Journal*, Vol. 109, No. 456, Jun., 1999, pp. 348-359
- Blaney John and Mike Gfoeller, 1993. «Lessons from the Failure of Perestroika», *Political Science Quarterly*, Vol. 108, No. 3, Autumn, 1993, pp. 481-496
- Bodaghi A & Ahmadpour A., 2010, the Improvement of Governance Decision Making Using XBRL, 7th International Conference on Enterprise Systems, Accounting and Logistics (7th ICESAL 2010) 28-29 June 2010, Rhodes Island, Greece.
- Bonson E., Cortijo V. Escobar T., 2009. "Towards the global adoption of XBRL using International Financial Reporting Standards (IFRS)", *International Journal of Accounting Information Systems* 10 46–60
- Bovee M, Ettredge M. Srivastava R., Vasarhelyi M, 2002. "Does the Year 2000 XBRL Taxonomy Accommodate Current Business Financial Reporting Practice?", Prepublication version of the paper in *Journal of Information Systems*, Vol. 16, No. 2, Fall 2002, pp. 165-182.
- Burnett R.D., Friedman M., Murthy U. (2006), «Financial Reports: Why You Need XBRL», *Journal of Corporate Accounting & Finance*, Volume 17, Issue 5, pages 33-40, July, August 2006.
- Cameron Brian H. "Enterprise Systems Education: New Directions & Challenges for the Future", SIGMIS-CPR'08, April 3-5, 2008, Charlottesville, Virginia, USA, conference on Computer personnel doctoral consortium and research Pages 119-126.
- Carolyn J. Cordery, Carolyn J. Fowler, Khairil Mustafa, (2011), "A solution looking for a problem: factors associated with the non-adoption of XBRL", *Pacific Accounting Review*, Vol. 23 Iss: 1 pp. 69 - 88
- Che J., Duan Y., Zhang T., Fan J., 2011. "Study on the security models and strategies of cloud computing", *Procedia Engineering* 23 Pages 586 – 593.

- Chee-Wee Tan, Izak Benbasat, Ron Cenfetelli, 2010. Understanding the Antecedents and Consequences of E-Government Service Quality: Transactional Frequency as a Moderator of Citizens' Quality Perceptions, 18th European Conference on Information Systems
- Chen Inhazz j. 2001. "Planning for ERP systems: analysis and future trend", Business Process Management journal Vol. 7 No 5, pp. 374-386
- Giuseppe Ciccarone, Enrico Marchetti, Inga Pavlovaite, 2009. "Study on indirect measurement methods for undeclared work in the EU", European Commission, Directorate-General Employment, Social Affairs and Equal Opportunities,
- Choi M., Park J., Jeong Y., 2011. "Mobile cloud computing framework for a pervasive and ubiquitous environment", Springer Science+Business Media, LLC, DOI 10.1007/s11227-011-0681-6
- COM 2007, "Stepping up the fight against undeclared work", Communication from the Commission of the European Communities to the Council, the European Parliament, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Brussels 628 final, available at: <http://eur-lex.europa.eu>
- Contractor for the project «Setting Standards of Integrated Information System -Labour Inspectorate», available at: www.ypakp.gr
- Conway Daren Smith, 1991. "Is There a Briht Side to a Black Market for Inkind Transfers?", Southern Economic Journal, Vol. 57, No. 3, Jan., 1991, pp. 656-666
- Daza, J.L. 2005. "Informal economy, undeclared work and labour administration" Geneva, International Labour Office, DIALOGUE Paper No. 9
- Davenport Thomas H., 2000. "The Future of Enterprise System-Enabled Organizations" Information Systems Frontiers, 2:2, pp.163-180, 2000
- Dinh Hoang T., Chonho Lee, Dusit Niyato, Ping Wang, 2011. «A survey of mobile cloud computing: architecture, applications, and approaches», Wirel. Commun. Mob. Comput. Published online in Wiley Online Library (wileyonlinelibrary.com). DOI: 10.1002/wcm.1203
- Dwivedi Y.K, Werakkody V. Janssen M. 2011. "Moving Towards Maturity: Challenges to Successful E-government Implementation and Diffusion", The DATA BASE for Advances in Information Systems, Volume 42, Number 4, November 2011.
- Dwivedi Yogesh K and l Mustafee Navoni, 2010. "It's unwritten in the Cloud: the technology enablers for realizing the promise of Cloud Computing", Journal of Enterprise Information Management, Vol. 23 Iss: 6 pp. 673 – 679
- Elffers H., H. S. J. Robben and D. J. Helsing, 1991. Under-Reporting Income: Who is the Best Judge--Tax-Payer or Tax Inspector?, Journal of the Royal Statistical Society, Series A, Pages 125-127
- EU Commission recommendation 2003, "concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises", 361/EC of 6 May 2003, Official Journal L 124
- Feige, Edgar L., 1979. "How Big is t he Irregular Economy?" Challenge, 22:1, pp. 5–13.

- Feige, Edgar L., 1991. "The Underground Economies. Tax Evasion and Information Distortion". *Journal of the Royal Statistical Society*, Vol. 154, No. 3, pp. 487-490
- Feige, Edgar L., 1996. "Overseas Holdings of U.S. Currency and the Underground Economy," in *Exploring the Underground Economy*. Susan Pozo, ed. Michigan: W.E. Upjohn Institute for Employment Research, pp. 5–62.
- Florescu V. & Tudor C.G. (2009), «The optimization of the internal and external reporting in financial accounting: Adopting XBRL international standard», *Annales Universitatis Series Oeconomica*, 11(1). Available at: <http://econpapers.repec.org>
- Fortin Bernard, Guy Lacroix and Claude Montmarquette, 2000. "Are Underground Workers More Likely to Be Underground Consumers?", *The Economic Journal*, Pages 838-860
- Franz, Anton. 1983. "Wie groß ist die "schwarze" Wirtschaft?" *Mitteilungsblatt der Österreichischen Statistischen Gesellschaft*, 49:1, pp. 1–6.
- Gaertner Wulf and Alois Wenig, 1985. "The Economics of the Shadow Economy", *The Economic Journal*, Vol. 95, No. 380, Dec., 1985, Pages 1114-1116
- Giles David E. A., 1999. «Measuring the Hidden Economy: Implications for Econometric Modelling», *The Economic Journal*, Vol. 109, No. 456, Jun., 1999, pp. 370-380
- Greenpeace (2010), "Make it Green. Cloud Computing and its Contribution to Climate Change", available at <http://www.icliteracy.info/rlf/pdf/make-it-green-cloud-computing.pdf>.
- Heeks, R. (2003). *Success and Failure Rates of eGovernment in Developing/Transitional Countries: Overview*. University of Manchester. Available: www.egov4dev.org/sfoverview.htm
- Heeks, R., Bailur, S. "Analyzing e-government research: Perspectives, philosophies, theories, methods, and practice " *Government Information Quarterly* (24:2) 2007, pp 243-265.
- Helbig, N., Gil-Garcia, R., and Ferro, E., 2005, "Understanding the complexity of electronic government: Implications from the digital divide literature " *Government Information Quarterly* (26:1) 2009, pp 89-97
- Helvacioğlu Kuyucu (2011) *Exploring Policy-Formulation for SMEs in Cloud Computing: The Case of Turkey*, *IBIMA Business Review*, Vol. 2011
- Higgins L.N. & Harrell H.W. (2003), «XBRL:Don't Lag Behind the Digital Information Revolution», *Journal of Corporate Accounting & Finance*, Volume 14, Issue 5, pages 13-21, July, August 2003.
- Hofmann P. 2010. "The Limits of Public Clouds for Business Applications", *Journal IEEE Internet Computing archive* Volume 14 Issue 6,
- Hyungwook Yoon, Hangjung Zo, Andrew P. Ciganek, 2011, "Does XBRL reduce information asymmetry?", *Journal of Business Research* 64 (2011) 157–163.
- Janja Nogršek, 2011, *Change Management as a Critical Success Factor in e-Government Implementation*, *Business Systems Research - 2011 - Vol.2, No.2*, 1-56

- Katsios Stavros, 2006. "The Shadow Economy and Corruption in Greece", *South-Eastern Europe Journal of Economics* 1 (2006) 61-80
- Khajeh-Hosseini Ali, David Greenwood, James W. Smith and Ian Sommerville, 2012. "The Cloud Adoption Toolkit: supporting cloud adoption decisions in the enterprise", (wileyonlinelibrary.com). DOI: 10.1002/spe.1072, *Softw. Pract. Exper.*; 42 :447–465.
- Khalil Omar E.M, 2011. "e-Government readiness: Does national culture matter?", *Government Information Quarterly* 28 pp. 388–399
- Kicinger Anna, 2004. "International Migration as a Non-traditional Security Threat and the EU Responses to this Phenomenon", *Central European Forum For Migration Research, CEFMR Working Paper 2/2004* available at: http://www.cefmr.pan.pl/docs/cefmr_wp_2004-02.pdf
- Kraemer, K. L., King, J. L. (2003). "Information Technology and Administrative Reform: Will the Time After EGovernment Be Different?", *I.T. in Government*, available at: <http://escholarship.org/uc/item/2rd511db>
- Kroes Neelie, 2010, "My vision for eGovernment, and how to make it real", "Lift-Off towards Open Government conference, Brussels, 15 December 2010, available at: http://ec.europa.eu/information_society/activities/egovernment/action_plan_2011_2015/index_en.htm
- Lang U., Schreiner R. 2011. "Analysis of recommended cloud security controls to validate OpenPMF "policy as a service", *Information Security Technical Report Volume 16, Issues 3–4, , Pages 131–141*
- Lemieux Thomas, Bernard Fortin and Pierre Fréchette, 1994. "The Effect of Taxes on Labor Supply in the Underground Economy", *The American Economic Review* , Vol. 84, No. 1, Mar., 1994, pp. 231-254
- Li-Qin, Chuang, Yang, Duxiujuan, 2011. "A kind of user behavior authentication model and analysis in cloud computing", *Elsevier, Energy Procedia* 13, Pages 4099 – 4107.
- Lyssioutou Panayiota, Panos Pashardes and Thanasis Stengos, 2004. "Estimates of the Black Economy Based on Consumer Demand Approaches", *The Economic Journal*, Vol. 114, No. 497, Jul., 2004, pp. 622-640
- Marston S, Zhi Li, Bandyopadhyay S., Zhang J., Ghalsasi A., 2011. "Cloud computing — The business perspective, *Decision Support Systems* 51, 176–189
- Micklewright John and Sylke V. Schnepf, 2010. «How reliable are income data collected with a single question?», *Journal of the Royal Statistical Society. Series A*, Vol. 173, No. 2 (APRIL 2010) (pp. 409-429)
- Ministers responsible for e-government policy of the European Union, 2009, "Ministerial Declaration on eGovernment", approved unanimously at the 5th Ministerial eGovernment Conference in Malmö, Sweden, on 18 November 2009, available at: http://ec.europa.eu/information_society/activities/egovernment/events/past/
- Ministry of Labour & Social Insurance, 2011, "The issue No 5/2011 notice of selection Contractor for the project «Setting Standards of Integrated Information System -Labour Inspectorate», available at: www.ypakp.gr

- Moschakis I. Karatza D. 2011. "Enterprise HPC on the Clouds" *Cloud Computing For Enterprise Architectures, Computer Communications and Networks*, 2011, Part 3, 227-246, DOI: 10.1007/978-1-4471-2236-4_12
- Murray Scott, William H. Delone, William Golden, "Understanding Net Benefits: A Citizen-Based Perspective On E-Government Success" *Thirtieth International Conference on Information Systems*, Phoenix 2009.
- O'Higgins, Michael. 1989. "Assessing the Underground Economy in the United Kingdom," in *The Underground Economies: Tax Evasion and Information Distortion*. Edgar L. Feige, ed. Cambridge: Cambridge U. Press, pp. 175–95.
- Papuette S., Jaeger P., Wilson S., 2010. "Identifying the security risks associated with governmental use of cloud computing", *Government Information Quarterly* 27, Pages 245–253.
- Park, Tea. 1979. "Reconciliation Between Personal Income and Taxable Income," *Bureau of Econ. Analysis*, Washington DC.
- Peiyu L., Dong L., 2011. "The New Risk Assessment Model for Information System in Cloud Computing Environment", *Procedia Engineering* 15, 3200 – 3204
- Peiyu L., Dong L., 2011. "The Playground of Cloud Computing in Turkey", *Procedia Computer Science* 3 459–463
- Peng E.Y., Shon J., Tan C. (2011), «XBRL and Accruals: Empirical Evidence from China», *Accounting Perspectives*, vol 10 no 2, pages 109-138 June 2011.
- Petersen, Hans-Georg. 1982. "Size of the Public Sector, Economic Growth and the Informal Economy: Development Trends in the Federal Republic of Germany," *Rev. Income Wealth*, 28:2, pp. 191–215.
- Pfau-Effinger Birgit, 2009. «Varieties of Undeclared Work in European Societies», *British Journal of Industrial Relations* Volume 47, Issue 1, pages 79–99, March 2009
- Premuroso R.F., Bhattacharya S., 2008. "Do early and voluntary filers of financial information in XBRL format signal superior corporate governance and operating performance?". *International Journal of Accounting Information Systems* 9, 1–20
- Rabaiah A. Vandihck E. Musa F., 2006, "Abstraction of EGovernment", *IADIS International Conference e-Commerce Spain*, available at: <http://www.iadisportal.org/digital-library/abstraction-of-egovernment>
- Renooy Piet, 2007. "Undeclared work: a new source of employment?", *International Journal of Sociology and Social Policy*, Vol. 27 Iss: 5/6, pp.250 – 256
- Richards Jim & Tower Greg (2004), «Progress on XBRL from an Australia Perspective» *Australian Accounting Review*, vol 14, no 1
- Riedmann Arnold and Fischer Gabriele, 2007. "Undeclared Work in the European Union" *Special Eurobarometer 284/ Wave 67.3 – TNS Opinion & Social*
- Sacheva, S. (2009). "Change Management for e-Governance", *I-Ways Journal of E-Government Policy and Regulation* 32, IOS Press , 109-117
- Schneider Friedrich and Dominik H. Enste, 2004. "The Shadow Economy", *Journal of Economic Literature*, Vol. 42, No. 3, Sep., 2004, Pages 848-849

- Schneider Friedrich, 1997. "The Shadow Economies of Western Europe," J. Institute Econ. Affairs, 17:3, pp. 42–48.
- Schneider Friedrich, 1998. "Stellt das Anwachsen der Schwarzarbeit eine wirtschaftspolitische Herausforderung dar? Einige Gedanken aus volkswirtschaftlicher Sicht," Mitteilungen des Instituts für angewandte Wirtschaftsforschung (IAW), Linz, 98:1, S. 4–13.
- Schuppan T. 2009. "E-Government in developing countries: Experiences from sub-Saharan Africa", Institute for eGovernment, c/o University of Potsdam, Complex III, August-Bebel-Str. 89, D-14482 Potsdam, Germany, Government Information Quarterly 26 (2009) 118–127
- Schware R.& Deane A. 2003, "Deploying e-government programs: the strategic importance of "I" before "E"", info 5,4 2003, pp 10-19, Emerald Research Register available at: <http://www.emeraldinsight.com/1463-6697.htm>
- SEC 2009, Final rule, January 30, available at: <http://www.sec.gov/rules/final.shtml>
- Slemrod Joel, 2007. "Cheating Ourselves: The Economics of Tax Evasion" The Journal of Economic Perspectives, Vol. 21, No. 1, pp. 25-48
- Srivastava R, Kogan A., 2010. «Assurance on XBRL instance document: A conceptual framework of assertions», International Journal of Accounting Information Systems 11, pages 261–273
- Stephen Smith, 1987. "Britain's Shadow Economy", The Economic Journal, Vol. 97, No. 387, Sep., 1987, Pages 771-772
- Subashini S. Kavitha V., 2011. "A survey on security issues in service delivery models of cloud computing", Journal of Network and Computer Applications 34 (2011) 1–11.
- Sultan Nabil, 2010. "Cloud computing for education: A new dawn?", International Journal of Information Management 30 (2010) 109–116
- Sultan Nabil, 2011. "Reaching for the "cloud": How SMEs can manage", International Journal of Information Management 31 (2011) 272–278
- The Economist "Where the cloud meets the ground", special report: corporate IT, 2008b <http://www.economist.com/node/12411920>.
- The Economist, 2008a. "Let it rise", a survey of corporate IT, , available at: <Http://www.economist.com/node/12411882>.
- Thomas Jim, 1999. "Quantifying the Black Economy: 'Measurement without Theory' Yet Again?", The Economic Journal, Vol. 109, No. 456, Jun., 1999, Pages F381-F389
- Underwood J., Isikdag U., 2011, "Emerging technologies for BIM 2.0", Construction Innovation: Information, Process, Management, Vol. 11 Iss: 3 pp. 252 – 258
- Virta Heli, 2010. "The linkage between corruption and shadow economy size: does geography matter?", International Journal of Development Issues, Vol. 9 Iss: 1, pp.4 – 24
- Weil David, 2008. " A Strategic Approach to Labour Inspection", International Labour Review, Vol. 147 (2008), No. 4

- Williams Colin C. 2004. “Geographical Variations in the Nature of Undeclared Work”, *Geografiska Annaler. Series B, Human Geo*, Vol. 86, No. 3, 2004, pp. 187-200
- Williams Colin C. 2006a. «What is to be done about undeclared work? Evaluating the policy options», *Policy & Politics*, Volume 34, Number 1, January 2006 , pp. 91-113(23)
- Williams Colin C. 2006b. «Evaluating the magnitude of the shadow economy: a direct survey approach», *Journal of Economic Studies* Volume: 33 Issue: 5 , pp.369 – 385
- Williams Colin C. and John Round, 2010. “Explaining Participarion in Undeclared Work”, *European Societies*, Volume 12, Issue 3, pp. 391-418
- Williams Colin C. and Sara Nadina, 2012. “Evaluating the Participation of the Unemployed in Undeclared Work”, *European Societies*, DOI:10.1080/14616696.2012.677051
- Williams Colin C. and Windebank Jan, 1995. “Black Market Work in the European Community: Peripheral Work for Peripheral Localities?” *Int. J. Urban and Regional Research*, 19:1, pp. 23–39.
- Williams Colin C., Jan Windebank, 2009. «Black Market Work in the European Community: Peripheral Work for Peripheral Localities?», *International Journal of Urban and Regional Research* Volume 19, Issue 1, pages 23–39, March 1995
- Wolfensohn J., (2001), “Bridging the Technological Divide”, Washington, D.C., June 11, 2001, available at: <http://web.worldbank.org>
- Xu Li Da, 2011. “Enterprise Systems: State-of-the-Art and Future Trends”, *Browse Journals & Magazines, Industrial Informatics, IEEE* Volume:7 Issue:4 pp.630-640
- Yoo, Tiho, and Jin K. Hyun. 1998. “International Comparison of the Black Economy: Empirical Evidence Using Micro-Level Data,” paper presented at 1998 Congress of Int. Institute Public Finance, Cordoba, Argentina.
- Βασαρδάνη Μελίνα, 2006, «Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα: Μια Γενική Επισκόπηση», *Οικονομικό Δελτίο Τράπεζας της Ελλάδος*, τεύχος 350 σελ. 15-26
- ΣΕΒ 2011. «ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΟ 2009» (ανάλυση αποτελεσμάτων και απασχόλησης), *Απρίλιος 2011* available at: <http://www.sevstegi.org.gr/node/8>
- Υπουργείο Εργασίας, 2012. «Έρευνα του φαινομένου της αδήλωτης εργασίας», available at: Διαύγεια ΑΔΑ: Β4ΛΔΛ-6ΡΣ.
- Χατζηδημητρίου Φ., 1991. «Η επιδότηση από τον ΟΑΕΔ» *Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας*, Αθήνα, 47/1991.

Προσάρτημα

Ερωτηματολόγιο για επιχειρήσεις (Α)

	Αριθμός απαντήσεων	%	Την προτεινόμενη εφαρμογή επέλεξαν:	
Συνολικό Δείγμα	75	100%	39	52%

Εποχιακής Λειτουργίας επιχείρηση;				
Ναι	17	23%	9	53%
Όχι	58	77%	30	52%

Κλάδος κύριας Δραστηριότητας				
Βιομηχανία	10	13%	5	50%
Εμπόριο	16	21%	8	50%
Παροχής Υπηρεσιών	32	43%	19	59%
Ξενοδοχείο	10	13%	5	50%
Εστίαση	7	9%	2	29%

Τοποθεσία				
Ηράκλειο	75	100%	36	52%
Αθήνα				
Θεσσαλονίκη				
Άλλο				

Κύκλος εργασιών				
0 - 500.000	36	48%	24	66%
500.001 – 2.000.000	10	13%	5	50%
2.000.001 – 10.000.000	20	27%	7	35%
10.000.001 – 50.000.000	7	9%	3	42%
50.000.001 -	2	3%	0	0%

Αριθμός εργαζομένων				
0- 3	32	43%	21	66%
4- 10	10	13%	7	70%
11- 50	21	28%	7	33%
51-250	11	15%	4	36%
251-...	1	1%	0	0%

Εκτιμώμενο κόστος για τις διαδικασίες πρόσληψης ενός επιπλέον εργαζομένου				
5€	5	7%	3	60%
10€	11	15%	5	45%
20€	22	29%	11	50%
30€	12	16%	8	66%

Πάνω από 30€	24	32%	12	50%
Άλλο	1	1%		
Πόσες μεταβολές προσωπικού πραγματοποιείται κάθε μήνα; (προσλήψεις, απολύσεις, αποχωρήσεις)				
1	22	29%	12	54%
2-5	24	32%	13	54%
6-10	16	21%	9	56%
10-20	9	12%	4	44%
21	4	5%	1	25%

πόσο επιβαρύνει το κόστος του λογιστηρίου σας η ύπαρξη των διαδικασιών ενημέρωσης του δημοσίου;				
Έως 0.5%	7	9%	4	57%
Έως 1%	14	19%	4	29%
Έως 5%	30	40%	13	43%
Έως 10%	16	21%	12	75%
Περισσότερο	8	11%	6	75%

Κινδυνεύετε να σας επιβληθεί πρόστιμο επειδή δυσκολεύεστε να ακολουθήσετε έγκαιρα όλες τις νόμιμες διαδικασίες;				
Ναι, συχνά	41	55%	23	56%
Ναι, σπάνια	30	40%	16	53%
Όχι	4	5%	0	0%

Θεωρείτε επιτακτική την ανάγκη για ηλεκτρονική διακυβέρνηση;				
Ναι	75	100%	39	52%
Όχι				

Γνωρίζεται η λειτουργείτε προγράμματα σε cloud computing;				
Λειτουργώ συστήματα σε περιβάλλον cloud computing μεταξύ αυτών και το πρόγραμμα μισθοδοσίας	13	17%	13	100%
Γνωρίζω, αλλά δεν λειτουργώ λογιστικές εφαρμογές σε cloud computing	32	43%	15	47%
Όχι, δεν γνωρίζω	30	40%	11	36%

Θα ήσασταν πρόθυμος να συνεργαστείτε με τις νέες εφαρμογές και πως				
Θα χρησιμοποιούσα το προτεινόμενο πρόγραμμα σε cloud computing	39	52%		
Θα διατηρούσα τα προγράμματα που λειτουργώ και θα προτιμούσα να στέλνω ηλεκτρονικές αναφορές σε εξελιγμένα πρότυπα τύπου XBRL	20	27%		
Θα διατηρούσα τα προγράμματα που λειτουργώ και θα προτιμούσα να στέλνω	14	19%		

ηλεκτρονικές αναφορές όπως κάνω μέχρι σήμερα με την ΑΠΔ στο ΙΚΑ		
Όχι, είμαι ικανοποιημένος με το υπάρχον καθεστώς	0	0%
Όχι, λόγω επιφυλάξεων	1	1%
Άλλο	1	1%

Ακόμα και εάν απορρίψατε την προτεινόμενη εφαρμογή σε cloud computing, θεωρείτε:				
Ότι θα πρέπει να επιχειρηθεί η δημιουργία της, γιατί ενδεχομένως στο μέλλον να την εμπιστευτείτε	42	56%	27	64%
Ότι πρέπει να επιχειρηθεί η δημιουργία της, γιατί και μόνο ένα μέρος των επιχειρήσεων να ενταχθεί σε αυτή θα αποσυμφορηθούν οι δημόσιες υπηρεσίες	33	44%	12	36%
Όχι, δεν υπάρχει λόγος να δημιουργηθεί	0	0%		

Even if you don't converge towards the hypothesis of sending reports in XBRL, do you believe that XBRL must be developed, because:				
Ότι θα πρέπει να επιχειρηθεί η δημιουργία της, γιατί ενδεχομένως στο μέλλον να την εμπιστευτείτε	50	67%	24	48%
Ότι πρέπει να επιχειρηθεί η δημιουργία της, γιατί και μόνο ένα μέρος των επιχειρήσεων να ενταχθεί σε αυτή θα αποσυμφορηθούν οι δημόσιες υπηρεσίες	24	32%	14	58%
Όχι, δεν υπάρχει λόγος να δημιουργηθεί	1	1%	1	

Για ποιους λόγους επιφυλάσσετε και σε τι βαθμό σχετικά με την υποτιθέμενη εφαρμογή cloud computing	1	2	3	4	5	
Για την ασφάλεια απορρήτου των δεδομένων	14 19%	12 16%	16 21%	12 16%	11 15%	
Για την περίπτωση απώλειας των δεδομένων	20 27%	10 13%	20 27%	6 8%	9 12%	
Λόγω διακοπής της ηλεκτρονικής σύνδεσης	21 18%	15 20%	18 24%	2 3%	7 9%	
Λόγω της ταχύτητας του ιντερνετ	19 25%	20 27%	14 19%	5 7%	5 7%	
Λόγω πιθανών προβλημάτων στα λογισμικά	19 25%	8 11%	13 17%	12 16%	14 19%	
Άλλο						

Ο ρόλος σας στην επιχείρηση:				
Λογιστής	58	77%	32	55%

Ιδιοκτήτης	10	13%	5	50%
Από τη Διοίκηση	7	9%	2	29%

Φύλλο				
Ανδρας	61	81%	31	51%
Γυναίκα	14	19%	8	57%

Ηλικία				
-35	26	35%	15	57%
36-50	35	51%	19	54%
51+	11	15%	5	45%

Ποιο πληροφοριακό σύστημα λειτουργείτε στην επιχείρησή σας;				
Altec / “Κεφάλαιο” 4/5	11	15%	2	18%
Semantic /Business Evolution				
Entersoft	1	1%	-	-
Epsilon	22	30%	14	64%
Microsoft Navision	1	1%	-	-
Oracle				
SAP ERP				
SAP R/3				
SingularLogic ERP	4	5%	1	25%
SingularLogic Eurofasma	7	10%	3	43%
SoftOne	2	3%	2	100%
Κανένα	4	0%	3	75%
Άλλο	6	8%	4	66%
Not completed by	17	23%	10	59%

Ερωτηματολόγιο (B)

Πίνακας 1 (1^ο μέρος)

Σύμφωνα με το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) που προετοιμάζει το Υπουργείο Εργασίας, οι εργοδότες και οι εξουσιοδοτημένοι εκπρόσωποί τους θα έχουν, ενδεικτικά τη δυνατότητα να προβαίνουν στις παρακάτω ενέργειες που θα αφορούν θέματα αρμοδιότητας της Κοινωνικής Επιθεώρησης:	Εκτιμήστε κατά πόσο θα βοηθούσε στην καταπολέμηση της γραφειοκρατίας (1 = minimum, 5=maximum)								
	1 st round			2 nd round			3 rd round		
	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean
Απογραφή των παραρτημάτων της επιχείρησης	1	5	3,4	2	5	3,8	3	5	3,8
Απογραφή των εργαζομένων στην επιχείρηση	4	5	4,6	4	5	4,7	4	5	4,6
Υποβολή Αναγγελίας Πρόσληψης	1	5	3,5	1	5	3,7	3	5	3,9
Υποβολή Κατάστασης Προσωπικού (συγκεντρωτική, συμπληρωματική)	4	5	4,3	1	5	4,3	3	5	4,4
Υποβολή αναγγελίας Οικειοθελούς Αποχώρησης Μισθωτού	1	5	3,3	2	5	3,5	3	5	3,7
Υποβολή Καταγγελίας Σύμβασης Εργασίας Αορίστου Χρόνου	1	5	3,5	1	5	3,4	3	5	3,5
Υποβολή Βεβαίωσης – Δήλωσης για Λύση Σύμβασης Ορισμένου Χρόνου ή έργου	1	5	3,2	1	5	3,3	3	5	3,4
Υποβολή Αναγγελίας Υπερωριακής Απασχόλησης	3	5	4,0	1	5	3,8	3	5	3,8
Υποβολή Αίτησης για Έγκριση Υπερωριακής Απασχόλησης	1	5	3,4	1	5	3,6	3	5	3,6
Υποβολή Αναγγελίας για τη μη πραγματοποίηση εγκεκριμένων υπερωριών	1	5	2,5	1	5	3,0	1	4	2,7
Υποβολή σύμβασης μερικής και εκ περιτροπής απασχόλησης	4	5	4,3	1	5	4,2	2	5	3,9
Τήρηση on-line Βιβλίου Ημερησίων Δελτίων απασχολούμενου προσωπικού	1	5	3,8	1	5	4,1	3	5	4,1
Τήρηση on-line Βιβλίου Δρομολογίων αυτοκινήτων	1	5	3,6	2	5	3,9	2	5	3,8
Τήρηση on-line Βιβλιάριου Εργασίας (ρεπό) οδηγών τουριστικών λεωφορείων	1	5	3,8	2	5	3,9	3	5	3,9
Υποβολή Αναγγελίας Κυριακής Απασχόλησης	1	5	3,5	1	5	3,3	3	5	3,7
Υποβολή αίτησης για έγκριση κατάτμησης αδειάς	1	5	2,3	1	4	2,6	2	4	2,8
Υποβολή Γνωστοποίησης διαθεσιμότητας μισθωτών	1	5	3,0	1	5	3,0	1	3	2,8

Ερωτηματολόγιο (B)

Πίνακας 1 (2^ο μέρος)

Σύμφωνα με το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) που προετοιμάζει το Υπουργείο Εργασίας, οι εργοδότες και οι εξουσιοδοτημένοι εκπρόσωποί τους θα έχουν, ενδεικτικά τη δυνατότητα να προβαίνουν στις παρακάτω ενέργειες που θα αφορούν θέματα αρμοδιότητας της Κοινωνικής Επιθεώρησης:	Εκτιμήστε κατά πόσο θα βοηθούσε στην αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του ελέγχου (1 = minimum, 5=maximum)								
	1 st round			2 nd round			3 rd round		
	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean
Απογραφή των παραρτημάτων της επιχείρησης	2	5	3,9	2	5	4,0	3	5	4,1
Απογραφή των εργαζομένων στην επιχείρηση	2	5	4,4	2	5	4,6	3	5	4,6
Υποβολή Αναγγελίας Πρόσληψης	3	5	4,0	2	5	3,8	3	5	4,0
Υποβολή Κατάστασης Προσωπικού (συγκεντρωτική, συμπληρωματική)	4	5	4,3	2	5	4,6	4	5	4,8
Υποβολή αναγγελίας Οικειοθελούς Αποχώρησης Μισθωτού	4	5	4,0	2	5	4,0	3	5	4,1
Υποβολή Καταγγελίας Σύμβασης Εργασίας Αορίστου Χρόνου	2	5	3,6	1	5	3,8	3	5	3,9
Υποβολή Βεβαίωσης – Δήλωσης για Λύση Σύμβασης Ορισμένου Χρόνου ή έργου	3	5	3,3	1	5	3,4	3	5	3,5
Υποβολή Αναγγελίας Υπερωριακής Απασχόλησης	1	5	3,8	1	5	3,5	1	5	3,4
Υποβολή Αίτησης για Έγκριση Υπερωριακής Απασχόλησης	1	5	3,3	1	5	3,3	1	5	3,3
Υποβολή Αναγγελίας για τη μη πραγματοποίηση εγκεκριμένων υπερωριών	1	5	2,4	1	5	2,7	1	5	2,7
Υποβολή σύμβασης μερικής και εκ περιτροπής απασχόλησης	4	5	4,7	3	5	4,5	3	5	4,2
Τήρηση on-line Βιβλίου Ημερησίων Δελτίων απασχολούμενου προσωπικού	1	5	4,0	2	5	4,2	3	5	4,2
Τήρηση on-line Βιβλίου Δρομολογίων αυτοκινήτων	1	5	3,8	2	5	3,9	2	5	4,0
Τήρηση on-line Βιβλιάριου Εργασίας (ρεπό) οδηγών τουριστικών λεωφορείων	1	5	4,0	2	5	4,1	3	5	4,0
Υποβολή Αναγγελίας Κυριακής Απασχόλησης	1	5	4,0	1	5	3,7	1	5	3,8
Υποβολή αίτησης για έγκριση κατάτμησης αδειας	1	3	2,3	1	5	2,8	1	4	2,8
Υποβολή Γνωστοποίησης διαθεσιμότητας μισθωτών	1	4	2,9	1	5	3,2	1	5	3,0

Ερωτηματολόγιο (B)

Πίνακας 2 (1^ο μέρος)

Επιπλέον στοιχεία που θα δύνανται να ελεγχθούν μέσω της προτεινόμενης εφαρμογής, χωρίς η επιχείρηση να χρειάζεται να προβεί σε κάποια διοικητική διαδικασία	Εκτιμήστε κατά πόσο Θα βοηθούσαν στην καταπολέμηση της γραφειοκρατίας (1 = minimum, 5=maximum)								
	1st round			2nd round			3rd round		
	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean
Εκκαθαριστικά αναλυτικά σημειώματα	4	5	4,9	4	5	4,8	4	5	4,7
Αποδείξεις πληρωμής συσχετισμένα με τα εκκαθαριστικά σημειώματα	1	5	4,3	4	5	4,6	3	5	4,5
Ατομικές Συμβάσεις Εργασίας	1	5	4,2	4	5	4,4	3	5	4,3
Βιβλίο Κανονικών Αδειών	1	5	4,2	4	5	4,4	3	5	4,3

Ερωτηματολόγιο (B)

Πίνακας 2 (2^ο μέρος)

Επιπλέον στοιχεία που θα δύνανται να ελεγχθούν μέσω της προτεινόμενης εφαρμογής, χωρίς η επιχείρηση να χρειάζεται να προβεί σε κάποια διοικητική διαδικασία	Εκτιμήστε κατά πόσο Θα βοηθούσαν στην αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του ελέγχου (1 = minimum, 5=maximum)								
	1st round			2nd round			3rd round		
	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean
Εκκαθαριστικά αναλυτικά σημειώματα	5	5	5,0	5	5	5,0	4	5	4,9
Αποδείξεις πληρωμής συσχετισμένα με τα εκκαθαριστικά σημειώματα	1	5	4,4	4	5	4,8	4	5	4,8
Ατομικές Συμβάσεις Εργασίας	1	5	4,4	4	5	4,9	4	5	4,8
Βιβλίο Κανονικών Αδειών	3	5	4,8	4	5	4,9	4	5	4,8

Ερωτηματολόγιο (B)

Πίνακας 3 (1^ο μέρος)

Εκτιμήστε ποια εφαρμογή (και σε ποιο βαθμό) θα βελτίωνε περισσότερο τον επιτόπιο έλεγχο	Η σχεδιαζόμενη από το Υπουργείο εφαρμογή ΟΠΣ - ΣΕΠΕ (1 = minimum, 5=maximum)								
	1 st round			2 nd round			3 rd round		
	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean
Θα περιοριζόταν το ελεγκτικό αντικείμενο του επιτόπιου ελέγχου	3	5	3,7	3	5	3,7	3	5	3,5
Θα απλοποιούταν ο έλεγχος και θα απαιτούσε υποστήριξη από λιγότερο εξειδικευμένα άτομα	3	5	3,6	3	4	3,3	3	4	3,3
Θα αυξανόταν η αποτελεσματικότητα του ελέγχου	2	5	3,7	3	4	3,6	3	5	3,7
Θα αυξανόταν η ταχύτητα του ελέγχου	3	5	3,6	3	5	3,7	3	5	3,4
Συμπερασματικά, θα βοηθούσε στον περιορισμό του προβλήματος της αδήλωτης εργασίας	2	5	3,7	3	5	3,8	3	5	3,8

Ερωτηματολόγιο (B)

Πίνακας 3 (2^ο μέρος)

Εκτιμήστε ποια εφαρμογή (και σε ποιο βαθμό) θα βελτίωνε περισσότερο τον επιτόπιο έλεγχο	Η προτεινόμενη από τους συγγραφείς εφαρμογή ΠΠΜ (1 = minimum, 5=maximum)								
	1 st round			2 nd round			3 rd round		
	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean
Θα περιοριζόταν το ελεγκτικό αντικείμενο του επιτόπιου ελέγχου	4	5	4,8	5	5	5,0	5	5	5,0
Θα απλοποιούταν ο έλεγχος και θα απαιτούσε υποστήριξη από λιγότερο εξειδικευμένα άτομα	4	5	4,9	4	5	4,9	4	5	4,9
Θα αυξανόταν η αποτελεσματικότητα του ελέγχου	4	5	4,8	5	5	5,0	5	5	5,0
Θα αυξανόταν η ταχύτητα του ελέγχου	5	5	5,0	4	5	4,9	4	5	4,8
Συμπερασματικά, θα βοηθούσε στον περιορισμό του προβλήματος της αδήλωτης εργασίας	4	5	4,9	5	5	5,0	4	5	4,9

Το κείμενο στα αγγλικά όπως ανακοινώθηκε στο 9th International Conference on Enterprise Systems, Accounting and Logistics (9th ICESAL 2012) 3-5 June 2012, Chania, Crete, Greece

E-Government: Cloud solutions in Labor Regulatory Area in Greece

1st Constantinos J. Stefanou¹, 2nd Anastasios Skouras²

¹MSc, PhD, Professor, Alexander TEI of Thessaloniki, & [T.E.I. of Crete](#), S.M.E., Dept. of Accounting, [MSc Accounting and Auditing](#) Greece

² [T.E.I. of Crete](#), S.M.E., Dept. of Accounting, [MSc Accounting and Auditing](#) Postgraduate Student, Inspector in the Greek Ministry of Labor

¹stefanou@acc.teithe.gr, ²tasosskouras@gmail.com,

Abstract

The present study primarily addresses the need for expanding e-government in Greece in labor and social security legislation issues. Some of the aspects met are how e-government can help companies reduce their cost, how can workers receive better protection, and most importantly, how e-governance can help public services conduct more effective and simpler controls. The Greek Ministry of Labour in an attempt to address the problem has initiated the IIS (Integrated Information System Labour Inspectorate), which today appears to be in the final phase of implementation. According to this system numerous procedures are carried out electronically. However, according to the authors' opinion the main objective is not simply to make procedures electronic, but to re-organize and re-define these procedures. So the authors propose as a possible way of e-governance the provision in and by the Public Sector of a Payroll Information System (PIS) via cloud computing. This system promises to remove most procedures, as it will turn the State to become the holder and administrator of the businesses database, thus having all the information required and the final control. Using a questionnaire for our survey filled in by companies in the area of Heraklion, we attempt to identify whether these companies would feel positive about using such applications. In addition, we use the Delphi technique, in an attempt to identify which of the aforementioned hypotheses would help make controls more efficient and effective. The panel of experts consisting of Inspectors of the Ministry of Labour suggests that the provision via cloud computing by the public sector of a payroll information system would help the most in the fight against undeclared work.

Keywords: E-government, Cloud computing, Payroll Information System, regulatory compliance, government auditing, undeclared work.

1. Introduction

In Greece in 2012, the need for simplifying procedures and reducing the administrative burdens becomes a national priority for the Greek government and the Greek Economy (White Paper on Governance, 2012).

The Greek Minister of Administrative Reform and Electronic Government, via a press release issued on 30th January 2012, stated: "It is generally recognized that there is need for a radical change in the country's public administration, a reformist creative explosion in the state, which cannot but be associated with Electronic Government". Also, several researchers recognize e-government as a catalyst or a tool for achieving this administrative reform (Heldig et al, 2009; Kraemer & King, 2003). As the president of World Bank J. Wolfensohn (2001) said "we want to see how it is that the use of e-government can be a net plus and not just some adornment".

Also, the Ministers responsible for e-government policy of the European Union (2009) declared that the "efficiency and effectiveness is enabled by a constant effort to use e-government to reduce the administrative burden, improve organizational processes and promote a sustainable low-carbon economy".

However, e-government is not limited to simply installing an electronic application to be used in and by the public sector. There should be a general assessment of the work environment where e-government is used, both in the public and private sectors. There should be realistic actions which would be accepted by all employees, public and private and by free lancers, since "the culture, the values and generally the usual practices of a nation are associated with e-government" (Khalil, 2011). Several researchers report that one of the main problems and causes why e-government's implementation has failed, is the human factor, as people -particularly public servants- usually resist to these changes (Nograsedk, 2011; Sacheva, 2009), mainly re-thinking the required retraining and the possible change of their competences and responsibilities (Rabaiah et al, 2006). Furthermore, major role in e-government failure plays the Federal management of IT (Beachboard & McClure, 1996), the external technical and policy environment (Chen & Chen, 2009) and the coordination and the supportive ability of information centers (Chen & Chen, 2009). According to Schware & Deane (2003), other critical success factors are the legal and regulatory instruments required for e-government and the information and communication technology infrastructure development.

Hence, as e-government is predominantly seen as a technological achievement rather than a re-organizational and transformation tool (Nograsedk, 2011), the present study attempts to approach e-government use through the determination of how it can lead to the re-organization of government functions and procedures, so as to achieve the desired objectives of all interested parties.

However, special attention should be paid because, despite the fact that e-government promises to provide better services and to this end pertinent 'investments' are made, there is disagreement among researchers whether the original objective is achieved (Murray et al., 2009 ; Heeks & Bailur, 2007; Heldig et al, 2009). Service quality is an elusive concept, very difficult to be

defined. This can be equally claimed for e-government services (Chee-Wee et al, 2010).

A study by Heeks (2003) in 40 projects in developing countries has shown that the rate of successful implementation of e-government projects reaches only 15%. About 35% of projects fail completely, because they are either not implemented at all, or they are abandoned during the implementation phase. Finally, the remaining 50% partially fails, because despite there is complete implementation the desired results are not obtained.

Nevertheless, it is noted that the implementation of such projects in developing countries is more difficult than in the developed ones (Schuppan, 2009) likewise that there are social groups who cannot enjoy the benefits of e-government (Helbig et. al, 2009). Of course Greece according to data from the World Bank and the IMF, up until a few years ago Greece ranked among the developed countries worldwide.

Furthermore, it is claimed that e-governance should be developed as an independent area of research, without of course ignoring the theories of information systems in the private sector (Dwivedi et al. 2011).

In Greece, it is the sensitive area of labor market where e-government's implementation is mostly required, since it involves not only accounts and numbers but also real people, the employees. And the need derives from the fact that when there is such work environment as one where everything runs smoothly, this can only but positively affect not only the businesses but the whole of society. It also enhances the incentives for investment and for Greece which is in a period when it actually has a great need for investments this is a crucial matter to achieve.

In addition, the Commission of the European Communities (2007) addressing the problem of undeclared work, suggested several very important policies among which is the administrative reform and simplification which aims at reducing the cost of compliance with regulations.

Up until now, in Greece, there is limited e-governance involvement in the social security provision network and labor market procedures. This has lead to an uncontrollable rise of administrative costs and to bureaucratic procedures, thus increasing the operating cost of both the businesses and the state. Also, it has lead employers to put pressure on the employees demanding more and more effectiveness and cost-effectiveness when at the same time employees receive limited protection from the civil control system.

The Ministry of Labour in an attempt to address the problem has initiated the "Integrated Information System Labour Inspectorate" (IIS) which today appears to be in the final phase of implementation (hypothesis A). According to this system numerous procedures are carried out electronically, procedures which up until today required the physical presence of the citizens in public Services for filing in the pertinent documents. In the No. 5/2011 Government Gazette (ΦΕΚ) issue "invitation to tender for the selection of a contractor for the project IIS", presented are the main actions that the employers and their authorized representatives will have the possibility to perform online (Ministry of Labour, 2011) (Annex Questionnaire (b), table 2).

However, according to the authors' opinion, the main objective is not simply to make procedures electronic, but to re-organize and re-define these procedures. So, the authors propose as a possible way of e-governance the provision by the public sector of a payroll information system via cloud

computing (hypothesis B). This proposal is more detailed described in the following chapter, as it could revolutionize the existing procedures.

Nevertheless, although the need for e-government is recognized, there are concerns about possible failure of proposed application's hypothetical implementation. The main concern arises from the possible businesses prejudice to integrate new applications, because most companies for years have adapted their organizational structure to the old procedures. Therefore, using a questionnaire for our survey filled in by companies in the area of Heraklion, we attempt to identify whether these companies would feel positive about using such applications. The companies are called to express their strongest reservations and to estimate the cost of the existing procedures in the labor market and social security provision network. The main goal of the survey is to reduce the likelihood that the hypothetical implementation of the proposal will partially fail because of the unwillingness and/or the lack of trust of the companies in the proposed application.

In addition, we use the Delphi technique, in an attempt to identify which of the aforementioned Hypothesis would help make controls more efficient and effective. The panel of experts consulted is formed by Inspectors of the Ministry of Labour. In the survey, first presented are the procedures that the Ministry of Labour aims to make electronic through the IIS, and then the remaining procedures which according to the proposed PIS would become electronic. The labour inspectorates are called to estimate the degree to which every electronic procedure will limit bureaucracy and the degree to which every procedure will help make controls more efficient and effective. Also the inspectors are called to estimate which of the aforementioned Hypothesis will help address the problem of undeclared work.

Summarizing, in the next chapter presented are the aforementioned proposal and the pertinent to it international literature. Following in presentation is the methodology and the analysis of the empirical research as well as the conclusions reached.

2. Prior Research - proposals

2.1 Cloud computing Solution

The Greek Ministry of Labour has initiated the Integrated Information System Labour Inspectorate (IIS), which today appears to be in the final phase of implementation. According to this system numerous procedures are carried out electronically. According to the authors, there could be another option. Instead of sending businesses electronic reports to the public authorities, the public authorities could become the holder and administrator of the businesses database, thus having all the information required and the final control.

The technology that deals with this idea is cloud computing (CC). The evolution of cloud computing over the past few years is considered as one of the major advances in the history of computing (Marston et al, 2011), and is

one of the emerging technologies may have an impact on Building a new Information Modelling and Management (Underwood & Isikdag, 2011). Cloud computing refers to the storage and processing of data, instead on computers and servers that someone maintains and sustains himself, to computers and data centers provided through internet, probably in an unknown place. According to Armbrust et al (2009), cloud computing is an old idea whose time has finally come. Main promise that CC gives is that more can be done with less (The Economist 2008a). As tasks can be distributed in a large number of computers, it enables users to get access to storage space, computing power and information services according to their demands (Peiyu & Dong, 2011), and users can address their investment in hardware and software. The adoption of CC by a company results in a considerable amount of organizational change. As this change will probably affect employees' work in significant ways (Khajeh-Hosseini, 2012), there should be an ex-ante evaluation. However, according to the magazine The Economist (2008b), cloud computing has not been adopted on a large scale by large companies. Only a few of them are using it, and then only for projects that do not critically affect their business. Also it is noted that Greece is dominated by SMEs, as the large companies are only the 1.5 per cent (SEV 2011).

Cloud computing is very widespread through applications like Facebook and Twitter. Thus, without investing in software and hardware, without having storage space or computing power, users through these applications can store information, photographs, data etc. The system requirements are minimal, and all a user need is a network device and an internet connection. Even a mobile network device could be used. Of course, mobile applications bring challenges because of the limited battery capacity, constraints of wireless networks and device's limitations (Choi et al, 2011). Mobile cloud computing combines the advantages of mobile and cloud computing (Dinh, 2011). So, as the proposed application PIS could also be used in a Mobile cloud computing environment, it is a significant advantage against IIS. Of course, hi-speed communication networks are essential for cloud computing (Dwivedi & Mustafee, 2010).

Computers some decades before were huge metal boxes, filling entire rooms before becoming even smaller and smaller. Nowadays, they are very widespread becoming accessible from anywhere (The Economist 2008a). Of the most important advantages arising from cloud computing is both cost reduction and energy saving (Helvacioğlu Kuyucu, 2011) as the limited hardware brings down usage of electricity. So, under conditions, there is a claim that CC is friendlier to the environment (Greenpeace, 2010). Some other advantages of cloud computing are that, it allows users to access best-of-breed technology through third party suppliers, regardless of their investment; it provides remote service, as an expert runs the applications; It allows for real-time backups; it is highly scalable; there is no need for high-powered and high-priced computers; the absence of problems with viruses etc. One of the most important advantages of CC is that users have access to their data anywhere and anytime of the day, so CC can increase the mobility of company's peoples (employees etc). On the other hand, one of the most important disadvantages of CC is the safety and the reliability (Li-Qin et al,

2011). So, “without the appropriate level of oversight and governance, the tendency to implement cloud infrastructure and worry about the consequences later will lead to unpredictable and undesirable consequences to the nation’s information” (Papulette et al, 2010). Many researchers refer to the safety problem (Subashini & Kavitha, 2011; Che et al 2011; Lang & Schreiner, 2011), so an ex-ante evaluation has to be carried out.

In an era of economic constraints cloud computing offers the opportunity for governments to reduce costs, while making data more easily accessible to citizens and significantly improve the services provided. According to the Vice-President of the European Commission responsible for the Digital Agenda, “it is similar story with cloud computing services, which the US and UK governments are embracing – bringing savings up to 20% of costs. Other governments would be crazy to ignore such opportunities” (Kroes, 2010).

Public administration, in order to have the required information from companies and the final control, has developed a number of administrative procedures, which are the administrative burdens. If however the public sector provided an Information Payroll System via cloud computing, as administrator of the data center will have the ultimate information about labor issues. So, the “on-site inspection” would completely separate from the distance control, leaving “on-site inspections” to mainly deal with the control of undeclared work. Most issues could be addressed by a “distance control agency”. The effectiveness of control would also benefit employees, increase the financing of social security organizations, decrease the social damping etc. On the other hand, it could also be the greatest fear of companies who do not comply with labor law. To this direction using a questionnaire, we attempt to identify whether companies would feel positive about using the proposed PIS.

In order to identify the benefits derived by the proposed Payroll Information System (PIS), firstly we present the control as it is today, and then we present the control as it would be after the hypothetical implementation of PIS. Finally, we can see the differences between them.

Up today, usually the control group consists of two Inspectors. Firstly requested are the “special book of newly recruited personnel”, the “employees table” and the “work plan” (hereinafter referred to as “elements”). Then, the employees are interviewed and the accuracy of the above elements is checked. Otherwise, firstly are interviewed the employees and then the elements are requested. In the first case the auditee company could delay to deliver the elements to the Inspectors, giving the opportunity to the unregistered employees to move away. In the second case, the unregistered employees have less time to move away, but the auditee company has time to register employees in the “special book of newly recruited personnel”. As the labor Inspectorates are very few, the control has limited effectiveness. Then, the Labor Inspectorates are checking the payroll, the “Payslips”, the “Payment Receipts”, the “Individual Employment Contracts” and the “Book of Leave” (hereinafter referred to as “secondary elements”). So the control in a small company lasts one to two hours.

Under the proposed PIS, the “on-site inspection” would completely separate from the distance control, leaving the distance control to deal with the control of the secondary elements. The “on-site inspection will already have the elements presented on a Mobile Computing Device (or printed). So, the employees will be immediately interviewed and the accuracy of the elements will be checked. The “in-site inspection” in a small company will last only a few minutes. The “in-site inspection” will be very effective, and the Labor Inspectorates will perform daily more controls.

In the present study the creation of a payroll information system provided by the public sector is the main point, as it could revolutionize the existing procedures. It could make regulatory compliance easier and less costly.

3. Research Methodology

3.1 Questionnaire (a)

In this study, using a questionnaire filled in by companies in the area of Heraklion, we attempt to identify whether these companies would feel positive about using the proposed method of e-government. As mentioned in the previous chapter, a change on businesses information systems, and especially the adoption of systems in cloud computing environment, could result in a considerable amount of changes on a company’s organizational structure (Khajeh-Hosseini, 2012). For this reason, companies could be reluctant to such changes. Therefore, through a questionnaire, businesses are called to give responses to a Likert scale about the reservations they have about the “data security”, as businesses don’t want their data be accessed by unauthorized users (Subashini & Kavitha, 2011; Che, 2011), reservations about the fear of “data loss”, as business want to be sure that all sensitive enterprise data is regularly backed up, so to facilitate quick recovery in cases of disaster (Subashini & Kavitha, 2011; Che, 2011), reservations about “losing connection” in the cloud (Moschakis & Karatza, 2011), reservations because of “network speed” (Hofmann, 2010; Dwivedi & Mustafee, 2010), about possible “software problems”, and finally they are called to express any other reservation they probably have.

Furthermore, companies are called to estimate the administrative burdens, and for example they are called to estimate how much do the basic procedures for hiring an additional employee in Greece cost.

Also, one of the most important questions facing businesses concerns the two basic Hypothesis of this study. Hypothesis A is the planed by the Ministry of Labour “Integrated Information System” (IIS), and hypothesis B is the proposed by the authors “Payroll Information System” (PIS) provided by the public sector via cloud computing. Businesses are called to choose one of these two Hypotheses. Of course, they also can either express their denial, or their own opinion.

In the questionnaire, companies are presenting by sector/activity into five categories: industrial, commercial, service, hotel and catering-restaurant. Also they are categorized into seasonal and non-seasonal business. These

categories were created based on statistics of the Labour Inspectorate Body. Furthermore, companies are presenting by their size according to the EU Commission recommendation (2003) concerning the definition of very small, small and medium-sized enterprises.

The questionnaire (a) was given according to the homogeneous subgroups created by the sector/activity criterion, to achieve a random stratified sampling. The companies received a request for participation and a link to the website for the survey. The request was given to the companies who hired personnel between 15 and 30 March of 2012. This period was selected in order to have sample from the seasonal companies also. 250 companies received request (about 50 of every sector), but only 77 companies respond to the survey. The strongest participation was by the very small and small companies. Also, 2 questionnaires were eliminated because they had controversial responses.

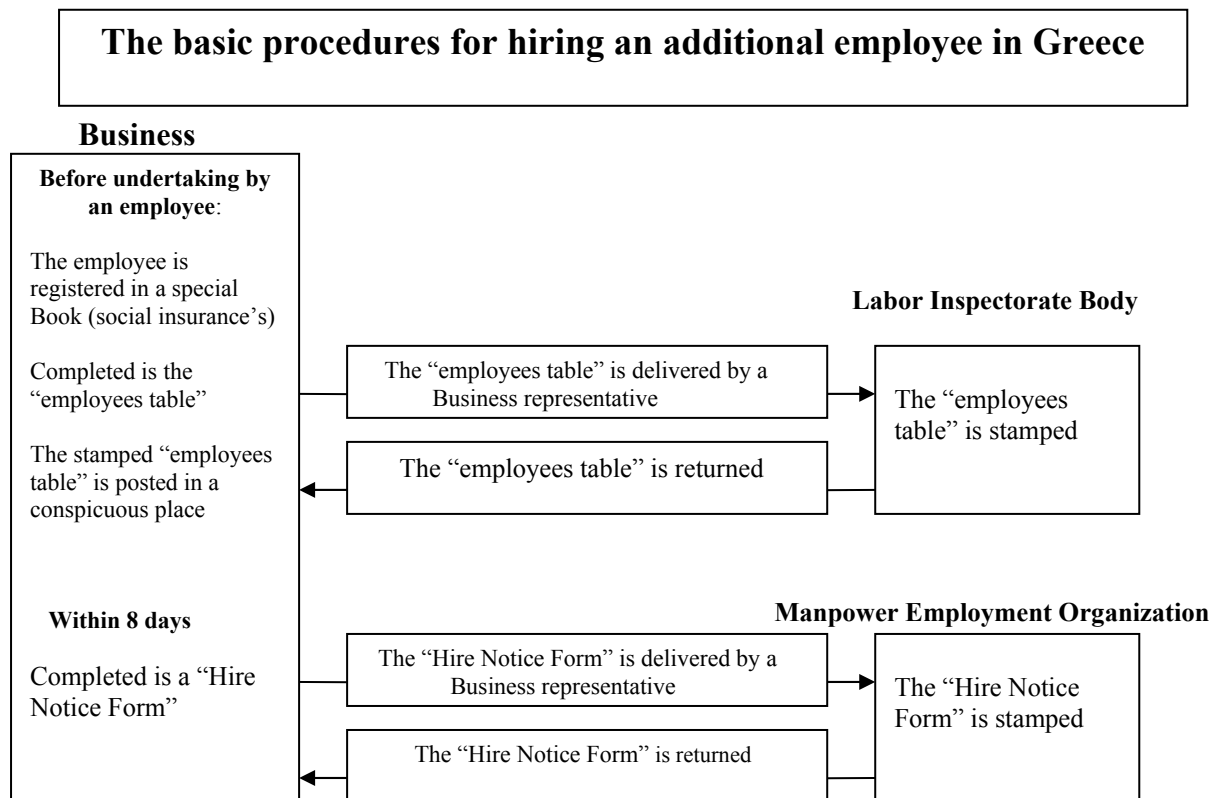
3.1 Questionnaire (b), using the Delphi technique

Furthermore, the Delphi technique is used in an attempt to identify which of the aforementioned hypotheses would help make controls more efficient and effective. The Delphi survey method is often used to gain consensus among experts regarding to predict the impact of future events. The panel of experts in the present survey consists of Inspectors of the Ministry of Labour. The labour Inspectorates are aware of the required procedures in labor and social security legislation issues, more than anyone else. The Delphi technique, as usual consists of three survey rounds, in which the panel members express a probability of occurrence of the provided event and their rationale behind their prediction. During the second and the third round, participants are given back their probability, the average probability of the panel, and the rationales (anonymously) of the panel predictions of the previous round. At the end of the last round, the panel probably will have reached consensus in the majority of the issues or will have shown that they are no likely to do so (Baldwin & Trinkle, 2011). Twelve labour inspectorates of the area of Crete accepted to participate in the three round research. After being presented, firstly the procedures the ministry of labour aims to make electronic through the planed IIS (Hypothesis A) and secondly the additional procedures which according to the PIS (Hypothesis B) would be electronic, the labour inspectorates are called to estimate the degree in which every electronic procedure reduces bureaucracy as well as the degree in which every procedure would help make controls more efficient and effective. Also, the inspectors are called to estimate which of the aforementioned hypothesis (A & B) would help step up the fight against undeclared work. The problem of undeclared work is highlighted by the European authorities. As the Commission of the European Communities (2007) addresses there is no simple solution to combating undeclared work. However, one of the most important policies the Commission implies is the administrative reform and simplification, with a view to reducing the cost of compliance with regulations.

4. Analysis

4.1 Questionnaire (a)

The empirical results presented in this study were obtained via the questionnaire method. The majority of responses were given by accountants, who showed the most interest, probably because they face the problem of bureaucracy in labor and social security issues more than anyone else in a company. In the table below presented are the basic procedures for hiring an additional employee:

In March and April 2012 were completed 75 (77-2) questionnaires. The study revealed that the majority of businesses (78%) -which filled in questionnaire (a)- estimate the cost for the recruitment procedure of an additional employee to be at least 20€ and the half of businesses estimate this cost to be at least 30€. This cost includes the labor cost (of the representative who performs the procedure), the transition cost, the parking cost etc.

By implementing e-government the procedures will be simplified. Under the hypothesis A, two separate and independent electronic reports should to be sent. While under the hypothesis B, the registration of the employees in the

Payroll System will be enough. But, in any case businesses register their employees in a Payroll System before the execution of a payroll run. It is noted that the above “employee’s table procedure” is repeated at any change made in the work plan or the salary of an employee. So, the estimated cost for the procedures related to labor and social security legislation compliance burden the accounting department by approximately 5%. The study revealed that the 55 per cent of businesses fear that they often are at risk to be imposed on them administrative sanctions, as they consider the promptly regulatory compliance as a very difficult issue to achieve. About 40% of businesses fear that they are at this risk rarely and only the remaining 5% fears not at all. It is noted, that the penalty for each violation is up to 50.000€. The study also revealed that hotels and restaurants are at greater risk than others.

One of the most important questions facing businesses concerns the two basic Hypotheses of this study. Hypothesis A is the planed by the Ministry of Labour “Integrated Information System” (IIS), and hypothesis B is the proposed by the authors “Payroll Information System” (PIS) provided by the public sector via cloud computing. Businesses are called to choose one of these two Hypotheses. Companies recognized the need for e-government in labor and social security issues. The table below shows the results of the survey:

	Sample	A IIS	B PIS
Total	100%	48%	52%
Seasonal	23%	47%	53%
Non-seasonal	77%	48%	52%
Industrial	13%	50%	50%
Commercial	21%	50%	50%
Service	43%	40%	60%
Hotel	13%	50%	50%
Restaurant	9%	71%	29%
Micro	57%	33%	67%

Small	27%	65%	35%
Medium	13%	70%	30%
Large	3%	100%	0%

It also found that the smaller the company is the more willing it is to adopt PIS applications. The latter finding makes sense if one takes under consideration the fact that larger companies are noted to hardly ever change their organization and software programs as opposed to smaller ones. According to other researchers cloud computing is likely to be an attractive option for many SMEs (Sultan 2011).

As regards the classification of businesses in seasonal and non-seasonal companies, it wasn't observed any significant relationship.

Furthermore, 100 per cent of companies who already use Information Systems in cloud computing environment, listed converge towards the second hypothesis – the implementation of PIS. On the other hand, a strong correlation was observed between companies who stated that they don't know about cloud computing and listed converge towards the first hypothesis. Apparently the lack of information makes companies not to trust the PIS. It is not excluded that, as the concept of cloud computing becomes familiar to managers in the long run, more and more companies will converge towards the PIS.

In the table below presented are the strongest reservations the companies have:

Reserve about	Mean	Skewness	kurtosis	St.Div.	result
Data security	2.91	0.06	1.80	1.39	reserve
Data loss	2.6	0.35	2.00	1.38	reserve
Losing connection	2.35	0.70	2.61	1.28	slightly reserve
Network speed	2.32	0.73	2.70	1.22	slightly reserve
Software problems	2.91	0.02	1.56	1.53	reserve

It is noted that even those who converge towards the development and use of an IIS system believe that PIS applications should still be developed, because, even if they are used in the future, or they are adopted only by a certain number of companies, this fact alone will reduce much of the work in Public Services.

Furthermore, according to the Hellenic Federation of Enterprises (2011), the 60,5% of Greek companies are micro, the 30,7% are small, the 7,3% are middle-size, and the 1,5% are large. However, as Greece is dominated by micro and SMEs (98.5%), and as SMEs feel positive about using PIS, the

provision of a Payroll System by the public sector via cloud computing is very possible to be widely accepted, especially in the long run. Also, if the PIS had the ability to interface with Enterprise Resource Planning System (ERP) and generally to be synchronized with Global System, it could be the first choice for every company.

4.1 Questionnaire (b)

In addition, we use the Delphi technique, in an attempt to identify which of the aforementioned hypothesis would help make controls more efficient and effective. Twelve labour inspectorates of the area of Crete accepted to participate in research for the three rounds. After being presented, firstly the procedures the ministry of labour aims to make electronic through the planed IIS (A) and secondly the additional procedures which according to the aforementioned proposal (B) would be electronic, the labour inspectorates completed three tables.

Table 1 of the questionnaire (b) contains the procedures according to IIS (hypothesis A) will be electronic. At the end of the third round, the inspectors haven't reach consensus, but on average they estimate that every individual procedure will contribute significantly both addressing the problem of bureaucracy and improving the effectiveness of controls.

Table 2 contains the procedures which additionally according to the proposed PIS (hypothesis B) will be electronic.

Analytically, the PIS could provide much information about payroll, liabilities to personnel and public institutions, the individual employment contracts and the "normal leave of absence". At the end of the third round the Inspectors almost reached consensus, and agreed that these electronic facilities will contribute the most both addressing the problem of bureaucracy and improving the effectiveness of controls.

Table 3 of the questionnaire (b) contains a comparison among the two hypotheses. Below we present the results of this table. It's noted that the inspectors almost reached consensus by the first round. The second and the third round functioned more as a confirmation of the first round's results. As tables 1 and 2 are quite large and of secondary importance, they are presented in Appendix.

		A IIS	B PIS
Would increase the speed of "on-site inspection"		Average to Strong impact	Very Strong impact
Would limit the scope of "on-site inspection"		Average to Strong impact	Very Strong impact
"on-site inspection" would require support from less-qualified public servants		Average to Strong impact	Very Strong impact
Would Impact on the effectiveness of the control		Average to Strong impact	Very Strong impact
Would help more to address the problem of undeclared work		Average to Strong impact	Very Strong impact

As we can see above, the inspectors revealed that every attempt to use e-government applications in the labor market area could significantly improve the effectiveness of state controls. They also noted that the adoption of a Payroll Information System with cloud computing characteristics would result in fundamental changes in inspection metrology, as the “on-site inspection” would completely separate from the distance control, leaving “on-site inspections” to mainly deal with the control of undeclared work. Finally, the inspectors commented that much of the Information derives from PIS could be used in the resolution of labor disputes.

5. Conclusions

In this study the need for e-government involvement in labor market procedures and in the social security provision network was identified. Up until today, numerous procedures require the physical presence of citizens in public Services for filing in the pertinent documents. The Greek Ministry of Labour in an attempt to address the problem has initiated the IIS (Integrated Information System Labour Inspectorate), which today appears to be in the final phase of implementation. According to this system numerous procedures are carried out electronically. However, according to the authors’ opinion the main objective is not simply to make procedures electronic, but to re-organize and re-define these procedures. So the authors propose as a possible way of e-governance the provision in and by the Public Sector of a Payroll Information System (PIS) via cloud computing. This system promises to remove most procedures, as it will turn the State to become the holder and administrator of the businesses database, thus having all the information required and the final control. The study revealed that the majority of businesses -which filled in questionnaire (a), estimate the cost for the recruitment procedure of an additional employee to be at least 20€. Moreover, the estimated cost for the procedures related to labor and social security legislation compliance burden the accounting department by approximately 5%.

All businesses want the development of an e-government system. Approximately half of the responses listed converge towards the first hypothesis -the implementation of IIS, while the other half towards the second hypothesis –the implementation of PIS. It is noted that even those who converge towards the development and use of an IIS system believe that PIS applications should still be developed, because, even if they are used in the future, or they are adopted only by a certain number of companies, this fact alone will reduce much of the work in Public Services. However, the companies have some reservations about using PIS, mainly as regards data security, and connection and software issues. It also found that the smaller the company is the more willing it is to adopt PIS applications. The latter finding makes sense if one takes under consideration the fact that larger companies are noted to hardly ever change their organization and software programs as opposed to smaller ones. However, as Greece is dominated by micro and SMEs (98.5%), the provision of a Payroll System by the public

sector via cloud computing, is very possible to be widely accepted, especially in the long run.

E-governance will also help to draw out detailed and reliable information and create statistical reports, facilitating thus government policy that refers to labor issues.

The current global economic crisis has a strong impact on the Greek market and undermines the financing of social security organizations. Therefore, it is an absolute necessity to address the problem of undeclared work. According to the European authorities the problem of undeclared work is one of the biggest challenges faced by the European Union nowadays. Relating e-government with labor and social security issues is not just an opportunity for businesses to reduce their cost. It is the ultimate tool in the hands of civil control mechanisms, as they will be able to monitor, identify and finally address the phenomenon of undeclared work. However, this phenomenon is very complex, and there is no simple solution to it, as many other factors also play a significant role. For instance, there's the people's confidence in the fiscal and social protection system, the lack of strict controls as regards the benefits recipients, the financial attractiveness of undeclared work, etc (COM 2007). Also, there is a link between illegal immigration and undeclared work. Nevertheless, e-government could address this problem significantly, and enhance both employees' and employers' level of awareness.

Questionnaire (b) –filled in by labor inspectors using the Delphi technique–revealed that every attempt to use e-government applications in the labor market area could significantly improve the effectiveness of state controls. However, the inspectors noted that the adoption of a Payroll Information System with cloud computing characteristics would result in fundamental changes in inspection metrology, as the “on-site inspection” would completely separate from the distance control, leaving “on-site inspections” to mainly deal with the control of undeclared work.

5.1 Limitations – further research

Στην Questionnaire (a) was filled in by 75 companies in the area of Heraklion. The sample was quite small and expressed the local culture. This limitation alone provides opportunities for further research.

Furthermore, similar proposals relating to tax and accounting issues could be researched provided that numerous businesses in the future will use information systems provided by the public sector via cloud computing.

References

- Andrew Wallace, (2001), "The new language of financial reporting", Emerald, Balance Sheet, Vol. 9 Iss: 2 pp. 29 - 32
- Armbrust etc (2009), "Above the Clouds: A Berkeley View of Cloud Computing" Technical Report No. UCB/EECS-2009-28 <http://www.eecs.berkeley.edu/Pubs/TechRpts/2009/EECS-2009-28.html>
- Baldwin A.A., Trinkle B.S. 2011. "The Impact of XBRL: A Delphi Investigation", The international Journal of Digital Accounting Research, Vol. 11, 2011 pp. 1-24
- Beachboard J.C., & McClure C.R., 1996, "Managing federal information technology: conflicting policies and competing philosophies" Government Information Quarterly, 13(1), 15-33
- Che J., Duan Y., Zhang T., Fan J., 2011. "Study on the security models and strategies of cloud computing", Procedia Engineering 23 Pages 586 – 593.
- Chee-Wee Tan, Izak Benbasat, Ron Cenfetelli, 2010. Understanding the Antecedents and Consequences of E-Government Service Quality: Transactional Frequency as a Moderator of Citizens' Quality Perceptions, 18th European Conference on Information Systems
- Chen A.N. & Chen Y., 2009 "Critical success factors on e-government application-from the view of government workers in Guangdong", 9th International Conference on Electronic Business, Macau, November 30 – December 4, 2009
- Choi M., Park J., Jeong Y., 2011. "Mobile cloud computing framework for a pervasive and ubiquitous environment", Springer Science+Business Media, LLC, DOI 10.1007/s11227-011-0681-6
- COM 2007, "Stepping up the fight against undeclared work", Communication from the Commission of the European Communities to the Council, the European Parliament, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Brussels 628 final, available at: <http://eur-lex.europa.eu>
- Dinh Hoang T., Chonho Lee, Dusit Niyato, Ping Wang, 2011. «A survey of mobile cloud computing: architecture, applications, and approaches», Wirel. Commun. Mob. Comput. Published online in Wiley Online Library (wileyonlinelibrary.com). DOI: 10.1002/wcm.1203
- Dwivedi Y.K, Werakkody V. Janssen M. 2011. "Moving Towards Maturity: Challenges to Successful E-government Implementation and Diffusion", The DATA BASE for Advances in Information Systems, Volume 42, Number 4, November 2011
- Dwivedi Yogesh K and I Mustafee Navoni, 2010. "It's unwritten in the Cloud: the technology enablers for realizing the promise of Cloud Computing", Journal of Enterprise Information Management, Vol. 23 Iss: 6 pp. 673 - 679

- EU Commission recommendation 2003, “concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises”, 361/EC of 6 May 2003, Official Journal L 124
- Greenpeace (2010), “Make it Green. Cloud Computing and its Contribution to Climate Change” , available at <http://www.ictliteracy.info/inf/make-it-green-cloud-computing.pdf>
- Heeks, R. (2003). Success and Failure Rates of eGovernment in Developing/Transitional Countries: Overview. University of Manchester. Available: www.egov4dev.org/sfoverview.htm
- Heeks, R., Bailur, S. "Analyzing e-government research: Perspectives, philosophies, theories, methods, and practice " *Government Information Quarterly* (24:2) 2007, pp 243-265
- Helbig, N., Gil-Garcia, R., and Ferro, E., 2005, "Understanding the complexity of electronic government: Implications from the digital divide literature " *Government Information Quarterly* (26:1) 2009, pp 89-97
- Helbig, N., Gil-Garcia, R., and Ferro, E., 2009. "Understanding the complexity of electronic government: Implications from the digital divide literature " *Government Information Quarterly*, Vol 26 No1, pp 89-97
- Hofmann P. 2010. “The Limits of Public Clouds for Business Applications”, *Journal IEEE Internet Computing* archive Volume 14 Issue 6
- Hyungwook Yoon, Hangjung Zo, Andrew P. Ciganek, 2011, “Does XBRL reduce information asymmetry?”, *Journal of Business Research* 64 (2011) 157–163
- Janja Nogrsek, 2011, Change Management as a Critical Success Factor in e-Government Implementation, *Business Systems Research - 2011 - Vol.2, No.2*, 1-56
- Khajeh-Hosseini Ali, David Greenwood, James W. Smith and Ian Sommerville, 2012. “The Cloud Adoption Toolkit: supporting cloud adoption decisions in the enterprise”, (wileyonlinelibrary.com). DOI: 10.1002/spe.1072, *Softw. Pract. Exper.*; 42 :447–465
- Khalil Omar E.M, 2011. “e-Government readiness: Does national culture matter?”, *Government Information Quarterly* 28 pp. 388–399
- Kraemer, K. L., King, J. L. (2003). “Information Technology and Administrative Reform: Will the Time After EGovernment Be Different?”, I.T. in Government, available at: <http://escholarship.org/uc/item/2rd511db>
- Kroes Neelie, 2010, “My vision for eGovernment, and how to make it real”, “Lift-Off towards Open Government conference, Brussels, 15 December 2010, available at: http://ec.europa.eu/information_society/activities/egovernment/action_plan_2011_2015/index_en.htm
- Lang U., Schreiner R. 2011. “Analysis of recommended cloud security controls to validate OpenPMF “policy as a service”, *Information Security Technical Report* Volume 16, Issues 3–4, , Pages 131–141

- Li-Qin, Chuang, Yang, Duxiujuan, 2011, "A kind of user behavior authentication model and analysis in cloud computing", Elsevier, Energy Procedia 13, Pages 4099 – 4107
- Marston S, Zhi Li, Bandyopadhyay S., Zhang J., Ghalsasi A., 2011. "Cloud computing — The business perspective, Decision Support Systems 51, 176–189
- Ministers responsible for e-government policy of the European Union, 2009, "Ministerial Declaration on eGovernment", approved unanimously at the 5th Ministerial eGovernment Conference in Malmö, Sweden, on 18 November 2009, available at: http://ec.europa.eu/information_society/activities/egovernment/events/past/
- Ministry of Labour & Social Insurance, 2011, "The issue No 5/2011 notice of selection Contractor for the project «Setting Standards of Integrated Information System -Labour Inspectorate», available at: www.ypakp.gr
- Moschakis I. Karatza D. 2011. "Enterprise HPC on the Clouds" Cloud Computing For Enterprise Architectures, Computer Communications and Networks, 2011, Part 3, 227-246, DOI: 10.1007/978-1-4471-2236-4_12
- Murray Scott, William H. Delone, William Golden, "Understanding Net Benefits: A Citizen-Based Perspective On E-Government Success" Thirtieth International Conference on Information Systems, Phoenix 2009
- Papulette S., Jaeger P., Wilson S., 2010. "Identifying the security risks associated with governmental use of cloud computing", Government Information Quarterly 27, Pages 245–253
- Peiyu L., Dong L., 2011. "The New Risk Assessment Model for Information System in Cloud Computing Environment", Procedia Engineering 15, 3200 – 3204
- Peiyu L., Dong L., 2011. "The Playground of Cloud Computing in Turkey", Procedia Computer Science 3 459–463
- Rabaiah A. Vandihck E. Musa F., 2006, "Abstraction of E-Government", IADIS International Conference e-Commerce Spain, available at: <http://www.iadisportal.org/digital-library/abstraction-of-egovernment>
- Sacheva, S. (2009). "Change Management for e-Governance", I-Ways Journal of E-Government Policy and Regulation 32, IOS Press , 109-117
- Schuppan T. 2009. "E-Government in developing countries: Experiences from sub-Saharan Africa", Institute for eGovernment, c/o University of Potsdam, Complex III, August-Bebel-Str. 89, D-14482 Potsdam, Germany, Government Information Quarterly 26 (2009) 118–127
- Schware R.& Deane A. 2003, "Deploying e-government programs: the strategic importance of "I" before "E"", info 5,4 2003, pp 10-19, Emerald Research Register available at: <http://www.emeraldinsight.com/1463-6697.htm>

- SEC 2009, Final rule, January 30, available at: <http://www.sec.gov/rules/final.shtml>
- SEV 2011, "Greek companies in 2009", Hellenic Federation of Enterprises, April 2011 available at: <http://www.sevstegi.org.gr/node/8>
- Subashini S. Kavitha V., 2011. "A survey on security issues in service delivery models of cloud computing", Journal of Network and Computer Applications 34 (2011) 1–11
- Sultan Nabil A., 2011. "Reaching for the "cloud": How SMEs can manage", International Journal of Information Management 31 (2011) 272–278
- Sultan Nabil, 2010, "Cloud computing for education: A new dawn?", International Journal of Information Management 30 (2010) 109–116
- The Economist 2008a, "Let it rise", a survey of corporate IT, , available at: <Http://www.economist.com/node/12411882>.
- The Economist 2008b, "Where the cloud meets the ground", special report: corporate IT, <http://www.economist.com/node/12411920>
- Underwood J., Isikdag U., 2011,"Emerging technologies for BIM 2.0", Construction Innovation: Information, Process, Management, Vol. 11 Iss: 3 pp. 252 - 258
- Wolfensohn J., (2001), "Bridging the Technological Divide", Washington, D.C., June 11, 2001, available at: <http://web.worldbank.org>